

BAYERISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

Veröffentlichungen der Musikhistorischen Kommission

Band 10

Glossa maior
in institutionem musicam Boethii

edd.

MICHAEL BERNHARD et CALVIN M. BOWER

Editionsband II

MÜNCHEN 1994
VERLAG DER BAYERISCHEN AKADEMIE DER
WISSENSCHAFTEN

IN KOMMISSION BEI DER C. H. BECK'SCHEN
VERLAGSBUCHHANDLUNG MÜNCHEN

ISBN 3 7696 6003 X

© Bayerische Akademie der Wissenschaften, München, 1994

Satz der Autoren in PC-T_EX und CRICKET DRAW

Druck und Bindung der C. H. Beck'schen Buchdruckerei Nördlingen

Gedruckt auf alterungsbeständigem (säurefreiem) Papier

Printed in Germany

INHALTSVERZEICHNIS

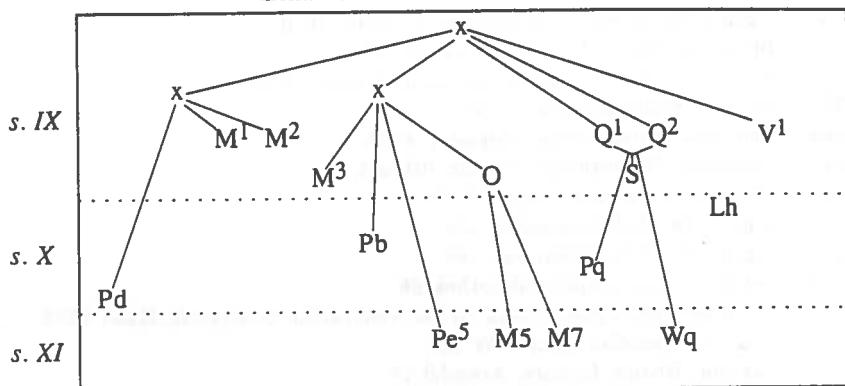
Konkordanz der Diagramme	VI
Stemma	VII
Siglen der Handschriften	VIII
Edition	
lib. II, cap. 1	1
lib. II, cap. 2	3
lib. II, cap. 3	7
lib. II, cap. 4	18
lib. II, cap. 5	24
lib. II, cap. 6	29
lib. II, cap. 7	38
lib. II, cap. 8	52
lib. II, cap. 9	75
lib. II, cap. 10	95
lib. II, cap. 11	102
lib. II, cap. 12	107
lib. II, cap. 13	115
lib. II, cap. 14	118
lib. II, cap. 15	120
lib. II, cap. 16	129
lib. II, cap. 17	135
lib. II, cap. 18	140
lib. II, cap. 19	146
lib. II, cap. 20	151
lib. II, cap. 21	168
lib. II, cap. 22	183
lib. II, cap. 23	190
lib. II, cap. 24	216
lib. II, cap. 25	219
lib. II, cap. 26	224
lib. II, cap. 27	227
lib. II, cap. 28	238
lib. II, cap. 29	253
lib. II, cap. 30	276
lib. II, cap. 31	290

KONKORDANZ DER DIAGRAMME

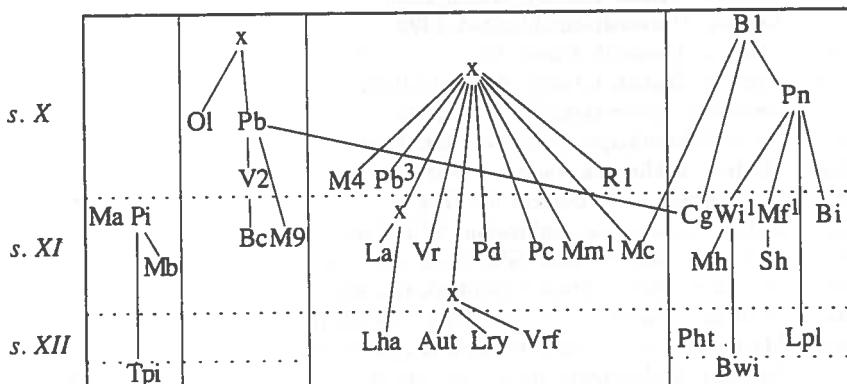
Boethius	Friedlein	Bower
II,4	229,23	B1
II,4	230,3	B2
II,4	230,13	B3
II,6	231,16	B4
II,7	233,5	B5
II,7	233,22	B6
II,7	234,4	B7
II,8	235,3	B8
II,8	235,17	B9
II,8	236,1	B10
II,8	237,6	B11
II,8	237,17	B12
II,9	238,19	B13
II,9	239,14	B14
II,12	242,22	B15
II,15	244,14	B16
II,15	244,20	B17
II,15	244,23	B18
II,15	245,8	B19
II,15	245,19	B20
II,15	246,20	B21
II,15	246,28	B22
II,15	247,3	B23
II,16	247,11	B24
II,17	249,1	B25
II,17	249,7	B26
II,17	249,15	B27
II,20	251,14	B28
II,20	253,3	B29
II,31	265,26	B30
II,31	266,1	B31

STEMMA

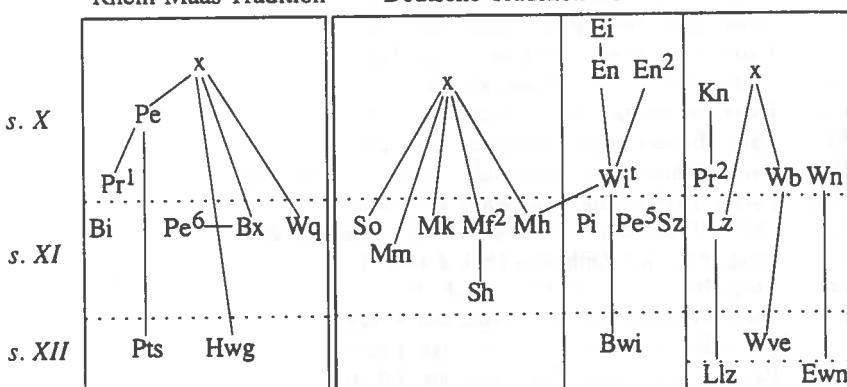
Zentrale Tradition - Central Tradition

Französische Tradition - French Tradition

Rhein-Maas Tradition

Deutsche Tradition - German Tradition

SIGLEN DER HANDSCHRIFTEN

<i>Aut</i>	Autun, Bibliothèque municipale 46 (olim 40 B)
<i>B</i>	Besançon, Bibliothèque municipale 507
<i>Bc</i>	Barcelona, Archivo de la Corona de Aragon, Ripoll 42
<i>Bi</i>	Brugge, Stadsbibliotheek 531
<i>Bwi</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale II-6188
<i>Bx</i>	Bruxelles, Bibliothèque Royale 10114-6
<i>Cg</i>	Chicago, Newberry Library F. 9
<i>Ei</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 298
<i>En</i>	Einsiedeln, Stiftsbibliothek 358
<i>Ewn</i>	Erlangen, Universitätsbibliothek 66
<i>Hwg</i>	Johannes Hervagius, Opera Bedae Venerabilis presbyteri, Basel 1563
<i>Kn</i>	Köln, Historisches Archiv W 331
<i>La</i>	London, British Library, Arundel 77
<i>Lh</i>	London, British Library, Harley 3595
<i>Lha</i>	London, British Library, Harley 2688
<i>Llz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1492
<i>Lpl</i>	London, Lambeth Palace 67
<i>Lry</i>	London, British Library, Royal 15.B.IX
<i>Lz</i>	Leipzig, Universitätsbibliothek 1493
<i>M</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7200
<i>Ma</i>	Madrid, Biblioteca Nacional 9088
<i>Mb</i>	Melbourne, State Library 091/B.63
<i>Mc</i>	Milano, Biblioteca Ambrosiana C 128 inf.
<i>Mf</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18480
<i>Mh</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 6361
<i>Mk</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 18478
<i>Mm</i>	München, Bayer. Staatsbibliothek clm 14272
<i>O</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-B
<i>Ol</i>	Orleans, Bibliothèque de la ville 293-A
<i>Pb</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7297
<i>Pc</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 17872
<i>Pd</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7199
<i>Pe</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 10275
<i>Pht</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7205
<i>Pi</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 7202
<i>Pn</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 1618
<i>Pns</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 16201
<i>Pq</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, Nouv. acq. lat. 2664
<i>Pr</i>	Prag, Národní Knihovna IX.C.6 (1717)
<i>Pts</i>	Prag, Národní Knihovna XIX.C.26
<i>Q</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13908
<i>R</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 13955
<i>S</i>	Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 14080

- Sh* Schaffhausen, Stadtbibliothek 108
So Solothurn, Staatsarchiv Fragm. 8
Sz Szeged, Somogyi Könyvtár, s. n., Fragment
Tpi Torino, Biblioteca Nazionale G.IV.31
V Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1638
Vr Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1283
Vrf Vaticano (Citta del), Vat. Reg. lat. 1005
Wb Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibliothek 72 Gud. lat. 2°
Wi Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 50
Wn Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 55
Wq Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 2269
Wve Wien, Österreichische Nationalbibliothek cod. 51
- Ces* Cesena, Biblioteca Malatestiana S. XXVI. 1
Gbt Martin Gerbert, Scriptores I, St. Blasien 1784, S.343-4
Me Metz, Bibliothèque municipale 494
Mo Montpellier, Bibliothèque de l'Ecole de Médecine H 159

LIB. II, CAP. 1**227,14 DIGESSIT**

1 ordinavit

*Wi²Bwi***227,14 NUNC**

2 in hoc libro

*Vrf***227,16 RATIONIBUS**

3 demonstrationibus

*Vrf***227,17 QUIBUS**

4 per quae

*PbV2***227,17 ELUCUBRATORI**

5 lucidior

Q¹Wq

6 lucubris [i.] lux vibrans; lucubrator, [i.] blandior, lucidior

*OPe⁵PqWq*lugubris *OPq* i.] add. *PePqWq luxu O vibrans lux Pe lucubrator] om.*
Pq lugubrantior O blandior] om. Pe i.] add. Wq

7a vigilans

Bc

7b vigilantior

KnPe⁵Vrf

8 clarior

*PnLpl*9 Elucubratio est vigilia et elucubratiuncula parva vigilia; inde dicitur *elucubrator animus*, i. vigilans vel vigilantior, [s.] sollers sagaxque.*OCgMcMm¹Pb+Pb³Pc*R2AutLryVrf*Elugubratio *OCg* et] om. *CgR2 elugubrantiuncula O elucubracuncula Vrf elugubrator OCg i.] om. McMmR2AutLryVrf vigilans sollers sagax vigilantior Mm vigilantior] vigila Pb ntior sollers sagaxque add. Pb³ vigilencior Aut s.] add. Vrf*

- 10 Luceo, unde lucubris, i. lucens, et lucubratus et elucubratus dicitur; comparativus hic est.

Mc *Pn WiLpl

a luceo *Wi* unde] *om.* *Wi* lutebris *Wi* locubratus *Wi* et elucubratus - est] inde elucubratiō comparativus *Wi* et elucubracior comparativus *Lpl* <compar>ativus ativus *Mc*

227,18 EA QUAE DICENDA SUNT

- 11 promissio

Pn

LIB. II, CAP. 2

227,19 QUID PYTHAGORAS ESSE PHILOSOPHIAM CONSTITUERIT.

- 1 Quid sit philosophia
Pb^gR²AutLhaLry

227,20 PRIMUS OMNIUM PYTHAGORAS SAPIENTIAE STUDIUM PHILOSOPHIAM NUNCUPAVIT

- 2 prius enim dicebatur sophia et sophi
Vrf
- 3a 1[Philosophia est amor sapientiae,] quia amor sapientiae in omnibus creaturis intellectualibus insitus est. 2Studium autem sapientiae non nisi in ipsis, qui student et laborant. 3Ideo bene Pythagoras sapientiae studium philosophiam nuncupavit.
CgMf²MhMkPbPe⁵ShV2WqAutVrf
 1 Philosophia est amor sapientiae] add. *MfMhMkPeSh* Phylosophia amor sapientiae *Wq* quia] tamen *MfMhMkShWq* et *Pe* intellectualibus insitus est in omnibus creaturis *AutVrf* in] om. *Pe* creaturis] om. *MfMhMkPeSh* nuncupant *MfSh*
 2 laborant] est add. *Cg*
 3 in principium gl. posuit *Cg* Ideo] om. *Cg* bene] om. *Pe*
 gl. cancell. *Pb*
- 3b Bene nuncupavit Pitagoras phylosophiam studium sapientie, quia non in illis solum deprehenditur, qui eam amant, sed potius in illis, qui eam student.
Mm
 sed potius] si potis *Mm* ea *Mm*

227,20 PHILOSOPHIAM

- 4 amorem sapientiae
LaPbV2AutLhaLryVrf

227,21 NUNCUPAVIT

- 5 vel vocavit
Kn

227,21 QUAM

- 6 philosophiam
Cg Vrf

227,21 EIUS REI

- 7 sapientiae
PnLpl

227,22 PONEBAT

- 8 constituebat
CgR2

227,23 ESSE AUTEM ILLA PUTABAT, ...

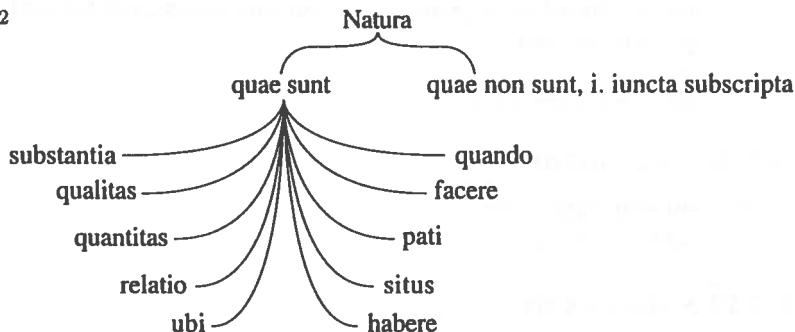
- 9 Quae esse putabat Pythagoras
Ma
- 10 in arithmeticā
 Q^2
cf. Boeth. arithm. I,1 (8,1-5)

227,23 PUTABAT

- 11 dicebat
LaLha
 vel dicebat *Lha*

227,25 HAEC AUTEM ESSE ...

12

*LaMcPb³R2AuLhaVrf***227,25 HAEC AUTEM ESSE**

- 13 putabat
Pe⁵Aut

227,25 FORMAS MAGNITUDINES QUALITATES HABITUDINES CETERAQUE

- 14 *Formas*, i. figurae geometricae, triangulum, tetragonum, pentagonumque. *Magnitudines*, i. quantitates, ut est bipedale, tripedale. *Qualitates*, ut est albedo et nigredo. *Habitudines*, i. proportiones sive comparationes, ut est duplum ad simplum. *Et cetera, quae per se speculata*, i. sua natura considerata, invisibilia sunt atque *immutabilia*.

O

227,25 FORMAS

- 15 ideas vel configurationes
CgLaPb³PcR1+R2AutLhaLryVrf
 ideas scr. R1 vel configurationes scr. R2 vel configurationes] om. Cg
- 16 veras substantias [i. categoriae intelleguntur praeter substantiam]
PePnWqLpl
 substantias veras Wq veras formas Lpl veras] om. Pe i. categoriae - substantiam] add. Wq

227,25 MAGNITUDINES

- 17 quantitatis continuae
PbPePnAutLhaLplVrf
 quantitates LhaLpl continuae] om. PePnLpl

227,25 QUALITATES

- 18 formas
R1
- 19 generales
Wq
- 20 Qualitas et pro se et pro aliis ponitur.
PeWq

227,26 HABITUDINES

- 21 relationes [generales]
KnPePrR1Wq
 generales] add. Wq quibus proportionibus diapente ac diapason constet et quoniam diapason sex tonis non constet add. Pr (cf. 227,10)
- 22 proportiones
Pe
- 23 ad aliquid
LaPbAutLhaVrf

227,26 CETERAQUE

- 24 ut facere et pati et alia

Cg

cf. II,2,12

- 25 ut actus, dispositiones, loca, tempora, et quicquid adunatum quodammodo corporibus invenitur, sicut in arithmeticā scriptum habetur.

Lz

cf. Boeth. arithm. I,1 (8,6-8)

227,26 PER SE SPECULATA

- 26 a corporibus semota

Aut

semota] corr. ex semita Aut

228,1 MULTIMODIS VARIATIONIBUS MUTABILIS REI COGNATIONE VERTUNTUR

- 27 In *cognitionem rei mutabilis vertuntur*, quia mutabilia efficiuntur.

Pb

gl. cancell. Pb

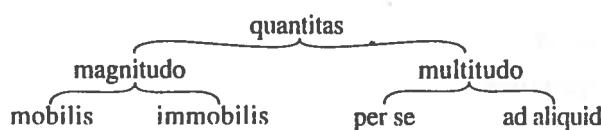
LIB. II, CAP. 3

228,3 DE DIFFERENTIIS QUANTITATIS

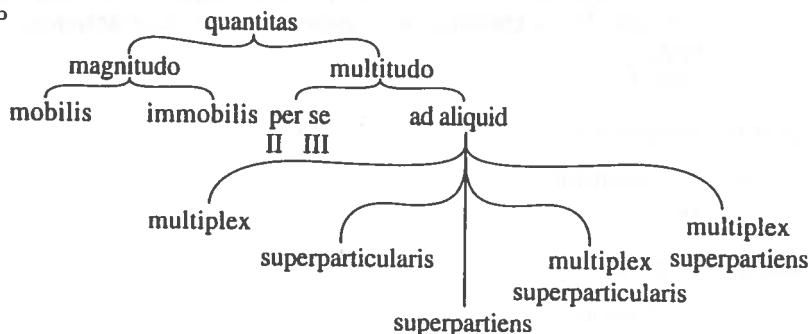
1 in VIII kapitulo

 Q^2

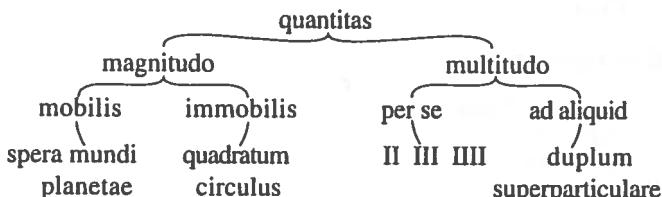
2a

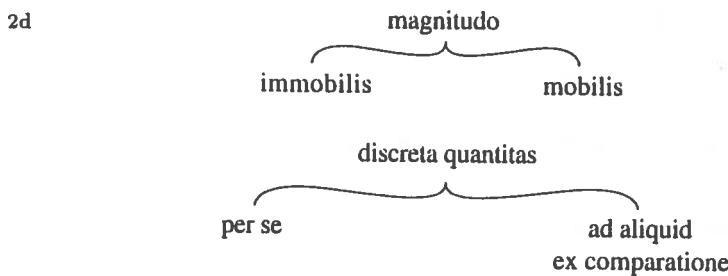
 $McPb^3Pc * Aut Vrf$

2b

 Cg

2c

 R^2

Lha
ex comparatione] sub tertio ramo *Lha*

228,3 QUAE

- ### 3 quantitas *Pb V2*

228,3 DISCIPLINAE

- ⁴ ¹Disciplina, i. regula cuiusque artis, qua ipsa ars constringitur,
²sicut disciplina divini servitii, qua constringuntur mores, i. profi-
tentium, ³<...> grammatorum genera numeri <...> actiones.

Ei^*En
3 em. En

228,6 CONTINUA¹

- 5 ut magnitudo
Aut

228,6 DISCRETA

- ## 6 ut numerus *Aut*

228,6 QUAE

- ## 7 quantitas *PbV2*

228,6 MAGNITUDO

- 8 ut arbor, linea
*CgPbPe*⁵ *V2*
cf. II, 3, 31

9 Magnitudo crescendo non habet modum secandi.
Wq

228,7 MULTITUDO

- 10 ut gressus, acervus
CgPbV2Aut
 acervus] numerus *Cg*
- 11 Multitudo crescendo non habet modum numerandi.
Wq
- 12 ut numerus
Aut

228,7 QUORUM

- 13 eorum quae supra dixit
PnLpl
 dixi *Lpl*
- 14 magnitudinis et multitudinis; neutraliter dicit
Aut

228,8 DIVERSA ET CONTRARIA PAENE PROPRIETAS

- 15 Ideo dixit *pene contrariam proprietatem*, quia in utrisque est infinitas, licet diverso modo. Proprie igitur dixit *diversa et contraria pene proprietas.*
OPe⁵

228,9 A FINITA INCHOANS QUANTITATE

- 16 ab unitate i. monade
PnWiLpl
 i. monade] *om. Wi*
- 17 uno
Aut

228,9 IN INFINITA

- 18 non actu, sed ratione, i. computatione
Vrf

228,10 AD MINIMUM

- 19 decrescendo usque ad unum
Aut
- 20 in unitate
Vrf

228,11 INTERMINABILIS AD MAIUS

- 21 quia crescit in infinitam pluralitatem
OPbV2
- 22 quantum tibi libuerit ascendendo
Aut

228,11 INTERMINABILIS

- 23 est
Aut

228,11 AD MAIUS

- 24 ascendendo
Aut

228,11 EIUSQUE

- 25 multitudinis
Aut

228,12 UNITAS

- 26 monas
PnLpl
 monos *Lpl*

228,12 QUA

- 27 unitate
Pe⁵Aut

228,13 IN INFINITA

- 28 ratione
Vrf

228,14 QUOMINUS

- 29 [ut] non [crescat magis et magis]
Q¹PbPe⁵PnV2AutLplVrf
 ut] add. *PbPePnAutLplVrf* crescat magis et magis] add. *Aut*

228,14 MAGNITUDO

- 30 quantitas continua
 Q^2
 31 ut arbor, lapis vel linea
 $PbV2$
cf. II,9,8

228,16 DECRESCIT

- 32 per partes divisa
 $PbV2$

228,16 VEL CUIUSLIBET ALTERIUS MODI

- 33 vel bipedalis
 Lz
cf. I,6,72; I,32,24

228,17 MODI

- 34 mensurae
 $PbV2$

228,20 ITA

- 35 sic
 Pn

228,20 AD MAIOREM MODUM

- 36 pertinet
 Pe^5
 37 attinet
 $PnPq$

228,20 MODUM

- 38 mensuram, quando integra est
 $PbV2$
est] om. V2

228,21 TERMINATA EST

- 39a habet enim terminum suae magnitudinis
OPe⁵
- 39b terminum habet
Aut
- 40 ut de monte aliquo accipias vel speram terre vel aliquod huiusmodi
Aut

228,21 TERMINATA

- 41 finita
Wi

228,21 INFINITA

- 42 termino caret
Aut

228,22 NUMERUS

- 43 discreta quantitas
Aut

228,22 AD MINOREM MODUM

- 44 ad unitatem
PbV2Vrf
- 45 unum
Aut

228,22 FINITUS EST

- 46 quia unitate finitur
O

228,23 CUM IGITUR HAEC ITA SINT INFINITA

- 47 quandoquidem multitudo in infinita progreditur, magnitudo vero in infinita decrescit
Aut

228,24 DE REBUS FINITIS

- 48 duplo, triplo et c.
Pe

228,25 INQUE REBUS INFINITIS REPPERIT ALIQUID TERMINA-TUM

- 49 ut puta de numeris infinitis eligit X aut XX
O
- 50 F<ulbertus>: [sunt] verbi gratia in multitudine terminos abaci, in magnitudine intervalla mundi
LaMcPb³AutLhaLryVrf
F<ulbertus> om. LaMcLhaLry sunt] add. Lry

228,25 INQUE

- 51 quia
Aut

228,26 DE QUO

- 52 pro in quo
PbV2Lha
 vel in *Lha*
- 53 vel ad quod
PbPcAutLryVrf
 vel] om. *Lry*
- 54 invento
CgLzR1AutLhaLryVrf

228,26 POSSET

- 55 philosophia
Aut

228,27 ACUMEN PROPRIAE SPECULATIONIS ADHIBERE

- 56 in finitis naturaliter
LaPb³AulLhaVrf
 in] om. *LaLha*

228,27 MAGNITUDINIS

- 57 quantitatis continue
Aut

229,1 EO

- 58 mundo
V2

229,1 QUICQUID IN EO RATA CELERITATE CONVERTITUR

59 sicut planetae

CgR1

sicut] ut *Cg*

229,2 DISCRETAE VERO QUANTITATIS

60 Numeri vel multitudin<is>

O

229,2 ALIA SUNT PER SE

61 discreta

V2

62 sine relacione, ut I II III et c.

Aut

cf. II,3,84

229,3 TRES

63 naturalis numerus

Pe5

229,3 ALIA

64 discrete quantitatis

Pe5

229,3 AD ALIQUID

65 relata

V2

229,4 DUPLUM

66 ad id, cuius est duplum

Pe5

67 II IIII VIII et c.

Aut

229,4 TRIPLUM

68 III VI<III>

Aut

229,4 ALIAQUE QUAE EX COMPARATIONE NASCUNTUR

- 69a ut sesqualter, sesquiterius et reliqui
O Pe⁵
- 69b ut sesqualter, sesquiterius, sesquoctavus et c.
Aut

229,4 COMPARATIONE

- 70a relatione musica
Cg
- 70b relatione
Lz Vrf
instar textus et suprascr. aliter comparatione Vrf

229,5 IMMOBILIS

- 71 quia terra immobilis dicitur
Lz

229,5 SED INMOBILIS MAGNITUDINIS GEOMETRIA SPECULATIONEM TENET, ...

- 72 immobilis magnitudo – geometria
 mobilis magnitudo – astronomia
 discreta quantitas – arithmeticā
 ad aliquid relata quantitas – musica
Mc
- 73 ¹Geometria graece, terrae mensura latine nuncupatur. ²Haec enim disciplina licet caeli et aeris et maris spacia metiatur. ³Ex initio sui, i. ex terrae mensura nomen accepit. ⁴Tali enim ordine graditur: ⁵Duo grana hordei digiti unius transversio est. ⁶XVI digiti transversi pedem efficiunt. ⁷Duo vero pedes et dimidius faciunt gressum. ⁸Duo gressus faciunt passum. ⁹Passus vero CXXV stadium est et VIII stadia mille passus efficiunt. ¹⁰Preterea huius disciplinae ars continet in se liniamenta, intervalla, magnitudines, figurās, et in figuris dimensiones et numeros.
¹¹Haec autem ars et arithmeticā inter se coherent, ut una sine altera esse non possit. ¹²Arithmetici enim et geometrici omnem rem numero et mensura constare dicunt. ¹³Geometrica autem secunda species physicae.

¹⁴Astronomia astrorum lex, quae cursus syderum et figuras et habitudines stellarum circa se et circa terram indagabili ratione percurrit. ¹⁵Est autem quarta species physicae.

¹⁶Arithmetica dicitur numerorum disciplina; greci enim numerum rithmon vocant.

Pe⁵

14 cf. Isid. etym. II,24,15

229,5 INMOBILIS MAGNITUDINIS

74 ut quadratum vel triangul<um>

O

75 [ut] terrae

CgAut

ut] add. Aut

229,5 MAGNITUDINIS

76 quantitatis, i. numeri

Aut

229,5 GEOMETRIA SPECULATIONEM TENET

77 nam terra immobilis esse dicitur

Pn

229,6 MOBILIS

78 ut spera mundi

PbV2

79 quantitatis

Pe⁵Aut

80 magnitudinis

V2

81 multitudinis

Aut

229,6 ASTRONOMIA

82 movetur enim caelum cum astris

LzPn

83 sciencia astrorum

Aut

229,7 PER SE

84 sine relacione, ut I II III et c.

Aut

cf. II,3,62

229,7 DISCRETAE QUANTITATIS

85 ut tres, IIII caeterique numeri

Pb

229,7 ARITHMETICA

86 quia ipsa ad se refertur

OPe⁵

87 ipsa docet quantitatem discretam

Aut

229,7 AUCTOR

88 Auctor, quando significat incrementum, femininum facit auctrix; quando vero auctoritatem, facit hic et hec auctor.

R2

229,8 AD ALIQUID VERO RELATAE

89 ut duplum ad simplum

PbV2

90 quantitatis

Pe⁵V2Aut

229,8 MUSICA PROBATUR OBTINERE PERITIAM

91 quia magis versatur in duplicibus proportionibus vocum, ut de gravi ad acutam, quam in aliis

Aut

LIB. II, CAP. 4

229,10 DE RELATIVAE QUANTITATIS DIFFERENTIIS.

229,11 PER SE

- 2 ut sunt numeri unum, duo, tres
CgPbV2

**229,12 RELATAE VERO AD ALIQUID QUANTITATIS SIMPLICIA
QUIDEM GENERA SUNT TRIA**

- 3 tamen in duobus solummodo generibus, i. multiplici et superparticulari, consonantiae musicae reperiuntur. Ideo autem alia genera, i. superpartiens et c. reponit, quia quidam fuerunt, qui secundum illa musicas consonantias facere voluerunt.

Lpl

229,13 RELATAE VERO AD ALIQUID QUANTITATIS

- 4 species sunt V, quas conamur persequi
M³

229,15 MULTIPLEX

- 5 naturalis
*Pc*⁵

229,16 ALIAE

- 6 species
 Pe^5Au

229,17 MULTIPLEX SUPERPARTICULARIS

- 7 haec est una species
Avt

229,17 MULTIPLEX SUPERPARTIENS

- ## 8 alia species

229,18 HORUM

- 9 multiplicis, superparticularis, superparcentis, aliorum omnium
Aut

229,18 SI UNITATEM CUNCTIS IN NATURALI NUMERO VOLUERIS COMPARARE

- 10 ut in figura patet sequenti
Aut

229,20 DUO ENIM AD UNUM DUPLEX EST

- 11 vide in figura
Aut
cf. 229,23-24 (B1)

229,21 AD EUNDEM

- 12 unum
CgPbPnV2Aut

229,21 QUATTUOR

- 13a ad unum
PbPnV2
- 13b ad eundem, i. unum
Aut

229,23 ad B1

- 14 Multiplex
Mc

229,26 NATURALEM SIBI COMPARA NUMERUM DETRACTA SCILICET UNITATE, UT TRES DUOBUS

- 15 De tribus tolle I; sunt II. Compara igitur III II.
O
- 16 Non ponatur in ordine unitas, ut in figura patet, sed incipe II III et c.
Aut

229,26 NATURALEM SIBI COMPARA NUMERUM

17 <...> naturali numero, dicens II IIII V et c.

Aut

229,26 DETRACTA SCILICET UNITATE

18 remota; hic enim inchoandum est a binario

Vrf

229,27 QUINARIUM

19 compara

LzVrf

230,3 ad B2

20	II	III	IIII	VIII	VIII
	diapente	diatessaron			tonus
				<i>Kn</i>	

21 Superparticularis

Mc

230,8 SUPERPARTIENTES

22 numeros

Wi²

23 Superpartiens ad comparationem superparticularis dictus [est], quod s. hic maiorem, ille minorem comitis sui extra eius totam quantitatem assumat partem.

OMcMm⁴PbPe⁵PqV2WqAutLhaLryVrf

Superpartiens] om. Mc est] add. Vrf s.] om. Lha comitis] comiti McMm-AutLry(1) commatis V2 extra] extat O totam eius O assumit Mc gl. repet. Lry

230,9 A TERNARIO

24 numero, ut figura innuit sequens, remoto binario

Aut

cf. 230,13-15 (B3)

230,9 SI UNUM IGITUR INTERMISERIS

25 et dicas III et V

Aut

26 ¹In ducum dispositione a ternario, qui est primus comes, unum intermitte, i. IIII, accipies autem V, qui ad III superbipartiens est. ²Rursum IIII accipies ac duos intermitte, i. V et VI, et eius supertripartientem repperies VII. ³In comitibus vero naturalem exequaris numerum.

OMcPbPcPe⁵PqV2WqAutLryVrf

1 In ducum] Indecum in *suprascr.* vel ducam *O* est] om. *Lry* i.] hoc est *Vrf*

V] om. *Pe* qui ad] quia *Pq* est] om. *Lry*

2 Rursus *PqWqVrf* duo *V2* i.] vel *Aut* hoc est *Vrf* superpartientem *Mc*

VII] om. *Mc* i. *VII Vrf*

3 exequaris *PePq* exequens *Lry*

230,10 UNUM

27 IIII

Aut

230,10 SUPERBIPARTIENTEM

28 Habet enim quinarius totum ternarium in se et insuper duas tercias ipsius ternarii; unde et superbipartiens dictus est et subaudiendum est tercias.

Mc

230,11 SI DUO

29 si duos numeros intermiseris

PbV2

duo *V2*

30 V et VI

Aut

230,11 SUPERTRIPARTIENTEM

31 et dicas IIII et VII

Aut

32 ¹Similiter supertripartiens quartas est septenarius contra IIII. Habet enim totum quaternarium in se et insuper tres eius quartas.

²Nihilominus VIII contra V superquadripartiens quintas dicitur, qui habet totum quinarius in se et eius IIII^{or} V^{tas} reliqua.

Mc

² Nihilominus *Mc* contra *lectio incerta Mc*

230,11 SI TRES

33 VI et VII et VIII

*Aut***230,11 SUPERQUADRIPARTIENTEM**

34 et dicas V et VIII

*Aut***230,14 ad B3**

35 Superpartiens

*Mc***230,16 SPECTANS**

36 intendens

PbV2

37 lector

*Aut***230,16 COMPOSITAS EX MULTIPLICI ET SUPERPARTICULARI VEL
MULTIPLICI ET SUPERPARTIENTI**

38	sesqualter	IIII	VI	VIII
	duplex sesqualter	IIII	X	XXV
	superbipartiens	VIII	XV	XXV
	duplex superbipartiens	VIII	XXIII	LXIII

Q²S*

39 ¹Multiplices superparticulares reperiuntur, si comites primos adiunxeris ducibus suis et superparticulari proportione vel sesqualtera vel aliis, ²similiter et ex superpartientibus multiplices superpartientes invenies. Sed in comitibus naturalem servabis ordinem.

OCgMcPbPe⁵PqV2WqAutLryVrf

¹ primos - similiter] primos superparticularis proportionis ducibus suis adiunxeris ac totum comiti compares. Similiter *Cg* primos adiunxeris] om. *McAut*. *LryVrf* suis et] sive ut *O* suis ex *Pe* propositione *Wq* proportionum *Aut* proportionem *Lry* vel aliis] similiter superentur add. *Vrf*

² et] om. *Cg* ex] om. *V2Wq* superpartientibus *Pq* servat *CgV2Wq* servabit *Pq*

230,17 EX MULTIPLICI ET SUPERPARTICULARI

- 40 ut multiplex sesqualter
Pn
- 41 Duces et comites ad comites comparati, ut III et II ad II, multiplices superparticulares faciunt.
Mc

230,18 SPECULABITUR

- 42 videbit
PbV2

230,19 ARITHMETICIS

- 43 paeceptis
Aut

LIB. II, CAP. 5

230,21 SED IN HIS ILLUD EST CONSIDERANDUM, QUOD MULTIPLEX ...

- 1 Multiplex
Mc

230,22 DUOBUS RELIQUIS

- 2 generibus, superparticulari et superpartienti
PbV2Aut
 generibus] om. Aut

230,23 ANTIQUIUS

- 3 nobilius
M3S
- 4 excellentius
M3
- 5 honorabilius
Q2Pe5
- 6 dignius
AutVrf

230,23 IN MULTIPLICIBUS UNITATI

- 7 Duo enim ad unum primus est duplus.
OQ2SV1PbPgWq
 est duplus] duplex est et rel. Q duplus est S dupli est Pg duplus Wq

230,23 IN MULTIPLICIBUS

- 8 ut duplus, triplus, quadruplus
Pn

230,24 QUAE PRIMA EST

- 9 et ideo dignus est
Aut

230,24 SUPERPARTICULARIS VERO ...

- 10 Superparticularis
Mc

230,24 SUPERPARTICULARIS VERO NON UNITATIS COMPARATIONE PERFICITUR

11 quod s. unitas divisionem medietatis non recipit

*Q²SV¹McPbPcPqWqLhaLryVrf
quod] om. Wq que S quia McPcPqLhaLryVrf   unitas scilicet V s.] om.
PqLha medietatis] medietas Mc unitatis Wq*

230,25 IPSORUM

12 comparatione

Aut Vrf

230,26 QUI POST UNITATEM SUNT DISPOSITI

13 et ideo indignius est multiplici

Aut

230,28 SUPERPARTIENTIUM VERO ...

14 Superpartiens

Mc

230,28 SUPERPARTIENTIUM

15 proporcionum

Aut

230,28 LONGE RETRO FORMATIO EST

16 indignior est

Aut

231,1 QUAE

17 formacio

Aut

231,1 CONTINUIS NUMERIS

18 Continuos numeros dicit, inter quos nullus naturalis numerus intermittitur.

M³

19 sicut superparticularis

Pe⁵

superparticularis] super partem Pe

231,1 INTERMISSIS

20 numeris

*Aut***231,3 UNA**

21 intermissione

*Pb V2 Aut***231,3 DUABUS**

22 intermissionibus

*Aut***231,3 TRIBUS**

23 intermissionibus

*V2 Aut*intermissione *V2***231,4 QUATTUOR**

24a intermissis numeris

Pb V2

24b intermissionibus

*Aut***231,4 AMPLIUS**

25 dicendum

Pb³

26 probo, quod longe antiquior duobus reliquis videtur genus multiplex inequalitatis

*Aut***231,5 SUPERPARTICULARITAS A BINARIO**

27 iam fit impurior

*Aut***231,6 SUPERPARTIENS PROPORTIO A TERNARIO**

28 et hic magis impurior, s. multiplici

Aut

231,7 NUNC QUAEDAM, QUAE QUASI AXIOMATA GRAECI VOCANT ...

29 Axiomata

KnPr

231,7 AXIOMATA

- 30a [Axiomata sunt] proloquia [laude digna]

Q¹SV¹CgKnLzPnPrWiWnBwiEwnLlzPht

Axiomata sunt] add. Cg proloquium WiBwi laude digna] add. Cg(2)PnPh^t
(cf. II,5,36b)
gl. repet. CgKn
(cf. II,5,37)

- 30b proloquia valde pulchra

Wq

- 31 demonstrationes

OEnPe⁵

- 32 praemonstrationes

Q²SPePq

- 33 praestructiones alicuius rationis

OQ²SPePq

praestructiones] scriptiones O alicuius] alias sunt S

- 34 praelocationes

OQ²SPq

praelocationis O

- 35 Anxiomata dicuntur dignitates.

Vrf

- 36a admiratione digna; quae et proloquium [dicuntur], quia obnoxium est veritati aut falsitati

M³OPbPeV2WqHwgPts

quae et] vel Wq proloquia PeHwg prologa Pts dicuntur] add. PeHwgPts
quia obnoxium est] i. obnoxium PbV2 i. obnoxia PeHwgPts obnoxium Wq
veritati aut] om. Wq aut] vel PbPeV2HwgPts

- 36b ¹Axioma est proloquium laude dignum. ²Proloquium est obnoxium veritati aut falsitati, ut: Cicero disputat, Cicero non disputat.

BiMcPnLpl

1 est] om. Mc laude dignum] cf. II,5,30a

2 aut falsitati] vel fulsitus Lpl ut: Cicero] ut vero Pn Cicero non] non Lpl

37 ¹*Axiomata* [sunt enuntiationes verum vel falsum significantes,]
^{[2]quae et proloquia dicuntur,] ³et maxime propositiones in topicis.⁴Durant autem haec axiomata eo usque, ubi dicit: *Sed de his hactenus et c.*}

CgMcMm¹Pb³PcR²AutLhaLryVrf

1 sunt - significantes] add. *Cg* enuntiationes verum significantes vel falsum add.

R²

2 add. *CgMcMmAutLryVrf* et axiomata dicuntur proloquia add. *R²* (cf. *H,5,30a*) et] om. *Mm* dicuntur] om. *Cg*

3 et] om. *MmPbPcLha* vel *Cg* proposiones *Mc* proportiones *Pc* in topicis] om. *Cg*

4 om. *Mm* Durant autem haec axiomata eo] Haec autem durant eo *R²* Haec autem ex eo durant *Lha* eo usque] eisque *Lry* eo] et *Mc* Sed] om. *Lry* et c.] om. *CgPcAutVrf*

cf. *Aristot. top. ad 160b29 etc.*

231,8 QUAE TUNC DEMUM, QUO SPECTARE VIDEANTUR, INTELLEGEMUS

38 promissio

Pn

231,8 QUO

39 ad quod

LzPe⁵

40 ad quem partem

Pe⁵

LIB. II, CAP. 6**231,11 DEQUE HIS SPECULATIO**

- 1 ad hoc, quod inequalitas de equalitate nascitur
P_e⁶

**231,12 QUADRATUS NUMERUS EST, QUI GEMINA DEMENSIONE
 IN AEQUA CONCREVERIT**

- 2 Axioma
L_{ry}

231,12 GEMINA DEMENSIONE

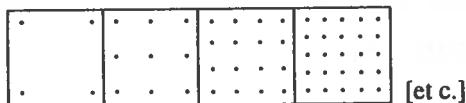
- 3 latitudine et longitudine
B_i
- 4 *geminam dimensionem* vocat, cum dicit *bis duo*
Aut

231,13 BIS DUO

- 5 IIII
P_b

231,16 ad B4

6

[et c.]

McAut
et c.] add. Aut

- 7 auferantur semper quatuor
Wi²Bwi
cf. II, 6, 61

231,18 SUPERIUS IGITUR DISPOSITUS NUMERUS ...

- 8 Axioma
CgMcPb³PcR²Lha
axiomata Mc

- 9   ¹Pulchro et miro modo axioma istud crescentes multiplicitis species ac decrescentes superparticularis partes insinuat. ²Multiplicitis quidem in his numeris, qui post quadratos detractos ab aliis quadratis remanent. ³Superparticularis autem in his, qui ex eorum iunctis lateribus flunt. ⁴Est ergo in forma multiplicitis primo totum quasi unitas, tunc eius duplum, deinde triplum, exin quadruplum ⁵omnesque per ordinem reliquae eius speciei crescentes ad naturam s. multitudinis, i. discretae quantitatis. ⁶In forma vero superparticularis primo totum, tunc dimidium, deinde pars tertia, post quarta, ⁷dehinc omnes huiusce speciei partes decrescentes ad naturam v. magnitudinis, i. continue quantitatis.

Pe

5 speciei] speci *Pe*

7 speciei] spaciei *Pe* mangnitudinis *Pe*

231,18 SUPERIUS IGITUR DISPOSITUS NUMERUS

- 10   II, III, IIII et c.

Aut

231,18 EST LATUS

- 11   Ponuntur enim in lateribus quadratarum figurarum

O

- 12   est pars

Aut

231,19 QUADRATORUM

- 13   III, VIIII, XVI et c.

Aut

VIII *Aut*

231,19 INFERIUS DESCRIPTORUM

- 14   in secundo ordine, s. numerorum

Aut

231,19 CONTINUI

- 15   *Continuos* dicit ideo, quia statim post primum quadratum, i. III, sequitur aliud quadratum, i. VIIII, nullo alio quadrato entemedio. Similiter omnes alii quadrati subsecuntur *sese in ordine*.

Aut

231,21 SI Igitur ...

16 Axioma

Aut Lry Vrf

17 ¹Quod auferam a novem quatuor, quod est minus quadratum, remanebunt tot de illo maiore quadrato numeri, quot sunt numeri in superiori ordine, i. II, qui sunt latus IIII, et III, qui sunt latus VIII. ²Nam tres et duo sunt V, et V remansere de VIII, cum inde removisti minorem quadratum, i. IIII. ³Et sic competenter vide in aliis.

Aut

231,21 SI Igitur

18 a causa

Aut

231,22 CONTINUUM QUADRATUM MINOREM

19 IIII

Aut

231,22 A CONTINUO QUADRATO MAIORE

20 VIII

Aut

231,22 A CONTINUO

21 a proximo

Pb V2

a] ad V2

231,22 SUSTULERÒ

22 ut IIII de VIII

Pn Lpl

IX Lpl

231,24 UTRORUMQUE QUADRATORUM

23 IIII et VIII

OPn

24 minoris s. maiorisque

Pb Pc V2 Aut Lha Vrf

minoris] om. V2

231,25 QUI

- 25 V
Aut

231,25 DUOBUS ET TRIBUS, QUI SUNT UTRORUMQUE QUADRATORUM LATERA

- 26 ¹Latus novenarii III sunt, latus quaternarii II sunt. ²Idem enim et fundamentum est et latus quadrati, cuius latus est.

McPnLpl
¹ sunt] om. *Lpl* ² om. *PnLpl*

231,27 CONIUNGUNTUR

- 27 creantur; nam II et III sunt quinque
Aut

231,27 NOVENARIUM

- 28 quadratum, quod sequitur post IIII
Aut

231,27 QUI

- 29 quadrato
Aut

231,28 QUI

- 30 numerus septenarius
PbV2AutLhaVrf
 septenarius numerus *Vrf*

232,1 QUI

- 31a numerus ternarius et quaternarius
Pn
- 31b III et IIII
Aut

232,1 PRAEDICTORUM QUADRATORUM

- 32 VIII et XVI
OLaPbV2AutLhaVrf

232,2 LATERA SUNT

- 33 in superiori regula
Aut

232,3 QUOD SI NON ...

- 34 Axioma
 $CgMcPb^3R2AutLhaLryVrf$

232,3 UNUS

- 35 quadratus
O

232,4 TRANSMISSUS

- 36 ¹remotus; verbi gratia: ²Inter IIII et XVI est novenarius. ³Aufer novem et post dicas IIII et XVI. ⁴Et aufer quadratum IIII a XVI, remanent XII. Cuius duodecim est medietas id, quod efficitur ex lateribus utrorumque. ⁵Nam latus IIII sunt II, latus XVI sunt IIII. ⁶Sic II et IIII iuncti sunt VI, et VI est medietas XII.

Aut
² XVI] VI *Aut*

232,4 RELINQUITUR

- 37 remanet a XVI ablato quaternario
Vrf
 ablato .E. quaternario *lectio incerta Vrf*

232,4 FIT

- 38 XII
Aut

232,5 EX UTRIUSQUE LATERIBUS

- 39 IIII et XVI
Aut

232,5 UT SI QUATERNARIUM ...

- 40 exponit
Aut

232,7 MEDIETAS EST IS NUMERUS

- 41 VI
PnAutLpl

232,7 QUI EX UTRORUMQUE LATERIBUS CONVENIT

- 42 II et IIII, qui conficiunt VI
O
 I et II et IIII O

- 43a sex
PbV2

- 43b senarius
PnLpl

232,7 EX UTRORUMQUE LATERIBUS

- 44 IIII et XVI
PnLpl

232,8 CONVENIT

- 45 descendit
PnLpl

- 46 conficitur
Pn

232,9 IUNCTA

- 47 latera
PbV2

232,10 SIN VERO DUO INTERMITTANTUR, ...

- 48 Axioma
CgMcPb³R2AutLhaLryVrf
 Axiomata Aut

232,10 DUO

- 49 quadrati
O

- 50 termini
Aut

232,10 TERTIA PARS ERIT ...

- 51 ipse exponit
Aut

232,12 UT SI QUATTUOR DE XXV AUFERAM ...

- 52 <...> eorum, i. IIII^{or}, et XXV conficitur
Vrf*

232,13 INTERMISSIS DUOBUS QUADRATIS

- 53 VIII et XVI
Pb V2 Aut

232,13 EORUM

- 54 XXV et IIII
O

232,14 QUI

- 55 VII
OA ut

232,15 PARS TERIA NUMERI XXI

- 56 quia ter VII XXI
O

232,15 SI TRES INTERMSSI SINT, PARS QUARTA SIT ID, QUOD EX UTRORUMQUE LATERIBUS EFFICITUR

- 57a ¹ut si ex XXXVI, qui est quintus, auferas IIII, tribus in medio intermissis, supersunt XXXII. ²Quorum latera, si iuncta fuerint, <II et VI, sunt VIII>, quia II latera sunt quaternarii, et VI latera sunt XXXVI. ³Simul iuncti efficiunt VIII, qui est IIII^{ta} pars XXXII.

O

² II et VI, sunt VIII] I et IIII et XXXVI *O* XXXVI] XXX^{ti} VI *O*
³ XXXII] XXX *O*

- 57b ut si de XXXVI, qui est quintus, auferas IIII, tribus in medio intermissis quadratis, pars quarta erit, quod ex lateribus illorum duorum colligetur, i. VIII.

Q²SV¹LaMcPbPc^{*}Pe⁵PqWqAutLryVrf

est] om. Lry IIII] III Pq intermissis] dimissis LaMcPbAutLryVrf quadratis] om. LaMcAutLryVrf qualitatis cancell. Pb quod] quae S qui Wq duorum illorum Wq illorum] eorum AutVrf colligetur duorum LaMcPbAutLry colligitur duorum Vrf colligitur Pe colliget Pq colligentur Wq i. VIII] om. Pe

232,15 INTERMISSI

58 termini

*Aut***232,16 ID, QUOD**

59 numerus

*Aut***232,17 EIUS, QUOD**

60 numeri; neutraliter dicit

*Aut***232,17 SUBTRACTO MINORE**

61 aufer semper quatuor de eis

*Wi²Bwi*de eis] deis *WiBwi**cf. II, 6, 7***232,17 MINORE**

62 IIII

*Aut***232,17 A MAIORE**

63 XXXVI

*Aut***232,18 QUINTA**

64 pars erit

*PbPe⁵V2Aut*erit] om. *Aut***232,19 UNO PLUS VOCABULO NUMERI PARTES VENIENT, QUAM FIT INTERMISSIO**65 Maioris numeri semper erunt partes in vocabulo, *quam sit intermissio.**OCgLaMcPbPe⁵V2AutLhaLryVrf*erunt semper *CgPbPeV2AutLhaLryVrf* erunt] om. *Mc*66 *Partes numeri* sunt maioris, quam sint quadratorum intermissiones, sicut videas inter IIII et XXXVI. Non sunt nisi tres quadrati

intermissi, et quartam partem reddunt latera eorum, i. II, qui sunt latera IIII, (qui IIII sunt remoti a XXXVI,) et VI, qui sunt latera XXXVI. Et sic VI et II sunt quarta pars XXXII, et intermissiones non sunt nisi tres. Et sic competenter disponas in aliis.

Aut

LIB. II, CAP. 7**232,23 EST AUTEM**

1 sciendum

*Aut***232,24 AEQUALITAS**

2 principium est

*Pb V2 Aut*est] om. *V2* est principium *Aut***232,24 TRIBUS ENIM PRAECEPTIS, ...**

3 Tria pracepta

*Mc*4 Fiunt tria pracepta ex equalibus terminis; I II equales sunt.
*Pe⁵*5 in sequenti exponet; s. *tria pracepta* vocat, quod primus terminus sit equus primo, secundus secundo, tertius primo et secundo bis accepto et tertio semel accepto.*Aut*

cf. 232,31 ss.

232,25 PRAECEPTIS

6 regulis constitutis

*Q²SPbPqV2Wq***232,25 MULTIPLICES PROPORTIONES EX AEQUALITATE PRODUCIMUS**

7 Rectus multiplex est ita, ut figura indicat:

I I I

I II III

Multiplex est ita conversus et istud in secunda figura patet:

IIII II I

IIII VI VIII

Aut

cf. 233,5-6 (B5); 233,22-23 (B6)

232,26 CONVERSIS

8 ut dicet

Aut

232,27 SUPERPARTICULARES HABITUDINES

9 Habitudines

Pb

10 Superparticulares dicuntur habitudines, ut IIII VI VIII, quia VI super IIII obtinet II, VIII vero super VI obtinet III.

*Aut***232,27 HABITUDINES**

11 proportiones

*Aut***232,28 ITEM EX CONVERSIS SUPERPARTICULARIBUS SUPERPARTIENTES COMPARATIONES EFFICIMUS.**

12 Hoc tota expediet.

*Aut*totam *Aut***232,28 SUPERPARTIENTES**

13 ut dicantur VIII VI IIII

*Aut***232,29 COMPARATIONES**

14 Superparciens est species superparticularitatis.

*Aut*superparcies *Aut***232,29 PONANTUR ENIM ...**

15 Incipit docere de singulis.

*Vrf***232,30 QUILIBET AEQUI TERMINI**

16 in superiori linea

*Vrf***232,31 ET SIT PRIMUS PRIMO AEQUUS**

17 ut in figura patet

*Aut*cf. 233,5-6 (*B5*)

232,31 IN SEQUENTI SCILICET ORDINE

18 in subiecta linea

PbPe⁵V2

cf. II,7,20

232,31 SCILICET

19 qui est

Aut

233,1 ORDINE

20 linea

Vrf

cf. II,7,18

233,1 SECUNDUS VERO PRIMO AC SECUNDO

21 sit constitutus equus p<rimo> ac secundo bis accepto

Aut

233,1 SECUNDUS

22 II

Aut

233,1 PRIMO

23 I

Aut

233,1 SECUNDO

24 I

Aut

233,1 TERTIUS PRIMO, DUOBUS SECUNDIS AC TERTIO

25 I; duplicato, I bis accepto; et tertio, i. I; sunt IIII

Aut

233,1 TERTIUS

26 IIII

Aut

233,2 PRIMO

- 27 I
Aut

233,2 DUOBUS SECUNDIS

- 28 geminatis et bis acceptis secundis
OPb Aut Lry Vrf
 et bis acceptis secundis] *om. O*

233,3 PROGRESSO

- 29 extenso
Aut

233,3 MULTIPLICITATIS PRIMA PROPORATIO

- 30 qui est
Vrf

233,4 DESCRIPTIO

- 31 hec
RIPts

233,5 ad B5

- 32 Prima multiplicitatis vel gressio duplex
Mc
- 33 modo exponit figuram
Aut

233,5 I² (B5)

- 34 bis accepto
Aut

233,7 NAM UNITAS ...

- 35 Exposicio est praemisse figure.
Aut
cf. 233,5-6 (B5)

233,10 DUABUS UNITATIBUS SECUNDIS

36 quia secunda unitas in primo ordine bis repetitur

Aut

37 secunde unitati geminate

Vrf

233,11 ET EST I II IIII DUPLA PROPORTIO

38 nam II ad I est duplum; IIII ad II est duplum; i. I II IIII

Aut

232,12 QUOD SI DE HIS IDEM FECERIS, ...

39a	Tripla	Quadrupla	Quincupla	[Sescupla]
	I II IIII	I IIII VIII	I IIII XVI	[I V XXV]
	I III VIII	I IIII XVI	I V XXV	[I VI XXXVI]

EiEnLz

Sescupla ...) add. Lz

39b	I I I	equales	I V	XXV	quincupli
	I II IIII	dupli	I VI	XXXVI	sexcupli
	I III VIII	tripli	I VII	XLVIII	septupli
	I IIII XVI	quadrupli	I VIII	LXIII	octupli
	I V XXV	quincupli	I VIII	LXXXI	nonupli
			I X	C	decupli

Mc

39c	Tripla proportio	Quadrupla de tripla	Quincupla de dupla	Quincupla de quadrupla
	I II IIII	I IIII VIII		I IIII XVI
	I III VIII	I IIII XVI		I V XXV

Pe

40 Postquam enim procreatios duplos extenderis, per eosdem poteris creare triplos. Triplis extensis subicere poteris quadruplos, et per supradicta praecepta procreare.

Lpl

**233,12 QUOD SI DE HIS IDEM FECERIS, TRIPLA COMPARATIO
PROCREABITUR**

- 41 Quod primus sit equus primo, et secundus primo et secundo, tercios sit equus primo et secundo bis accepto; et III erit tripla proporcio.

Aut

- 42 Hoc modo fiunt ex duplicibus tripli secundum primam regulam. Ita et ex istis potes facere quadruplos, ut monstrat haec descriptio, quomodo fiant tripli:

I	II	III
I	III	VIII

Vrf

- 43 Hoc docet in arhismetica, et ideo praetermittit hic.

Vrf

233,13 AC DE TRIPLA QUADRUPLA

- 44 quod primus sit equus primo exposicione praefata

Aut

233,13 DE QUADRUPLA QUINCUPLA

- 45 expone ut in aliis, s. primus primo equus

Aut

233,14 ISDEM

- 46 ablativus

Wi²

233,16 CONVERTAMUS NUNC ...

- 47 De superparticularibus

Mc

233,16 CONVERTAMUS

- 48 ordinem

PbV2

- 49 conversionem faciamus

Aut

233,16 PRIOREM MAIOREM NUMERUM

50 maiorem numerum primum ponamus
Pt V2

51 in primis statuatur
Aut

233,17 DISPONAMUS

52 ita
Aut

233,18 SECUNDUS

53 VI
Aut

233,18 PRIMO

54 IIII
Aut

55 ponatur equus
Aut

233,19 SECUNDO

56 II
Aut

233,19 TERTIUS

57 VIII
Aut

233,19 PRIMO

58 IIII
Aut

233,19 SECUNDIS

59 II bis acceptis
Aut

233,20 TERTIO

60 I

*Aut***233,20 SESQUALTERA NOTATUR ESSE PROPORTIO**

61 ut VI ad IIII, VIIII ad VI

*Aut***233,22 ad B7**

62 Duplus versus sesqualterum

Mc

63 Primus in sequenti ordine equus primo sit, et secundus primo et secundo, et tertius primo et secundo bis accepto.

*Aut***233,22 II² (B7)**

64 bis acceptis

*Aut***233,24 ATQUE ID SI DE TRIPLIS FIAT, ...**65 ¹Sesquiteria proportio de tripla

VIII III I

VIII XII XVI

²Sesquiquarta

XVI IIII I

XVI XX XXV

³Sesquiquinta

XXV V I

XXV XXX XXXVI

⁴Sesquisexta

XXXVI VI <I>

XXXVI XLII <XLVIII>

Lz*PeAut

1 proportio est de tripla] om. Aut de tripla] om. Lz

2 Sesquiquarta] om. Pe

3-4 om. Pe

4 om. Aut

233,24 DE TRIPPLIS

- 66 conversis
CgMaPbV2
- 67 ut hic videas: VIII est triplum ad III, tres vero ad I
Aut
- 68 XXVII VIII III
 XXVII XXXVI XXXXVIII
 Hec figura non est naturalis, sed ego apposui, ut videas, qualiter
 ex triplis fiant sesquiterii.
Vrf

233,24 SESQUITERTIA

- 69a proportio
Bi
- 69b notatur proporcio
Aut
- 70 procreabitur
PbV2
- 71 ¹Cum ex multiplicibus superparticulares formantur, dant eis similia vocabula secundum se, i. ab eodem numero formata, ²ut, cum a triplicibus sesquiterii formantur, dant eis denominationem a ternario namque et tripli, et sesquiterii sunt denominati. ³Sic quoque a quaternario quadrupli et sesquiquarti et ita reliqui.
OQ²SV¹MaMcPbPe⁵PqWqAutLhaLryVrf
 1 dant eis] dantes *QSPq* dant *Aut* vocabulo *Aut* secundum se] inter se *Wq* i.] vel *Pe* nam *Wq*
 2 triplicibus] multiplicibus *AutVrf* sesquitercia *Wq* namque et] namque *Aut* tripli, et] triplici *OMaMcPbPeWqAutLhaLryVrf* nominati *OQSPbPePqWq-Vrf*
 3 quoque] om. *O* quadrupli et] et quadruplo *McAutLhaLryVrf* et sesquiquarti et] om. *O* et ita reliqui] om. *Pe* et ita] ita et *QSLhaLry* ita *Ma*

233,24 SI DE QUADRUPLIS

- 72 fiat conversio
Aut

233,25 SESQUIQUARTA

- 73a proportio
Bi
- 73b notatur proporcio
Aut

233,25 CONSIMILIBUSQUE IN ALTERUTRA PARTE VOCABULIS

- 74 ut sesquiquinta a quincupla et sic in ceteris
Bi
quinquipla Bi
- 75 quod dicatur sesquiquinta, sesquisexta, sesquiseptima, sesquioc-tava et c. *Consimilia* accipe *vocabula*, quod dicit de quadruplicis sesquiquarta, de triplis sesquitercia, cum hic sonat IIII et IIII, et hic III et III.
Aut

233,26 IN ALTERUTRA PARTE

- 76 ut dicatur sesquiquinta et c.
Aut

233,26 PROPORTIONALITAS

- 77 superparticularis
Aut Vrf

233,26 EX SUPERPARTICULARITATE VERO CONVERSA

78	duplus	IIII	II	I	VIII	III	I	triplus
	conversus							conversus
	sesqualter	IIII	VI	VIII	VIII	XII	XVI	sesqui-tercius
	quadruplus	XVI	III	I	XXV	V	I	quincuplus
	versus							versus
	sesquiquartus	XVI	XX	XXV	XXV	XXX	XXXVI	sesqui-quintus
	sescuplus		XXXVI	VI	I	XLVIII	VII	septuplus
	versus							versus
	sesquisexti-	XXXVI	XLII	XLVIII	XLVIII	LVI	LXIII	sesquise-p-timus
	mum facit							
	<i>Mc</i>							

- 79 ut dicatur VIII VI IIII, recta enim erat IIII VI VIII, ut figura sequens docet

Aut
cf. 234,4 (B7)

233,28 CONVERSIM SESQUALTERA COMPARATIO

- 80 superparticularitas conversa
Aut

234,4 VIII VI IIII (B7)

- 81 Superparticularium sesqualter
Mc

234,5 VIII XV XXV (B7)

- 82 Superparcentium superbipartiens
Mc
- 83 Superbipariens proporcio est haec.
Aut

234,6 SUPERBIPARTIENS

- 84 ut est VIIII ad XV, quia XV habet in se VIIII et duas partes eius, i. III et III, quia VIIII in tribus ternariis dividitur. Similiter videto de XXV ad XV.
Aut
 habet in se VIIII quia XV *Aut*

234,8 EX SESQUITERTIIS CONVERSIS SUPERTRIPARTIENTEM PRODUCIT CETERISQUE SIMILIBUS VOCABULIS ADAEQUATIS

- 85a [VIIII XII XVI]
 XVI XII VIIII
 XVI XXVIII XLVIII
LaMbPe
 VIIII XII XVI] *add. Mb*
- 85b Supertriparciens
 XVI XII VIIII
 XVI XXVIII XLVIII
 Superquadripartiens
 XXV XX XVI
 XXV XLV LXXXI
Lz
 XXVIII] XXVIII *Lz*
- 85c XVI XII VIIII sesquitercius conversus
 XVI XXVIII XLVIII supertripartientem quartas gignit
 XXV XX XVI sesquiquartus conversus
 XXV XLV LXXXI superquadripartientem V^{tas} gignit
Mc

- 85d XVI XII VIII
 XVI XXVIII XLVIII
 XXV XX XVI
 XXV XLV LXXXI
 LXXXI habet XLV et quattuor quintas eius partes, ut quater VIII,
 i. XXXVI, additi XLV, LXXXI summam implent.

Wi

- 85e ex sesquiterciis conversis
 XVI XII VIII
 supertriparcientes
 XVI XXVIII XLVIII

Aut

- 86 Hoc modo fiunt supertriparcientes ex sesquiterciis conversis:
 IIII III
 IIII VII
Vrf

234,8 EX SESQUITERCIIS CONVERSIS

- 87 Non ponit in libro sesquitercia conversa, tamen sequens figura indicat: Recta sesquitercia sunt VIII XII XVI, conversa vero sunt XVI XII VIII.

Aut

XVI XII VIII] XVI VI VIII Aut
cf. 235,17-21 (B9)

234,9 CETERISQUE SIMILIBUS VOCABULIS ADAEQUATIS

- 88 ut ex sesquiquartis superquadripartientes
BiCgMaPbPe⁵PiV2Tpi
 ex] a Bi sequiquartis PiTpi superquadripartiens Cg
instar textus MaTpi
- 89 ut dicatur superquadriparciens et c.
Aut

234,10 SUPERPARTIENTES SPECIES

- 90 XXV XV VIII
 XXV XL LXIII
Mm

234,11 EX NON CONVERSIS AUTEM SUPERPARTICULARIBUS

91 quod non sint conversi, ut hic: VIIIII VI IIII

Aut
III] VIIIII *Aut*

234,13 MULTIPLICES SUPERPARTICULARES

92a IIII VI VIII

III X XXV

[hoc est duplex subsesqualter]

La Aut
hoc est duplex subsesqualter] *add. Aut*

92b IIII VI VIII superparticularium sesqualter rectus

III X XXV multiplex superparticularis,

i. duplex superparticularis

VIII XII XVI sesquitercius rectus

VIII XXI XLVIII multiplex superparticularis, qui est triplex

Mc
superparticularis, qui] superpartiens, qui *Mc*

234,14 EX MANENTIBUS VERO ...

93 Hec omnia requirantur ab arhismetica.

Vrf

234,14 EX MANENTIBUS VERO SUPERPARTIENTIBUS

94 VIII VI IIII

Aut

234,14 EX MANENTIBUS

95 non conversis, i. ex rectis

Pe⁵

234,15 MULTIPLICES SUPERPARTIENTES

96a XVI XXVIII XLVIII

XVI XLIII CXXI

La
CXXI] CLIII *La*

- 96b VIII XV XXV superbipartiens rectus
VIII XXIII LXIII multiplex superbiparciens
XVI XXVIII XLVIII supertriparciens rectus
XVI XLIII CXXI multiplex supertriparciens triplex
Mc
- 96c VIII XV XXV
VIII XXIII LXIII
[multiplex superparciens]
Wi Aut
multiplex superparciens] add. *Aut*

LIB. II, CAP. 8**234,22 AEQUAS**

- 1 similes et continuas, ut sex sesquiocervas continuas vel similiter
Aut

234,22 SUPERPARTICULARIUM PROPORTIONES

- 2 quia habent statim unam post aliam sine intervallo
Aut
 habere *Aut*

234,22 SUPERPARTICULARIUM

- 3 vel sesqualterorum
P_e⁵

234,24 INSCITIA

- 4 inscientia, stultitia
P_n

234,24 HAC REGULA

- 5 quam dabo
Aut

234,25 AEQUAS PROPORTIONES EX MULTIPLICITATE

- 6 continuas, ut II IIII VIII XVI
Aut

234,26 UNUSQUISQUE MULTIPLEX AB UNITATE SCILICET COMPUTATUS TOT SUPERPARTICULARES HABITUDINES PRAECEDET SUAE SCILICET IN CONTRARIAM PARTEM DENOMINATIONIS ...

- 7 Ecce regula
Aut

- 8 Axioma
Vrf

- 9 Eadem regula servanda est in cantu, ut unum diapason unum praecedet diapente et c.
O

- 10 ¹sive et reliqui. *Tot superparticulares praecedit suae denominatio-*
nis: ²A duplo namque sesqualter, a triplo sesquitercius [a quadru-
plo sesquiquartus] denominantur et reliqui secundum suum or-
dinem. ³Sed illa denominatio quantum ad sensum in contrariam
partem fit, quia cum in primitivis itur in augmentum, in dirativis
vero in diminutionem. ⁴In multiplicibus quippe, quanto maior est
numerus, tanto maior fit proportio. ⁵In superparticularibus vero
crescente numero decrescent proportiones.

OQ²SV¹+V₂BcBiCgLaMaMcPbPePqR₂WqAutHwgLhaLryPhiPisVrf

1] scr. V₂ 2-5 scr. V¹ 1-3] om. QS 1-2] om. Bc

1] om. BiPeWqHwgLhaPhiPis Unusquisque multiplex tot superparticulares
praecedit suae contrariae denominatio, quotus ipse ab unitate fuerit Ma
Sive sesqualteri sive sesquiterci et reliqui tot superparticulares praecedit suae
denominationis Pq praecedunt Cg praecedat La demonstrationis O
2-3 Sed illa] repet. Cg

2] Namque sesqualter denominatur a duplo, sesquitercius vero a triplo, ceteri
secundum suum ordinem La A duplo] repet. V₂ A] om. Pts sesquiterci
Ma a quadruplo sesquiquartus] add. Bi denominatur BiHwgPisVrf secun-
dum] ad Ma

3 Sed et illa demonstratio La Sed] Si Hwg fit] sit BcPeHwg quia]
quid La qua Wq primitivis] primis O in diminutione in diminutivis
add. Mc itur in augmentum] in augmentum crescat La sint in agmen-
tum Pq sit in augmentum Phi fitur] esse OPb esset Bc sit BiCgMaMc-
PbR₂AutHwgLhaLryPhiVrf esse in dirativis O vero] om. OBcBiCgLa-
McPbPePqR₂AutHwgLhaLryPhiPis est MaVrf diminutionem] diminutione
OBcCgMaMcPbR₂AutHwgLhaLryPhi dimensione Pb est denominatio add.
Bi est add. CgPeR₂AutHwgLhaPhiPis fit add. La

4-5] om. Bc

4 quanto] quantum Pq quater Wq est] om. McLry tantum Pq fit] est BiR₂
sit McHwg

5 superparticulariis Aut decrescit proportio Bi decrescent] minuuntur La
instar textus Phi

- 11 ut a duplo sesqualter, a triplo sesquitercius, a quadruplo sesqui-
 quartus; i. si quartus aut quintus ab unitate discesserit, quattuor
 aut V sesqualteros habebit.

Pn WiLpl

ut] om. Wi sesquiquartus] rel. om. Wi dicesserit Lpl

234,26 UNUSQUISQUE MULTIPLEX

- 12 ut II

Aut

234,26 AB UNITATE

- 13 cum unitas praecedat: IIII VIII XVI

Aut

234,26 COMPUTATUS

- 14 numeratus, ut figura sequens innuit

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

234,26 TOT SUPERPARTICULARES HABITUDINES PRAECEDIT

- 15 quia in sesqualtera proportione maior pars est quam in sesquitercia, et in sesquitercia maior quam in sesquiquarta, et quanto maior numerus est in superparticulari, tanto minor pars fuerit.

Bi

234,27 SUPERPARTICULARES HABITUDINES

- 16 Sesqualteros continuos videas hic in figura.

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

- 17 sui generis

Vrf

234,27 HABITUDINES

- 18 continuas

Aut

234,27 PRAECEDIT

- 19 plus habet

Aut

234,27 SUAE SCILICET

- 20 habitudines dico factas

Aut

234,27 IN CONTRARIAM PARTEM DENOMINATIONIS

- 21 a duplo sesqualtera et reliquae

Q²

- 22 quia ipse est multiplex, ille superparticularis nominatur

MaPbPe⁵V2

- 23 F<ulbertus>: ut, qui duplus alterius, sit subsesqualter alterius [et c.] [et reliqui]

Pb³PcAutLhaLryVrf

F<ulbertus>] om. *Lry*, eras. *Lha*; cf. I,31,1 et c.] add. *AutLhaLryVrf* et reliqui] add. *Aut*

- 24 et in hoc claret exemplo

LaPe⁵

et] ut *Pe*

instar textus La

- 25 *In contrariam partem dicit suae denominacionis*, quia quartus est ab unitate, habet tamen III sesqualteros et non IIII; et qui tertius est ab unitate, habet tantum duos sesqualteros et non III; et sic videas in omnibus competenter.

Aut

234,28 CONTRARIAM

- 26 convenientem

Wq

234,29 HOC MODO

- 27 exponit

Aut

234,29 UT DUPLEX SESQUALTERAS ANTECEDAT

- 28a ut in prima discriptione

Pn

cf. 235,3-7 (B8)

- 28b Hoc indicat prima figura.

Aut

cf. 235,3-7 (B8)

234,29 SESQUALTERAS

- 29 habitudines

PnLpl

234,29 ANTECEDAT

- 30 ut est II superponitur III

Aut

234,30 TRIPLEX SESQUITERTIAS

31a ut in secunda discriptione

Pn

31b Hoc indicat secunda figura.

Aut

cf. 235,17-21 (B9)

234,30 QUADRUPLEX SESQUIQUARTAS

32a ut in tertia discriptione

PnLpl

ut] om. Lpl

cf. 236,1-5 (B10)

32b Hoc indicat tercia figura.

Aut

cf. 236,1-5 (B10)

234,30 AC DEINCEPS

33 quincuplex sesquiquintas, reliqui

PnLpl

reliqui] om. Lpl

235,3 ad B8

34 A duplis sesqualteri

Pn

35 ¹Quod autem dicit *disputatorem de musica inquire III vel IIII vel plures superparticularium*, i. sesqualterorum vel sesquiteriorum proportiones: ²sic est accipendum, ut accipiems ab unitate prius locata omnes multiplices, s. duplices ad sesqualteros faciendo usque ad XVI numerando I II IIII VIII XVI, ³et unicuique horum supposito suo sesqualtero videamus, quo loco, vel secundo, vel tertio, vel plus ab unitate, quae prior est, discesserit. ⁴Si ponitur secundus ab unitate, ut duo, habet unum sesqualterum sibi suppositum; si tertius est ab unitate, duos habet sesqualteros; si quartus, IIII habet sesqualteros. ⁵Et hoc est, quod dicit: *in contrariam partem suae denominacionis*. ⁶Qui quartus est ab unitate, habet tantum tres sesqualteros et non IIII. ⁷Et sic in ceteris adhuc considera in triplis et quadruplicis, qui sequuntur in aliis duabus figuris.

Aut

7 adhuc] ad hunc Aut

36 ¹Ecce, quia binarius primus duplex est post unitatem, ideo habet unum tantum numerum post se, qui est sesqualter ad ipsum i. ternarium. ²Et ideo ternarius solus scriptus est sub binario, sicut in figura patet. ³Ita nota de ceteris: tot enim habet quisque duplus sub se sesqualteras, quantus duplus ipse est ab unitate. ⁴Hoc idem nota in figura sesquiteriorum et sesquiquartorum.

Vrf

235,8 IN SUPERIORE Igitur DESCRIPTIONE ...

37 Exponit praedictam figuram.

Aut

235,8 IN SUPERIORE Igitur DESCRIPTIONE

38 duplorum

PnLpl

235,8 PRIMUS MULTIPLEX

39 ab I

Aut

235,9 UNUM

40 solum, ut figura indicat

Aut

41 ¹solum i. tantummodo, quia III non habet numerum inferiorem, cui sit subsesqualter, ²quia nullus numerus est, qui contineat eum totum et medietatem eius, quia medietate caret. ³Non enim in duo equa dividi potest. ⁴Et ita videto in VIII et in XXVII et in LXXXI, quia non habent sub se numeros, quibus sint subsesqualteri, ⁵nam carent numeros, qui eos contineant et medietates eorum, cum non dividantur in duo equa.

Aut

235,9 AD SE

42 post se

Vrf

235,9 QUI

43 ternarius

Pn

235,10 VERO

44 sed

*Aut***235,11 QUONIAM**

45 numerus

V₂

46 quare

*Aut***235,11 MEDIETATE DEFICIT**

47 III enim in duo equa dividi non possunt.

*Aut***235,11 DEFICIT**

48 vel destituitur

*K_n*destitutur *K_n***235,12 QUATERNARIUS**

49 qui est in tercio loco ab unitate

*Aut***235,12 SECUNDUS EST DUPLEX**

50 ad III

*Aut***235,12 HIC**

51 quaternarius

*P_nAut*IIII *P_n***235,12 SESQUALTEROS**

52 continuos s.

*Aut***235,13 SENARIUM ET NOVENARIUM**

53 exponit quos sesqualteros s.

Aut

235,13 QUI

- 54 novenarius
M³PbPnV2Aut
 VIII Aut

235,15 TRIPLI VERO EODEM MODO SESQUITERTIOS CREANT.

- 55 dupli creant sesqualteros, sed t<ripli> ...
Aut
creant] erant Aut
- 56 Inspice secundam figuram.
Aut
cf. 235,17-21 (B9)

235,16 SESQUITERTIOS

- 57 sesquitercia proporcio
Aut

235,17 ad B9

- 58 A triplis sesquitertii
McPn
- 59 ¹Similiter numeri istius ultimi figurae, qui sunt IIII XVI LXIIII CCLVI, non creant sub se sesquitercios. ²Nam IIII in tribus partibus equis dividi non potest, et ideo non habet inferiorem se numerum, cui sit sesquitercius. ³Nota et hoc in XVI et LXIIII et CCLVI. ⁴Et hoc est, quod dicit: *semperque tercia pars quodam naturali fine excluditur in ultimo numero*, ⁵quia hac in figura nullus ultimus numerus est, qui habeat sub se numerum, qui contineat eum totum et eius terciam partem, ⁶cum careatur terciis partibus, i. *cum excludantur a terciis partibus* et similiter unaquaque figura secundum genus suum potest notari in ultimis numeris naturalis finis.
- Aut*
6 unaquaque] inaquaque

235,22 IN SUPERIORE IGITUR DESCRIPTIONE

- 60 triplorum
PnLpl
- 61 figura, quam modo diximus: I III VIIII et c.
Aut
cf. 235,17-21 (B9)

235,23 TRIPLEX

- 62 ternarius
Pb V2 Aut

235,23 SESQUITERTIUM

- 63 quaternarium
Pb V2 Aut

235,24 SECUNDUS

- 64a triplex, VIII^{us} s., praecedat XII XVI
Pb V2
- 64b triplex
Aut

235,24 TERTIUS

- 65 triplex, i. XXVII
Aut

235,25 IN ULTIMO NUMERO

- 66 sesquitertio
Vrf

235,25 NATURALI QUODAM FINE CLAUDATUR

- 67 Quia isti angulares numeri non possunt in tres partes dividi, idcirco
quodam naturali fine clauduntur.
So

235,25 CLAUDATUR

- 68 excludatur
Aut

235,26 QUOD SI QUADRUPLOM STATUERIS

- 69 Aspice ad sequentem figuram.
Aut
cf. 236,1-5 (B10)

235,26 QUADRUPLOM

70 unitate

S_o

71 hic III°, ita de ceteris potes per te notare:

I IIII

I V

*V_rf***235,27 SI QUINCUPLUM**

72 statueris

*P_n***235,27 SINGULI DENOMINATIONE MULTIPLICES TOT SUPERPARTICULARES PRAECEDUNT, QUOTO LOCO IPSI AB UNITATE DISCESSERINT.**

73 Verbi gratia: In quadruplicis secundo loco ab unitate discedunt XVI; totidem superparticulares, i. duos, quod XX et XXV ipsi XVI praecedunt.

*McPn*XXV] XXXV *Mc***235,27 SINGULI**

74 quia singuli aut primi aut secundi

*P_e⁵***235,28 DENOMINATIONE**

75 nam sesquitercia a triplis denominatur

P_{nLpl}

76 simili servata, ut triplex sesquitercios, quadruplus sesquiquartos, et sic per cetera

*Aut***235,28 MULTIPLICES**

77 nominativus

Cg

78 qui multiplices nominantur, ut sunt dupli, tripli, quadrupli ac deinceps

PbV2

235,29 IPSI

- 79 multiplices
Pr^I

236,1 ad B10

- 80 A quadruplicis sesquiquarti
McPnLpl
 quadrupli *Mc* sesquiquadra *Pn* sesquiquarta *Lpl*

236,7 QUATTUOR

- 81 sesqualteros
Aut

236,8 SESQUIOCTAVOS

- 82 I VIII LXIII
 VIII LXXII
 LXXXI
Q²SPr^I
 LXIII] XIII *Pr*

236,10 UTQUE

- 83 et ut
BiPbPe⁵V2
- 84 scilicet
Aut

236,10 EI NUMERO

- 85 de quo quaestio est; veluti dicat: da mihi IIII^{or} sesquiquartos.
McPnLpl
 da mihi] ei *Lpl*
- 86 non naturali [numero] sed multiplici [ut II IIII]
BiPbV2Aut
 numero] add. *Bi* ut II IIII] add. *Aut*
- 87 qui primus est
PbPe⁵V2Aut
 est] om. *Pe*

236,10 PRIMO

- 88 primitus
CgPe⁵

236,11 QUAERAT

- 89 aliquis de musica disputator
Aut

236,11 QUI

- 90 numerus
Q²B_iP_bP_nV²A_{ut}

236,11 QUANTI

- 91 quot
P_bV²A_{ut}V_rf
- 92 termini
B_iP_bR₁L_{ha}L_{ry}
- 93 numeri
P_e⁵A_{ut}V_rf

236,11 PROPOSITI

- 94 [ab aliquo] ad quaerendum
B_iP_bR₁A_{ut}L_{ha}L_{ry}V_rf
 ab aliquo] add. *B_i* ad quirendum *L_{ha}*

236,11 TOT

- 95 sesqualteros
WiBwi
- 96 numeros
Aut

236,11 PRAECEDEERE

- 97 antecedere
P_n

236,12 POST SE HABERE NON POSSIT

- 98 velut in alio loco inveniri possit

Kn
inveni *Kn*

236,12 POST SE

- 99 retro se
Pn

236,12 SED DISPONAT POTIUS MULTIPLICES VIDEATQUE QUANTOS SUPERPARTICULARES REQUIRIT

- 100 Verbi gratia: si disputator ille vult habere tres proportiones in musica, recurrat ad numerum octonarium, et ibi poterit invenire tres sesqualteras proportiones. Si vero vult quatuor, incipiat ab XVI et similiter in ceteris; aspice retro in prima figura.

Aut
recurrat *Aut*
cf. 235,3-7 (B8)

236,12 MULTIPLICES

- 101 ut I, II, III et c.; videto retro in prima figura
Aut

236,13 QUANTOS SUPERPARTICULARES REQUIRIT

- 102 Quasi interroget eum, quot proportiones velit habere. Si dixerit IIII, incipiat a XVI; si dixerit unam, incipiat a II; si tres, incipiat ab VIII. Vide in figura.

Aut

236,13 SUPERPARTICULARES

- 103 sesqualteros
Aut

236,14 EO LOCO

- 104 est figurata locutio
BcBiCgMcPbV2AutLhaLryVrf
est] om. *Lry* figura *Mc*

- 105 de quo questio est; ut, si quaerat quattuor sesqualteros, quarto
loco; si duos, secundo; reliqui

McPnLpl
qua *Mc* [si quaerat] quis add. *Lpl* loco] lo *Pn* reliqui] loco *Lpl*

- 106 quoti numeri continuas proportiones quaerit
Aut

236,15 IN SUPERIORIBUS DESCRIPTIONIBUS

- 107a in prima figura istarum trium

So
cf. 235,3-7 (B8)

- 107b Aspice ad primam figuram.
Aut

236,16 NON A QUATERNARIO INGREDIATUR INVESTIGATIONEM

- 108 non incipiat investigare posse habere tres sesqualteros a quater-
nario, s. ab octonario

Aut

236,17 HIC

- 109 quaternarius
V2Aut

236,17 QUONIAM SECUNDUS EST DUPLUS

- 110 in prima figura vide
Aut
cf. 235,3-7 (B8)

236,18 DUOS

- 111 sesqualteros
Pb V2Aut

236,18 TERTIUMQUE

- 112 sesqualterum
Pb V2

236,19 SED UT AB OCTONARIO MEDIETATES TEMPTET AP- PONERE

- 113 tunc tres sesqualteros invenies
Pet⁵

236,19 SED UT

114   hoc videat

PbV2

115   dico

*Aut***236,19 MEDIETATES**

116a   sesqualterae habitudinis

Ope⁵

116b   sesqualteras

EiEnRISoLhaLry Vrf

116c   sesqualteras proportiones

PbV2

117   Medietates ideo dicit, quia sesqualtera proportio habet minorem numerum totum et insuper eius medietatem.

*Bi***236,19 HIC**

118   octonarius

*Pe⁵Aut*VIII *Pe***236,20 TERTIUS**

119   duplus

*PbV2***236,20 QUAERIT**

120   ille disputator

*Aut***236,21 EST ETIAM ALIA AUGENDI PROPORTIONES VIA HOC MODO.**

121   Axioma

*Vrf***236,22 AUGENDI**

122   inveniendi

O

236,23 IN EISDEM COMPARATIONIBUS

- 123 in multiplicibus sive aliis
Aut Lha Lry Vrf
 in] om. *Aut Lry* sive] vel in *Lha*

236,23 MINIMAE PROPORTIONES

- 124 quae sunt post unitatem, ut in sesqualteris II et III, in sesquiterciis III et IIII, in sesquiquartis IIII et V
Pn Lpl
 sesquitercius *Pn* sesquiquartus *Pn*
- 125 quia primi numeri semper dicuntur minimae proportiones
So
- 126 ut ipse exponet
Aut
- 127 minimi termini, ex quorum comparatione nascuntur proportiones
Vrf

236,25 MULCTATUS

- 128 truncatus
M³PbPe⁵PnV2AutLplLryVrf
- 129 dampnatus
O
- 130 cumulatus
Q²
- 131a curtatus
CgPht
- 131b decurtatus
Pn Lpl
- 132 diminutus
KnLzWbLlz
- 133 privatus
Mh
- 134 plexus
Pe⁵
- 135 alienatus
Pn Lpl

236,26 MINIMAE IGITUR PROPORTIONES SUNT

136 Minimae sunt

*LzLz
sunt] om. Llz*

236,26 MINIMAE IGITUR

137 a causa

Aut

236,26 SESQUALTERA

138 ut in

M4MaPiV2Tp;

236,26 SESQUITERTIA

139 in

M4

236,27 SESQUIQUARTA

140 in

M4

236,27 ET DEINCEPS

141 in sesquiquinta VI ad V

Aut

236,28 ET QUAECUNQUE SE PROPORTIONES UNITATE PRAECESSERINT

142 In omni [enim] specie superparticularium in prima sua radice unitate differt tantum comes a duce, sed in processu suo, quanto ordine fuerit, tot in differentia habet.

OQ²SV¹CgMcPbPe⁵PgWqAutLryVrf

In omni] Numerus *OPb* enim add. *QS* sua] sui *McPbAutLryVrf* tantum differt *CgWq* tantum] om. *PeAut* a duce] adduce *Mc* et dux *PgAut* suo] om. *Wq* habebit *Pe*

236,28 PRAECESSERINT

143 minime sunt

MhMkMm

cf. 236,25

144 tales sunt

Pb³AutVrf

145 erunt radices

Pq

236,29 PROPOSITUM

146 decretum, constitutum

Pn

147 statutum

Pq

236,29 SIT

148 a nobis

PbPe⁵V2

237,1 RADICEM SESQUALTERAM

149a duo et tres

LzPnWbLlz

149b III ad II

Aut

237,2 BINARIUM PER BINARIUM

150 dicens bis duo

Aut

237,3 TERNARIUS PER BINARUM

151 dicens bis tres

Aut

237,4 TERNARIUM IN SEMET IPSUM

152 III ter

Pn

153 dicendo ter ter

Aut

237,5 QUI DISPONANTUR

154 insimul collecti

*Aut***237,6 II III (B11)**

155 ex his duabus radicibus duae sesqualterae

*Lpl***237,9 VI AD IIII ET VIII AD VI**

156 Binarium ternariumque modo dimisit, quia radices sunt sesqualterorum.

OPl V2Aut Vrf
 et ternarium *Vrf* modo dimisit] reliquit *O* sunt radices *Vrf* sesqualterarum
V2

237,9 VI

157 scilicet

*Aut***237,10 TRES**

158 ut indisiuncta

O

159a sesqualteros

Pn

159b sesqualteras proportiones

*V2Aut***237,10 DISPONO EOSDEM NUMEROS, QUOS SUPRA IN EXQUIRENDIS DUABUS SESQUALTERIS HABITUDINIBUS PROPOSUERAM**

160 ¹Ad sesqualteros enim inveniendos semper erit multiplicatio facienda per primas radices, i. binarium et ternarium, ²ut vel se multiplicent, vel multiplicatos multiplicent, et iterum multiplicatos multiplicent. ³Et sic in infinitum ad quantumcumque sesqualteros volueris inveniendos.

Lpl

237,11 SESQUALTERIS HABITUDINIBUS

- 161 II ad III et c.
Aut

237,12 IPSASQUE SESQUALTERAS PROPORTIONES

- 162 ponam
 $PbPe^5$
 163 VII ad IIII et VIII ad VI
Aut

237,12 BINARIO QUATERNARIUM

- 164 dicens bis IIII
Aut

237,12 BINARIO

- 165 ex
 P_n

237,13 SENARIUM BINARIO

- 166 bis VI dicens
Aut

237,13 BINARIO

- 167 ex
 P_n

237,14 NOVENARIUM BINARIO

- 168 dicens bis VIII
Aut

237,15 NOVENARIUM TERNARIO

- 169 dicens ter VIII
Aut

237,17 II III (B12)

- 170 simplices
 $PbPe^5V2$
 171 He sunt radices.
Aut

237,18 IIII (B12)

- 172 per binarium
 P_n

237,18 VI (B12)

- 173 per binarium
 P_n

237,18 VIII (B12)

- 174 per ternarium
 P_n
 per binarium per ternarium P_n

237,19 VIII XII XVIII XXVII (B12)

- 175 multiplicati per superiores
 $PbV2$
- 176 He sunt proportiones.
Aut

237,19 VIII XII XVIII XXVII (B12)

- 177 bis IIII, bis VI, bis VIIII et ter VIII
Aut

237,20 SESQUITERTIAS PROPORTIONES

- 178   III   IIII
         VIII   XII   XVI
       [XXVII   XXXVI   XLVIII   LXIII]
 Q^2SEiKn
 gl. repet. *Ei* XXVII XXXVI XLVIII LXIII] add. *Ei(2)*

237,21 EXTENDERE

- 179 augere
Aut

237,21 PONAS SESQUITERTIORUM RADICES

- 180 Radices vero sesquiteriorum III et quatuor, de quibus idem facies,
 quod de sesqualteris.
Lpl

237,22 QUAE

- 181 scilicet
Aut

237,23 ATQUE AD HUNC MODUM MULTIPLICES.

- 182 sicut superiores
PbV₂
 183 hoc modo:
 III   IIII
 VIII   XII   XVI
V_f
cf. II,8,178

237,23 MULTIPLICES

- 184 verbum est secundae personae
Pn
 185 istos
PbV₂

237,24 SESQUIQUARTAS

- 186 IIII   V
 XVI   XX   XXV
Q²S
 187 velis extendere
PbPnV₂
extentendere V₂
 188 requiris
Pe⁵
 189 proporciones velis augere
Aut

237,24 SESQUIQUARTORUM DISPONES RADICES

- 190a IIII et V
Q²WiBwi
 190b V ad IIII
Aut
 191 radices sesquiquartorum IIII et V, de quibus eadem est regula
Lpl

237,24 RADICES

192 Radix femininum genus est
Pn

237,25 QUOTLIBET

193 numeros
Aut

**237,26 QUANTUM AUTEM NOBIS HAE CONSIDERATIONES
PROSINT**

194 qui fructus in his modo sit, non demonstratur, sed quantum
Aut

LIB. II, CAP. 9**237,28 DE PROPORTIONE NUMERORUM, QUI AB ALIIS METIUNTUR.**

- 1 Aliud de natura proportionis numerorum, quae omnia ad opus sequentium erunt utilia.

Lpl

237,29 SI DUOS NUMEROS EORUM DIFFERENTIA INTEGRE FUERIT PERMENSA, IN EADEM SUNT PROPORTIONE NUMERI, QUOS SUA DIFFERENTIA MENSA EST

- 2 Axioma

Vrf

- 3 in III° <libro>

Pe⁵

- 4 Futuram expecta exposicionem istius regulae.

Aut

- 5 duorum numerorum; *differentia eorum*, s. numerorum, si fuerit integra permensa, in eadem proportione erunt numeri, quos mensa est differentia sua.

Wq

237,29 DUOS NUMEROS

- 6a L LV

Pe⁵

- 6b ut LV et L

Aut

237,29 EORUM

- 7 vel propria

PbVz

- 8 numerorum

Pe⁵

237,29 DIFFERENTIA

- 9 ut V

WqAut

238,1 IN EADEM SUNT PROPORTIONE NUMERI

- 10 ¹Notandum quod *in eadem [proportione, i.] commensurazione manebunt, vel in augmento vel in detimento, quoisque terminus mutet et ad alium transeat numerum.* [²Et hoc ad magnorum numerorum proportionem dinoscendam multum valet utilissimumque est.]

OLaMcPbPc*AutLryVrf

1 proportione, i.] add. LaMcAutLryVrf commensione O cum mensuracione Aut vel in detimento] om. Lry vel detimento Mc et ad] ad Mc

2 add. LaMcPcAutLryVrf ad hoc Mc utilissimum La

cf. II,9,21

238,1 NUMERI

- 11a L et LV

KnLzPrWbWnWqEwn

I et LV Pr

- 11b maiores ut L et LV

Pn

238,2 DIFFERENTIA

- 12 V

LzWbWnWqEwnLlz

238,2 IN QUA ERUNT PROPORTIONE ETIAM HI NUMERI, SECUNDUM QUOS EOS SUA MENSA EST DIFFERENTIA

- 13 in arithmeticā non

Q²

238,3 HI

- 14 [ut] verbi gratia X et XI

Q²SKnLzPe⁵PnWbWnWqEwnLplLlz

ut] add. S verbi gratia] om. KnLzPePnWbWnWqEwnLplLlz

238,3 DIFFERENTIA

- 15 V

Pr

IV Pr

238,4 HI Igitur ad se invicem sesquidecima habitudine comparantur

- 16 ab unitate enim differunt X et XI, simili quoque proportione L et LV, [i. sesquidecima]

KnLzPr²WbWqLlz

differunt] differentiae *KnPr* simili quoque] similique *Llz* i. sesquidecima]
add. *Wq*

17	¹ octuplus versus	LXIII	VIII	I
	sesquiocavus igitur	LXIII	LXXII	LXXXI
	nonuplus <versus>	LXXXI	VIII	I
	sesquinonam	LXXXI	XC	C
	decuplus versus	C	X	I
	sesquidecimus	C	CX	CXXI

²Habet enim CXXI totum CX in se et eius mensura, i. XI. ³Ipsa est X^{ma} CX huius numero. ⁴Sic ergo, ut C et XC per denarium (decies vel undecies vel undenarium) metiuntur, ita L et LV per medietatem denarii, quod est V, in sesquidecima proportione metiuntur.

⁵Habet enim LV totum L in se et eius denariam, i. V, qui V^e XIes in maiore repperiuntur, cum decies in minore sit.

Mc

4 decies vel undecies vel undenarium] *suprascr. Mc*

5 totum] tonum *Mc*

- 18 quia LV continet L et decimam partem eius, i. V

Aut

238,6 HIC

- 19 quinarius

LzPbPc⁵PrV²WbWiWqAutBwiLlzVrf

238,7 UNDECIES

- 20 mecietur quinarius

Aut

238,6 HIC Igitur metietur ...

- 21 Hoc ad magnorum numerorum dinoscentiam multum valet.

OQ²SV¹PbPqWq

Hec *Pq* dinoscentiam] proportionem dinoscendam *OPb*
cf. II,9,10

238,8 SECUNDUM X IGITUR ATQUE XI NUMEROS LV ET L PROPRIA DIFFERENTIA, ID EST QUINARIUS PERMETIETUR, ET SUNT XI AD X SESQUIDECIMA COMPARATIONE COMPOSITI.

- 22 ¹Nam sicut quinarius mensurat decies L, sic unitas mensurat decies X, ²et sicut quinarius mensurat undecies LV, sic unitas mensurat undecies XI, ³et sicut sesquidecima proportio est in maioribus numeris, qui mensurantur, hoc est L et LV, sic sesquidecima proportio est in minoribus [numeris], qui mensurant maiores, hoc est X ad XI.

OLaMcPbPc *Pe⁵V2WqAutLryVrf

1 decies mensurat quinquaginta undecies quinquaginta V Vrf decies L] quindecies L Mc decies mensurat X undecies mensurat XI Vrf per X OPe

2 om. Vrf

3 est in] in Lry hoc est] om. Pe L et LV] L LV La LV Mc in] om. Pb V2 numeris] add. Pb V2 X et XI La Vrf X ac XI Wq

238,8 SECUNDUM X IGITUR ATQUE XI

- 23 secundum illam proportionem, quae est inter X et XI
Vrf

238,8 LV ET L

- 24 istos, s. numeros
Vrf

238,9 PROPRIA DIFFERENTIA

- 25 nominativus
Vrf

- 26 unitas
PnLpl

238,9 ET SUNT XI AD X SESQUIDECIMA COMPARATIONE COMPOSITI

- 27 Expositio est.
Vrf

- 28 quia XI continet X et decimam partem eius, i. unum
Aut

238,10 COMPOSITI

- 29 comparati
 $PnLpl$

238,10 IN EADEM Igitur sunt proportione numeri

- 30 in sesquiX^a
 Vrf

238,11 NUMERI

- 31 L et LV
 $OBiKnLzPbPnPrV2WbWnWqAutEwnLlz$
 LV et L Aut et] om. $PnWnWqEwn$

238,11 DIFFERENTIA

- 32 V
 $OBiPbPnPrV2WqLpl$
 quinarius $BiPbV2$ quinaria $PnLpl$

238,12 IN QUA

- 33 sesquidecima
 $PnLpl$

238,12 HI

- 34a X et XI
 $OQ^2SBiKnPbPrV2WbWnWqAutEwn$
 $XII] XII O$

- 34b X XI numeri
 Pe

238,13 EOS

- 35 L et LV
 O

238,13 PROPRIA DIFFERENTIA

- 36 V
 $LzWbWnLlzEwn$
 LV Ewn

238,13 QUOD SI QUA DIFFERENTIA ...

37 Axioma

*Vrf***238,13 QUA**

38 aliqua

BiPb

39 data

*Kn***238,14 EOS NUMEROS**

40 ut LIII et LVIII

*Aut***238,14 DIFFERENTIA**

41 ut quinarius

*Aut***238,15 UT**

42 quomodo ita, exponit, s. ut

*Aut***238,15 EANDEM MENSURAM NUMERORUM PLURALITAS EXCEDAT IDEMQUE IN UTRISQUE SIT EXCESSUS ET SIT DEMINUTIOR DIFFERENTIAE MENSURA, QUAM EST PLURALITAS NUMERORUM**

43 quia pluralitas LIII numeri excedit decies V, et pluralitas LVIII excedit undecies quinque, et hac ablacione numeri, qui remansere post ablacionem, i. L et LV, inter se maiorem habent proporcionem, quam esset, cum unusquisque habebat in se ternarium abstractum.

*Aut*oblacione *Aut***238,15 PLURALITAS**

44 copia

Aut

238,16 IDEMQUE IN UTRISQUE SIT EXCESSUS

- 45 aequalis transilitio
OPb V2
- 46 equalis transgressio
B;
- 47 qui metiuntur eadem differentia
Pe⁵

238,16 EXCESSUS

- 48 augmentum
Pe⁵
- 49a ut non possit pertingere usque ad summam nimis exuberantem
Lpl
- 49b ¹non pertingens husque ad summam. ²Quinarius enim decies non
pervenit husque ad LIII, nec undecies husque ad LVIII.
Lry Vrf
2 om. Lry

**238,16 ET SIT DEMINUTIOR DIFFERENTIAE MENSURA, QUAM
EST PLURALITAS NUMERORUM**

- 50 non comprehendat totam quantitatem numerorum
OPe⁵
- 51 ut sunt III minus V duobus
KnLzPr²WbWnWqEwnLlz
ut] II° Pr V] om. Llz
- 52 Ipse exponet affatim in sequenti.
Aut

238,17 DIFFERENTIAE

- 53 V
EiEnKnLzMhMkPrWbWnWqEwnLlz

238,17 PLURALITAS NUMERORUM

- 54 L LIII
EiEnMhMk
LIII] III Mh
- 55 LIII et LVIII
KnLzPrWbWnWqEwnLlz

**238,18 MAIOREM OBTINEBUNT PROPORTIONEM AD SE INVICEM
NUMERI, SI EIS ILLUD, QUOD RELINQUITUR POST MENSIONEM,
RETRACTUM SIT, QUAM FUERUNT INTEGRI**

- 56 Verbi gratia: Maiorem habebunt proportionem L et LV, si ternarius utrisque fuerit detractus, quam habuerunt, dum erant integri, i. LIII.

Lpl

238,19 NUMERI

- 57 comparati
BiPb

238,19 SI

- 58 hoc est quod

Aut

238,19 EIS

- 59 numeris
Aut

238,19 QUOD RELINQUITUR POST MENSIONEM

- 60 III
PrWqAut

238,20 PROPRIA DIFFERENTIA

- 61 uniuscuiusque, i. decies V L, et undecies V LV
Aut

- 62 *Propriam differentiam* dicit quinarium, qui, dum metiebatur illos integros LIII et LVIII, ad eorum exuberationem non potuit pertinere.

Lpl

238,21 SINT ENIM NUMERI DUO LIII ET LVIII.

- 63 Si vero addas binarium unicuique, erunt LV et LX; atque idcirco in his minor proportio, quam in L et LV, aut si subtrahas ternarium utrisque.

KnLzPr²WbWqLz
erunt] om. Wq LX] XL LzLz minor] om. Wq aut si] aut Kn ut Pr

64   ¹ Excepta [i. ablata] quadam praecisura [i. minima] LIII et LVIII in sesquitertia decima proportione sunt. ² Quod ita probatur: Sublata unitate a LIII et a LVIII duobus sublatis [i. quia LVI continet LII et tredecimam partem eius, i. IIII, remota quadam praecisura] sesquitertiis decimi sunt LII ad LVI. ³ Divide ergo unitatem, quam a LIII^{bus} subtraxeras, in XIIII minutias easque distribue singulas per singulos quaternarios, qui sunt XIIIes in LII^{obus}. ⁴ Rursus duas unitates a LVIII subtractas dissipabis singulas in XIIII minutias, ex quibus XIIII sumptas, appones singulas singulis quaternariis, qui sunt XIIII in LVI, et remanent XII minutiae. ⁵ Hac igitur praecisura reiecta LIII et LVIII sesquiterciis decimi sunt.

LaMcPb³*Pc*R1*AutLry Vrf

1 Excepta] Excepto *Lry Facta Vrf* i. ablata] i. oblata add. *supra Aut* quaedam *Mc* praescirura *Lry* i. minima] add. *supra Aut*

2 a LIII] LIII *McPbAutLry* de LIII *Vrf* a LVIII duobus sublatis] duobus sublatis LVIII *McPbAutLry* duobus sublatis de LVIII *Vrf* i. quia - praecisura] add. *Aut* sunt] om. *Mc* ad] et *Mc*

3 ergo] om. *McPbR1* a LIII^{bus}] LIII^{bus} *McPbR1AutLry* de LIII *Vrf* distribuas *Aut* quaternarios] om. *LaR1*

4 a LVIII] LVIII *McPbR1Lry* de LVIII *Vrf* XIIII sumptas] XIIII sumptas *McLry* singulas appones singulis *Lry* singulas] om. *McPbR1AutVrf* sint *Pb*

5 Haec *Aut*

238,24 L

65   quia decies quinque L sunt et non ultra

Aut

238,25 IDEM

66   quinarius

BiPbPrV2Aut

238,25 LV

67   quia undecies V LV sunt et non ultra

Aut

238,26 EX UTRISQUE

68   a LIII et LVIII

Aut

238,31 IN HOC IGITUR MANIFESTUM EST, MAIORIS ESSE PROPORTIONIS INTER SE L ET LV QUAM LIII AD LVIII. IN MINORIBUS ENIM NUMERIS MAIOR SEMPER PROPORATIO REPPERITUR; QUOD PAULO POSTERIUS DEMONSTRABIMUS.

- 69 ¹Adtende lector, quia hoc solum vult demonstrare in hoc loco, quod maiores sunt proportiones, quando minores sunt numeri, quam cum augentur aequaliter. ²Quod paulo post confirmat de primo naturali numero.

OM7

- 70 ¹Verbi gratia duo ad unum dupla proportio est, III ad duos sesqualtera, IIII ad III sesquiteria. ²Maior itaque est proportio dupla quam sesqualtera, minorque numerus; maior sesqualtera quam sesquiteria, minorque numerus [quia in minoribus maior].

OBiM7McPbPc*V2AuLryVrf

1 a duo *O* duo ad II *Aut*

2 proportio est *McPbV2AuLry* est] *om. Bi* minorque} minor tamen *Bi* maior sesqualtera] minor sesqualtera *Aut* nam in sesqualtera *Lry* sestertia *V2* minorque} minor tamen *Bi* quia in minoribus maior] *add. Mc*

238,31 IN HOC IGITUR

- 71 ablacione III ab utrisque

Aut

oblacione *Aut*

238,32 QUAM LIII AD LVIII

- 72 Nam sesquiundecima erit, si duo additi fuerint, ut sunt LV ad LX
Wq
XL Wq

238,32 IN MINORIBUS ENIM NUMERIS MAIOR SEMPER PROPORATIO REPPERITUR

- 73 ¹Quod maioribus numeris minor sit proportio, in minoribus maior.
²Hic queritur, quomodo minor proportio est in LIII et LVIII, quam in L et LV, ³et quomodo iterum maior proportio est in XLVIII et LIII, quam in L et LV.

⁴Sic est respondendum, quod, si iste Boetius iterum adderet super LIII II, essent LV, ⁵et ipsum numerum mensuraret quinarius undecies. ⁶Et si adderet super LVIII alia II essent LX, ⁷et mensuraret idem numerus illum duodecies; ⁸et esset sesquiundecima proportio inter LV et LX, quae est minor ex sesquidecima. ⁹Sed quamvis non

pervenit usque ad illam proportionem in LIII et LVIII, ¹⁰tamen appetet ex hoc, quod minor proportio est in maioribus numeris et maior in minoribus.

¹¹Item si demeret III ex XLVIII, essent XLV, et mensuraret illum quinarius novies. ¹²Et similiter, si tolleret ex LIII III, remanerent L, et mensuraret illum quinarius decies. ¹³Et esset sesquinona proportio, quae maior est sesquidecima. ¹⁴Et est iste numerus, hoc est L et LV, medius inter maiorem et minorem. ¹⁵Nam minorem proportionem habet a maiore, et maiorem a minore.

¹⁶Et hic iterum quaeritur, quare III addidit quantitati numeri utriusque, ut maiores efficeret numeros, ¹⁷et quare duos minuit ex eadem quantitate, ut minores facerent.

¹⁸Sic solvendum est, quod quantitatem quinarii, qui est differentia praedictorum numerorum, divisit in duas partes, hoc est in III et II, ¹⁹et maiorem partem addidit quantitati praedictae, ut essent maiores numeri, et minor proportio; ²⁰et minorem dempsit ex eadem quantitate, ut essent minores numeri et maior proportio.

O⁷*LaM⁷McP^b*P^c*P^eP^qV²W^qA^{ut}H^{wg}L^ry V^rf

1] om. LaM⁷McP^cP^eP^qW^qA^{ut}H^{wg}L^ry V^rf

2 Hic] om. LaMcP^cP^eA^{ut}H^{wg}L^ry V^rf in LIII] LIII Pe in L] L PbV² et in LV P^q

3 iterum] igitur P^q maior] minor PeHwg XLVIII] LVIII P^q in L] L Hwg et in LIII P^q LIII] LVIII Aut

4 respondendum est LaMcP^cA^{ut}H^{wg}L^ry V^rf iste] om. W^q phylosophus iste LaLry philologus iste McP^eA^{ut}H^{wg}V^rf II] duo s. L^ry essent] add. Pb³ om. V²

6 alia] om. La

7 et] quem W^q illum idem numerus La illum] om. W^q

8 sesquiundecima inter LV et LX proportio M⁷ propocio V² inter] i. LaMcP^bP^eV²A^{ut}H^{wg}L^ry V^rf minor est L^ry ex] om. LaM⁷L^ry V^rf est McAut

9 quamvis] quinarius OM⁷ quam Pb (vis add. Pb³) V² ad illam proportionem non pervenit LaMcP^bP^eV²A^{ut}H^{wg}L^ry V^rf

10 et] om. PeHwg maiora in minoribus M⁷

11 Item] Ite V² XLV] XLVI La

12 Esset similiter Hwg

12-13 si III tolleret de XLIII remaneret (remanerent McAuLry V^rf) XL mensuraret quinarius (qui quinarius AuLry) octies et esset (essent Mc) sesquiococtava proportio LaMcAuLry V^rf

12 et similiter tolleret XLIII iure manerent L PbV² si tres tolleret de LXIII^{bus} (LIII Hwg) iure remanerent L PeHwg et mensuraret illum] mensuraret PbV² quinarius illum Hwg illum] om. W^q

13 Et] om. Hwg quae] qui Mc

14 numerus iste P^q iste] om. V^rf hoc est L et LV] XLVIII et LIII PeHwg

15 - 18 Sic solvendum est] om. V^rf

15 om. LaMcAuHwgLry Nam maiorem proportionem habet a maiore minorem a maiore. PbV² Nam maiorem proporcionem habet ad minorem a maiore. Pe Nam maiorem proportionem habet a minore et minorem a maiore. P^q Nam maiorem proportionem habet a maiore minorem a minore. W^q

16 Et hic] om. La quare om. Hwg quantitati numeri addidit LaMcPb-PeV2AutLry quantitatii utriusque numeri addit Hwg utriusque numeri M7 efficiat Hwg

17 minui M7 quantitatem V2 minorem M7 faceret] efficaret Pe

18 Sic] Et illud sic Wq est] om. Aut quinarij binarii V2 qui] quae LaMc-PbPeAutHwgLryVrf quod V2

19 addit OHwg

19 maiores numeri - 20 ut essent] om. Pg

20 minorem] maiorem Mc dempsit] depressoit LaMcAutLryVrf ut] om. V2

74 Si intelligis in multiplici, falleris; potius e contrario ibi invenies: Maior enim est tripla quam dupla, et quadrupla quam tripla, et sic in ceteris. In superparticularibus et c. vera est regula.

Lpl

238,32 IN MINORIBUS ENIM NUMERIS

75 particularium

Q²S

239,1 QUOD PAULO POSTERIUS DEMONSTRABIMUS

76 in XII capitulo III libri

Q²S

239,2 SIN VERO ...

77 Axioma

Vrf

78 Ad confirmandam hanc praesentem, quam dederat regulam, hoc etiam addit. Dederat primum regulam de proportione L et LV respectu proportionis iudicum, i. X et XI, a quibus excrescebant per quinarium, qui fuit illorum differentia. Et postea de exuberantibus, i. LIII et LVIII. Nunc vero de diminutis, i. XLVIII et LIII, in quibus postremis duobus confirmant datam regulam, quia in minoribus maior est proportio et in maioribus minor, quod subintelligitur.

Lpl

239,3 SUPERVADAT

79 supervincat

M6

80 supercrescat

PtV2AutLry

81 sicut binario XLVIII et similiter LIII

KnLzPr²WbWqLlz

et] om. Wq

239,3 EADEMQUE UTROSQUE NUMERI PLURALITATE PRAETER-EAT

- 82 illa differentia permensa
LzWbLz
- 83 in sequenti solvetur
Aut

239,3 EADEMQUE

- 84 permensio
M6
- 85 equali
Pb

239,5 SUPERIUS MENSIS

- 86 L LV
Pe5

239,5 SUPERIUS

- 87 quasi prius
Aut

239,5 MENSIS

- 88 quia
Aut

239,5 CUM ADDITIONE

- 89 interposicio
Aut

239,5 EIUS SUMMAE

- 90 binarii
Pe5 Wi
- 91 quinarii
PnLpl

239,6 QUA

- 92 summa
M6Aut
 93 secundum quam
Pe⁵

239,6 SUPERVADIT

- 94 differentia
CgPb³PiR1
instar textus CgR1

239,7 SINT ENIM NUMERI XLVIII ET LIII.

- 95 XLVIII LIII
 L LV
 LIII LVIII
Pb³

239,8 METIATUR IGITUR XLVIII NUMERUM QUINARIUS DECIES, FIUNT L.

- 96 Id, si dixerimus, decies V habebimus; duos plus, quam sint XLVIII.
 Et hoc est, quod dicit: *L numerus supervadit numerum XLVIII binario.*

Aut

239,10 SUPERVADIT

- 97 habundat
Aut

239,10 BINARIO

- 98 duos supervadit
Aut

239,11 IDEM

- 99 quinarius
M³Q²SBiEnKnLzPiPgPrWbWnLpILlzTpⁱ
 quinarris *Q*

239,11 QUI

- 100a LV
PqPr
 100b numerus, i. LV
Aut

239,11 QUI

- 101 quinarius

KnLzPr²WbLlz

239,12 LIII

- 102 et XLVIII
Wq

239,12 UTRISQUE

- 103 LIII et XLVIII
Aut

239,14 ad B14

- 104 XLVIII V LIII
 L LV
 LIII LVIII
Aut
cf. II,9,95

239,16 MINORE Igitur ...

1	sesquidecima proportio	minor quam sesquidecima	sesquiundecima proportio
L	LV	LIII	LVIII

2	sesquinona proportio	minor quam sesquinona	sesquidecima
XLV	L	XLVIII	LIII

LaPe

1 sesquiundecima proportio] sesquiXIma *Pe*
 2 maior quam sesquinona minor quam sesquidecima proportio *La* sesquide-
 cima proportio *La*
instar textus La

239,16 MINORE IGITUR SUNT PROPORTIONE L AD LV

- 106 L enim ad XLV sesquinona proportio est, LV vero ad L sesquide-
 cima, ideoque minor.
 $LzP_{r^2}WbWqLlz$
 XLV] LV Wq sesquinona] sesquitertia *Pr* sesquiquina Wq sesquidecima]
 sesquiundecima *PrWq* idemque *Llz*

239,16 MINORE

- 107 in
Aut

239,16 PROPORTIONE

- 108 sesquidecima
 $PbPcAutVrf$

239,16 CUM ADDITIONE SCILICET BINARII

- 109 quae tamen in eis supercrevit
 $Q^2SLzPbPqR1V2WqLlzPh1$
 qui $PbV2$ tamen tantum Wq superexcrevit $LzPbPqR1V2Llz$

239,17 QUO

- 110 binario
 $M6PbV2Aut$

239,17 SUPERVADIT

- 111 XLVIII et LIII
 $PbPcAutVrf$

239,18 QUAM XLVIII ET LIII NUMERI

- 112 sesquinoni relicto ternario
 $PbPcAutVrf$
- 113 ¹XLVIII [et] LIII in sesquinona proportione possent haberi, nisi
 quaedam unitatis particula decesset. ²Quod defectum dicimus
 hoc modo: ³Sublatis enim tribus ab utroque termino reliqui in

sesquinona proportione sunt. ⁴Tres vero unitates, quas XLVIII subtraxeras, partire singulas in tria. ⁵Has minutias singulas per singulos quinarios, qui sunt novies in XLV, distribue. ⁶Eandem divisionem fac et de tribus, quos LIII recidisti, ⁷similiterque singulas minutias singulis quinariis, qui sunt decies in L, appone. ⁸Sed VIII minutiae [singulis] VIII quinariis aequabuntur. ⁹Decimo igitur si non deficeret minutia, XLVIII et LIII sesquinoni essent.

La Mc Pb³ P^c* R¹ Aut Lry Vrf

1 XLVII Lry et] add. Aut Lry Vrf

3 enim] om. La Aut Lry Vrf sesquinona] sesquitercia La Lry Vrf

4 vero] om. La a XLVIII La Aut de XLVIII Vrf detraxeras Vrf in tria] in alia a tria (alia cancell.) Aut

5 XLII Lry

6 et de] ex La a LIII La Aut recidisti] retulisti Vrf

8 quinarius Lry singulis] add. Vrf

9 Decima Aut Vrf deficent Aut LXLVIII et LII Mc

239,19 MAIORES VERO ET MINORES PROPORTIONES HOC MODO INTELLEGUNTUR.

114 Determinat regulam superius datam.

Lpl

239,23 UNDE FIT, ...

115

sesquitercius			sesqualter		
sesqui-	sesqui-	sesqui-	sesqui-	sesqui-	sesqui-
sesquiquartus	quintusdecimus	sesquitercius	octavus	octavus	octavus
XII	XV	XVI	VI	VIII	VIII
CCXXV	CCXL	CCLVI	LXIII	LXXII	LXXXI
sesquiquintus decimus	sesquiquintus decimus	sesquiocclusus	sesquiocclusus	sesquiocclusus	sesquiocclusus
<i>minus quam sesquiquartus</i>			<i>minus quam sesquitercius</i>		

La

239,25 HINC EVENIT, UT IN NUMERIS MINORIBUS MAIOR SEMPER VIDEATUR PROPORATIO SUPERPARTICULARIUM NUMERORUM.

116 non autem multiplicitum, quia multiplex, quanto maior est in numero, tanto maior in proportione. Superparticularis vero in minoribus maior, in maioribus minor.

P_e5

239,26 SUPERPARTICULARIUM

117 sesqualterorum

Aut

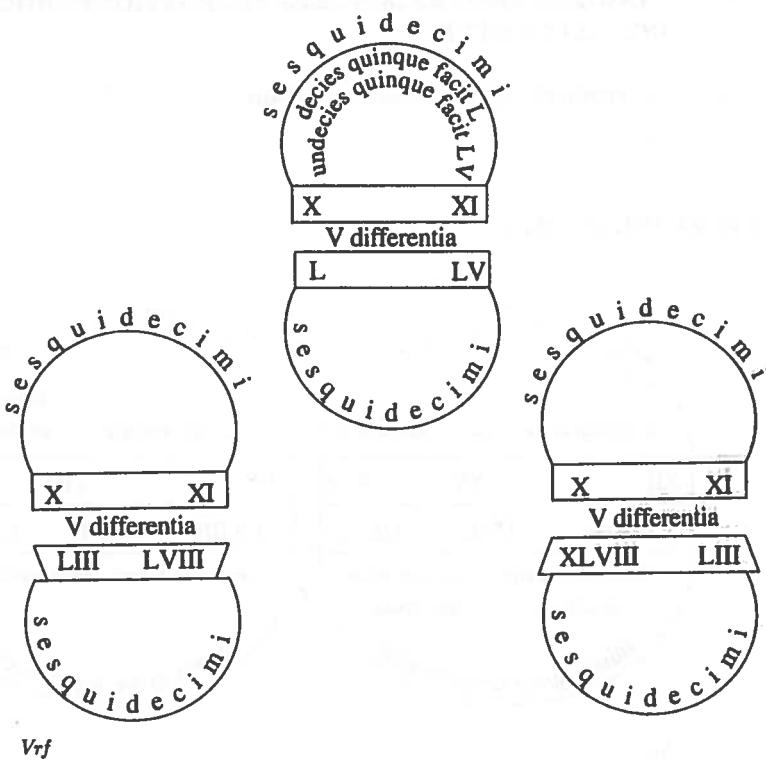
240,3 MINOR

118 proportio

OM6

240,4 HINC APPARET ...

119

240,4 HINC APPARET

120 ex naturali numero
M6

121 ex ratione praemissa
Aut

240,5 SUPERPARTICULAREM

122 sesqualteram
Aut

240,6 AEQUA PLURALITAS ADDATUR

123 V XLVIII et LIII
EiEn

124 ut in L et LV assumpta pluralitate s. binario
Aut

240,6 AEQUA

125 aequalis
OM6PbV2

240,6 MAIOREM ESSE PROPORTIONEM ANTE AEQUAE PLURALITATIS AUGMENTUM, QUAM POSTEA QUAM EIS PLURALITAS AEQUA SIT ADDITA.

126 unde in L et LV maior est proportio quam prius, cum III in utroque adiiciuntur et fiunt LIII et LVIII.

OQ²SV¹PbPqWq
 unde in] inde *O* unde inter *V* quam] quae *Pb* quod *Pq* quia *Wq* prius] post *OPb* proportio *VWq* postquam *Pq* cum] om. *Pq* III] om. *OPb*

127 sicut superius monstratum est in XLVIII et LIII, [quibus utrisque equaliter binarius est additus.]

KnLzWbWqLlz
 superius] in superioribus numeris *Wq* in] i. in *Wq* quibus - additus] add.
LzWbLz binarius equaliter *Lz*

240,6 MAIOREM ESSE PROPORTIONEM

128 sicut in L et LV ante additionem ternarii
Pe⁵

240,6 MAIOREM ESSE

- 129   apparet, dico
Aut

240,7 ANTE AEQUAE PLURALITATIS AUGMENTUM

- 130   priusquam pluralitas addatur
Aut
- 131   ut minorem proportionem faciunt L et LV assumpta equa pluralitate, s. binario, quam XLVIII et LIII
Aut

240,8 POSTEA QUAM EIS PLURALITAS AEQUA SIT ADDITA

- 132   in XLVIII LIII, ut in L et LV, et LIII et LVIII
O

LIB. II, CAP. 10**240,11 ILLUD ETIAM ...**

- 1 Axioma

Vrf

240,11 PRAEMITTENDUM

- 2 antemittendum

Pn

- 3 dicendum

PnAut

240,12 PAULO POST

- 4a in II kapitulo IIII libri

Q²SCgR²W_q

paulo post s. in secundo quarti libri capitulo *repet.* in *marg.* *R²* in capitulo *II°* *W_q*

- 4b *Paulo post* quaere explanationem huius capitulo in secundo capitulo quarti libri.

BiMcPb³PcPeV²AutLryVrf

Paulo post] om. *BiPe* quarti] huius *Mc*

- 4c in IIII^{to}

Pe⁵

- 4d in sequentibus melius intelleges i. IIII libro

Pr²

240,12 SI MULTIPLEX INTERVALLUM BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM, ID ETIAM, QUOD EXILLA MULTIPLICATIONE NASCETUR, MULTIPLEX ESSE

- 5 ¹*Intervalum*, i. proportio, *binario multiplicatur*, cum in tribus terminis extenditur. ²Nam inter duos terminos unum est tantum intervallum. ³Ad hanc autem probandam sententiam, cum primum vicini sibi conferantur termini, deinde conferuntur extremi [ad se].

Q²SV¹LzMcMf²MhMkMmShWqLlz

1 *Intervalum - multiplicatur*] om. *LzMfMhMkMmShLlz* *Intervalum est proportio binario multiplicato Mc* i.] hoc est *W_q*

2 unum tantum intervallum est *QSMm* unum tantum est intervallum *LzMfMhMkShLlz*

3 autem] om. *LzMfMhMkMmShLlz* vicini conferantur sibi *QS* sibi vicini conferantur *LzMfMhMkMmShLlz* sibi vicini conferuntur *Mc* deinde] dehinc *Wq* conferuntur] conferantur *Wq* ad se] add. *Mm*

- 6 1 Multiplicatio intervalli per binarium in cuiuslibet specie et inaequalitatis proportione fit, cum tres termini sumuntur ad proportionalitatem. 2 Et sit proportio medii ad extremos, et rursus extremorum ad se.

LzMf²MhMkMmShLlz

1 per binarium in] per *suprascr.* in *Mm* et inaequalitatis] equalitatis *Mm* et equalitatis *Sh*

2 sit] om. *LzLlz* extremas *Sh* et rursus om. *Mm*

- 7 Quod dicit: multiplicari per binarium, nihil aliud est, nisi, ut fiat eadem proportio in tribus terminis.

LzLlz

alia manu *Lz* dicunt *Llz*

- 8 1 *Multiplex intervallum* est, quod ex sesqualtero sesquitercioque nascitur: II IIII VI. 2 Dum primus multiplex binarius binario multiplicatur, id, quod inde nascitur, i. IIII, multiplex est. 3 Similiter dum secundus multiplex, qui est quaternarius, binario multiplicatur, VIII^{narius} natus multiplex. 4 Similiter senarius binario complicatus XII multiplicem reddit, et reliquae.

Mc

2 Dum primus] duprimus *Mc* binario] binarium *Mc*

- 9 1 *Intervallum:* hic proporcionem adipicias. 2 Proporcio enim binario multiplicatur, cum in tribus terminis extenditur. 3 Duos etenim et unum dupla regit proportio, quae binario multiplicata in tribus terminis extenditur: I II IIII. 4 Dupla namque hic proportio geminatur, dum eadem, quae inter II et I, inter IIII et II redditur. 5 Ex hac itaque multiplici proportione, i. dupli, binario multiplicata multiplex redditur, i. quadrupla.

Pe

5 multiplici] multiplicio *Pe*

- 10 Dico: si binario fuerit multiplicatum, id quod nascetur multiplex esse demonstrabitur. Nam si illud non fuerit multiplex, nec illud, quod binario fuerit multiplicatum, erit multiplex a pari per conversionem. Sicut: ,Homo est animal.' Nam si non est animal, non est homo.

Aut

240,12 MULTIPLEX INTERVALLUM

- 11 II IIII

KnLzPrWb

240,12 INTERVALLUM

12 vel spatium

M⁶

13 proporcio

*Aut***240,12 BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM**14 bis geminetur, ut, si haec proporcio I II geminetur, i. addatur huic alia, ut sit sic: I II IIII. Tunc IIII^{or} ad unum faciunt multiplicem proporcionem, sicut duo ad unum.*Aut***240,12 BINARIO**15 per binarium, hoc est, quando binae multiplicantur proportiones
*LzWbLlz***240,14 MULTIPLEX ESSE**

16 constat

LzWb

17 appareat

M⁶

18 demonstrabitur

*Aut**cf. II,10,27; II,10,39***240,14 QUODSI ID, QUOD EX TALI MULTIPLICATIONE PROCREATUM SIT, NON FUERIT MULTIPLEX, TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX, QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM**19 I   II
        III   VI*K_n***240,14 QUOD EX TALI MULTIPLICATIONE PROCREATUM SIT**

20 duo extremi termini

*PbV²*extremi termini] *om.* *V²*

240,14 EX TALI

- 21 illa
Mm

240,15 PROCREATUM SIT

- 22 vel nascetur
M4

240,15 TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX, QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM.

- 23 V IIII
KnLzWb
- 24 Sint IIII^{or} V et I. Bis quinque non est multiplex quaternarii.
Wq

240,15 TUNC ILLUD NON ESSE MULTIPLEX

- 25 appareat
M6
- 26 manifestum est
PqWq

240,16 QUOD BINARIO FUERIT MULTIPLICATUM

- 27 demonstrabitur
Aut
cf. II,10,18; II,10,39

240,17 ITEM SI SUPERPARTICULARIS PROPORTIO BINARIO MULTIPLICETUR, ID QUOD FIT, NEQUE SUPERPARTICULARE ESSE NEQUE MULTIPLEX.

- 28 Axioma
Vrf
- 29 Require explanationem in principio libri.
Cg
- 30 certum est
WiBwi

31 II III
III VI
Kn

32 IIII VI VIII
Pr

33 ¹Nonne II et III sesqualteri? ²Bis bini IIII et bis terni VI. ³Nonne similiter sesqualteri? ⁴Sed non ita debes accipere, quod dicit: *si binario multiplicetur*, ⁵sed ita potius ut [duobus intervallis] fiat coniuncta proportionalitas in tribus terminis hoc modo: ⁶Sit primus terminus IIII, huius sesqualter VI, et senarii VIII, ⁷qui novenarius ad primum comparatus nec multiplex nec superparticularis eius invenitur.

Bi Cg La Mc Pb³ P_c*R₂*Au Lry Vrf

1-3] II et III sesqualteri sunt. Multiplicati II per binarium reddunt IIII et III per eundem multiplicati reddunt VI. Sex et IIII nonne similiter sunt sesqualteri?
Bi

2 et] om. *Cg*

4 debes accipere] accipiendum *Cg R₂* dicit] dicitur *Cg R₂* dicis *La* Si binarii multiplicentur *Lry*

5 duobus intervallis] add. *Bi Cg R₂* fiat] sit *Bi*

6 terminus] numerus *Lry* sesqualteri *Mc*

7 eius] ei *Mc*

240,17 SI SUPERPARTICULARIS

34 vel: si intervallum non multiplex
Pi Tpi

240,17 BINARIO

35 binis proportionibus
Lz Wb Llz

240,18 ID QUOD FIT

36 ex tali multiplicacione
Aut

240,18 FIT

37 nascitur
Pn

240,18 NEQUE SUPERPARTICULARE ESSE NEQUE MULTIPLEX

38 constat

Pe⁵Pq

39 demonstrabitur

*Aut**cf. II,10,18; II,10,27*

40 quia non utrumque est, sed aut superparticulare est aut multiplex

*MfMhMm**alia manu Mf est] om. Mm est] om. Mm***240,19 QUOD**

41 et

*Aut***240,19 NEQUE MULTIPLEX EST NEQUE SUPERPARTICULARE**42 I II III. II multiplex intervallum est, quod duplum est unitatis. Si binarius binario multiplicetur, erit multiplex et perveniet ad tertium terminum; sunt enim III^{or}.*Wq**duplus Wq***240,20 NEQUE SUPERPARTICULARE**

43 est

*Aut***240,20 TUNC**

44 quoniam

*Pe⁵***240,21 VEL SUPERPARTICULARIS VEL ALTERIUS GENERIS**

45 est

Pb

46 esse

WiBwi

47 monstrabitur esse

Aut

240,22 NON VERO MULTIPLICIS

48 constat
Pe⁵

49 liquet
WiBwi

LIB. II, CAP. 11**240,24 HIS**

- 1 quere in antea
Pr²
- 2 modo dictis
Aut

**240,24 DUOS PRIMOS SUPERPARTICULARES PRIMAM EFFICERE
MULTIPLICEM PROPORTIONEM**

- 3 Axioma
Vrf
- 4 Si senarium, qui est triplus ad binarium, octonario iunxeris, qui est sesquiterius ad senarium hoc modo: II VI VIII, octonarius ad binarium quadruplus est.
O

240,24 SUPERPARTICULARES

- 5 species
Kn
- 6 sesqualteros
Aut

240,25 PRIMAM EFFICERE MULTIPLICEM PROPORTIONEM

- 7 dupplam
M6

**240,25 SI SESQUALTER ET SESQUITERTIUS CONIUNGANTUR, DU-
PLICEM CREANT**

- 8 in arithmetica non
Q²

241,1 DUPLICEM

- 9 quae est diapason
Bz

241,3 SESQUALTER.

- 10 est
 $P_i T p_i$

241,4 RURSUS PRIMUS MULTIPLEX PRIMO ADDITUS SUPERPARTICULARI SECUNDUM MULTPLICEM CREAT.

- 11 Axioma
 V_{rf}

241,4 PRIMUS MULTIPLEX

- 12 duplus
 $B_i P_b P_c P_n P_q V_2 A_u t L_p l V_{rf}$
 duplex V_2

- 13 binarius
 $P_n L_p l$

241,4 ADDITUS

- 14 sequenti
 $P_c A_u t V_{rf}$

241,4 SUPERPARTICULARI

- 15 sesqualtero
 $B_i P_b P_c V_2 A_u t V_{rf}$

241,5 SECUNDUM MULTPLICEM

- 16 triplum s. VI
 $P_n L_p l$

241,6 PRIMUS SCILICET MULTIPLEX

- 17 duplex
 P_e^5
- 18 quantum ad proportionem, non ad numerum
 W_g

241,7 SUPERPARTICULARIS

- 19 sesqualter
 $P_c P_e^5 A_u t V_{rf}$
 sequalter P_c

241,8 QUI

20 triplus

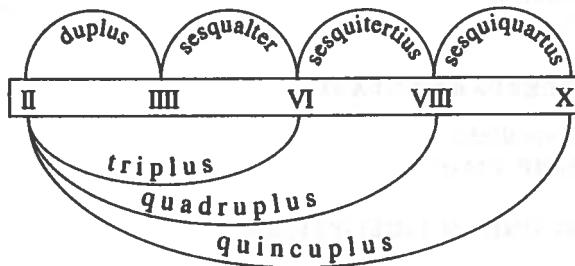
*P_e⁵*241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS, QUADRUPLES
EFFICIETUR, SI QUADRUPLEM SESQUIQUARTO QUINCUP-
PLUS

21 Verba gratia: Pone II et eius triplum, i. senarium, senarii autem sesquitercium VIII. Nonne VIII ad II quadruplus? Pone igitur I, et eius quadruplum, i. IIII, huius autem sesquiquartum, i. V. Nonne V ad I quincuplus? Sic est de ceteris.

B_i

	quadruplus			quincuplus		
	triplus	sesquitercius		quadruplus	sesquiquartus	
II	VI	VIII	II	VIII	X	
E _i						

23

*P_n*241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS, QUADRUPLES
EFFICIETUR

24 II VI VIII

Q²K_n

241,9 QUODSI TRIPLUM SESQUITERTIO ADDAS

25 VI s. binarii VIII eius

W_q

241,9 TRIPLUM

- 26 VI
OLzPnWbWqLplLz
- 27 XII IIII
Pe⁵
- 28 numerum
Aut

241,9 SESQUITERTIO

- 29 VIII
OEiEnLzPnWbLplLz
 VIII Wb
- 30 IIII III
Pe⁵

241,9 ADDAS

- 31 VI
Wq

241,9 QUADRUPLE

- 32a VIII ad II
OWq
- 32b II VIII
EiEnMhMk
- 33 binario
PnLpl

241,10 SI QUADRUPLOM SESQUIQUARTO QUINCUPLO

- 34 II VIII X
Q²

241,10 QUADRUPLOM

- 35 VIII
OKnPbPnV2WqLpl
- 36 XVI IIII
Pe⁵
- 37 numerum
Aut

241,10 SESQUIQUARTO

- 38 X
O E i E n K n M k P n L p l
- 39 ad X
W_q
- 40 XX XVI
P e⁵
- 41 addas
Aut
- 42 denario; qui habet quartam partem octonarii, i. quincuplus erit ad binarium.
O P b V 2
 i.] *om. O*

241,10 QUINCUPPLUS

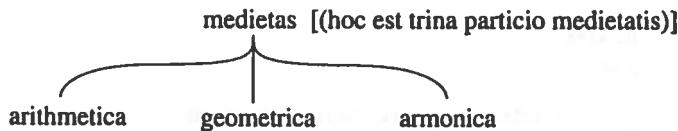
- 43 X ad II
O W_q
- 44 XX IIII^a
P e⁵
- 45 binario
P n L p l
 binari *L p l*

241,12 MULTIPLICES

- 46 numeri
P e⁵
- 47 proporciones
Aut

LIB. II, CAP. 12**241,13 DE ARITHMETICA GEOMETRICA ARMONICA MEDIETATE.**

1

*McPb³R₂AutLryVrf
medietas] om. Aut(2) (hoc est trina particio medietatis)] add. Pb (cf.
241,24)
gl. repet. Aut*

241,16 PROPORTIO ENIM EST ...

2 Diffinitio

Mc

3a Quid proportio sit

Cg

3b Quid sit proportio

EnMc

3c Proportio

Kn

3d Quid proportio [(Duorum terminorum ad se quaedam comparatio)]

*Pb³R₂AutLryVrf
(Duorum terminorum ad se quaedam comparatio)] add. Pb*

4 Quid proportio et quid proportionalitas

LzWbLz

5 Quid sit proportio. Proportio est s. duorum terminorum ad se comparatio. Proportionalitas autem in tribus terminis minimis constat.

*Bi***241,17 TERMINOS AUTEM VOCO ...**

6 Quid [sit] terminus

McR₂

241,18 PROPORTIONALITAS EST ...

- 7 Quid proportionalitas [(Equarum proportionum collectio)]
CgMcPb³R2AutLryVrf
 (Equarum proportionum collectio)] *add. Pb*
- 8 in IIII°
Pe⁶
- 9 propter tetracorda diversorum generum
Pe⁶

241,18 AEQUARUM PROPORTIONUM COLLECTIO

- 10 ut plures dupli vel <...>
Pn
- 11 ut aequae sint proporciones vel differentiae, vel ut sic se habeant
 differentiae maiores et minores ut maximus terminus et minimus.
 In sequenti sveltur.
Aut

241,19 IN TRIBUS TERMINIS

- 12 solummodo
PnLpl

241,20 MINIMIS

- 13 pluribus
Pe⁵
- 14 tantum tribus
PnLpl
 tantum] *om. Lpl*

241,20 MINIMA (*pro MINIMIS*)

- 15 ita vocatur
Aut

241,20 CONSTAT

- 16 Constat autem plerumque in pluribus, ut in IIII vel VI terminis.
BiLaMm¹Pb³PdR1V2WbAutVrf
instar textus LaPdWbAutVrf
 vel VI terminis] vel in pluribus *R1* terminis vel sex *Vrf*

241,20 CUM ENIM PRIMUS ...

17 Hoc totum in figuris sequentibus expeditur.

Aut

cf. 242,22-23 (B15)

241,22 ESTQUE

18 sciendum est, quae

Aut

241,23 TERMINOS

19 numeros

MaTp_i

vel numeros *Tp_i*

241,23 QUI SECUNDUS

20 est

Vrf

241,24 MEDII TERMINI CONIUNGENTIS

21 genitivus

Pn

22 quia medius coniungit proportiones

OPbV2

241,24 AUT ENIM AEQUA EST DIFFERENTIA ...

23 I

Q²

24 Primum medietatis genus arithmeticæ

Mc

25 et haec est arithmeticæ

Vrf

241,27 I. II. III.

26 arithmeticæ

Bx

27 arithmeticæ medietas

Pb

241,28 UNITAS DIFFERENTIAM TENET

- 28 in arithmeticā
Aut

241,28 NON EST AUTEM AEQUA PROPORTIO

- 29 quare? quia
Aut

242,2 AUT EST AEQUA IN UTRISQUE PROPORTIO ...

- 30 II
 Q^2
 31 Secundum genus medietatis geometricae
Mc
 32 geometrica
 V_{rf}

242,2 IN UTRISQUE

- 33 terminis
Aut

242,3 UT

- 34 verbi gratia
Aut

242,3 I. II. III.

- 35 geometrica medietas
Pb

242,3 NAM ...

- 36 et bonum exemplum attuli
Aut

242,5 BINARIUS

- 37 est
Aut

242,7 EST VERO TERTIUM MEDIETATIS GENUS ...

- 38 III
 Q^2
- 39 Tercium genus medietatis armonicae
 Mc
- 40 armonica
 Vrf

242,7 EST VERO

- 41 F<ulbertus>: Aut est
 $Pb^3AutVrf$
- 42 sciendum, quod est
 Aut

242,7 QUOD

- 43 scilicet
 Aut

242,8 EISDEM PROPORTIONIBUS

- 44 inter se
 Aut

242,9 QUEMADMODUM

- 45 in dupla proporcione
 Aut

242,9 MAXIMUS TERMINUS

- 46 VI
 $PrAut$

242,10 MINIMUM

- 47 terminum
 Bi
- 48 III
 $PrAut$

242,10 DIFFERENTIA

49 II

*Aut***242,11 AD MINORUM DIFFERENTIAM TERMINORUM**

50 III et IIII; i. dupla est; nam II ad I duplex

*Aut***242,11 DIFFERENTIAM**

51 ipse solvit

*Aut***242,12 III. IIII. VI.**

52 armonica medietas

*Pb***242,15 AD UNITATEM**

53 quae est differentia inter III et IIII

*Aut***242,15 MAXIMUS TERMINUS**

54 VI

*PnAutLpl***242,16 AD MINIMUM**

55 III

*PnAutLpl**II PnLpl***242,16 MAIORUM DIFFERENTIA**

56 II

*Aut***242,16 AD MINORUM DIFFERENTIAM TERMINORUM**

57 I

AutWve

242,22 ARITHMETICA (B15)

58 Hic aequae sunt differentiae, non aequa proportio.

M_c

242,22 GEOMETRICA (B15)

59 Hic aequa est proportio, non aequae differentiae.

M_c

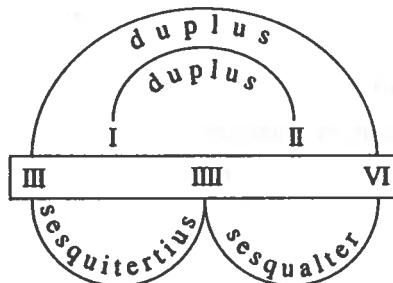
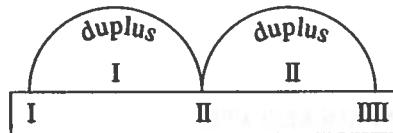
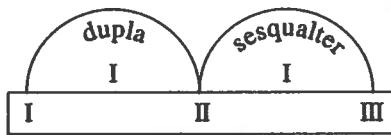
242,22 ARMONICA (B15)

60 Hic neque aequa differentia, neque aequa proportio, sed sicut maximum est ad minimum, ita differentia maiorum ad differentiam minorum.

M_c

242,23 I. II. III. I. II. IIII. III. IIII. VI. (B15)

61

MhMk

**242,27 INTER HAS TRES MEDIETATES PROPORTIONALITAS QUI-
DEM PROPRIE ET MAXIME GEOMETRICA NUNCUPATUR**

- 62 arithmeticam, armonicam, geometricam. Quamvis proportionali-
tates vocamus, non proprie; s. geometrica proportionalitas dicitur
proprie, alie vero usurpativa.

Aut

242,28 IDCIRCO ...

- 63 quare geometrica proprie dicitur proportionalitas

Aut

242,29 TOTA CONTEXITUR

- 64 ut superius diximus

Aut

242,30 PROMISCUE

- 65 indifferenter

EiEnMhMk

- 66 confuse

Mc

- 67 quasi permiscue a permiscendo

Pe⁵

- 68 mixtum

Pn

242,30 PROPORTIONALITATES

- 69 scilicet

Aut

242,30 CETERAS

- 70 arithmeticam et musicam

Pe⁵

LIB. II, CAP. 13**243,2 IN HIS**

1 medietatibus

PnAutLpl

243,3 UT SUPERIUS DISPOSUIMUS

2 in tribus constat terminis

BiLaPb³Pr¹R₂V₂W_b

instar textus LaPbWb

constat terminis] numeris constat Pr

243,4 UNUS

3 medius

Pn

243,4 NUMERUS MEDIUS

4 ut in V medietates

PnLpl

243,4 MAIORI

5 III

Aut

243,5 MINORI

6 I

Aut

243,5 PRAEPONITUR

7 In figuris praemissis patet.

Aut

cf. 242,22-23 (B15)

243,5 QUOTIENS VERO DUO SUNT MEDII

8 haec est disiuncta s.

Aut

243,8 BINARIUS

- 9   duplus
OPbV2

243,9 UNDE

- 10   a causa
Aut

243,11 IN TRIBUS MINIMAM TERMINIS

- 11   ad minus in tribus terminis
Aut

243,12 IN QUATTUOR

- 12   ut diximus
Aut

243,12 PLURIBUS

- 13   terminis
Aut

243,13 I. II. IIII. VIII. XVI.

- 14   ¹Differentiae horum sunt I II IIII VIII. Animadvertisendum hic, quod in minoribus differentiae II ad I duplam habent proportionem. ²In maioribus differentia IIII ad differentiam minorum, quae est duo, duplam tenet.

Mc
 1 I II IIII VIII] II IIII I VII *Mc*

243,14 SED HIC NON ERUNT DUA PROPORTIONES, SED PLURES

- 15   Hic neque arithmeticā neque geometricā neque armonicā est proportionalitas, sed quantum vult aliquis, extendit in longum.
OQ¹V¹LzMf²MhMkPbPe⁵ShWqLlz
 neque geometricā] om. *O* est] om. *OLzMfMhMkPbPeShWqLlz* aliquis aliquis *Mf* extendit] ostendat *LzLlz*

243,14 DUA

- 16   tantum
Aut Vrf

243,14 SEMPERQUE UNA MINUS

- 17 In quatuor terminis tres sunt proportiones, in quinque quatuor, ut hic; in sex quinque, et sic in reliquis.
OCgPbV2
 In] Nam in *Cg* tres] om. *O* in sex quinque] om. *Cg*
- 18 ut in tribus duae, in quattuor terminis tres
OPe⁵
- 19 quia, si terminorum sunt III, proporciones erunt duae, s. minus; si terminorum IIII, proporciones erunt III; semper minus erit proportionum quam terminorum.
Pe⁵
- 20 quia si termini sunt V, et proportionalitates non erunt nisi quattuor
Aut

243,14 SEMPERQUE

- 21 et sciendum quod
Aut

243,15 UNA MINUS

- 22 proportio
KnPe⁵Pr
- 23 proportionalitas
Aut

LIB. II, CAP. 14**243,16 CUR ITA APPELLATAE SINT DIGESTAE SUPERIUS MEDI-
ETATES.**

- 1 Cur medietates haec ita nominentur aritmetica, geometrica, ar-
monica.

R₂

- 2 Non dat ethimologiam nominum, sed causam.

Aut

243,18 NUNCUPATUR

- 3 ideo, quia

Aut

**243,18 QUOD INTER TERMINOS SECUNDUM NUMERUM AEQUA
EST DIFFERENTIA**

- 4 quia arithmetica speculatrix est naturalis numeri, i. per se discretae
quantitatis

P_e

- 5 ut dictum est

Aut

- 6 in figura praemissa patet

Aut

cf. 242,22-23 (B15)

243,18 SECUNDUM NUMERUM

- 7 non secundum proportionem

P_e⁵

243,19 DICITUR

- 8 ideo, quia

Aut

243,20 QUOD SIMILIS EST QUALITAS PROPORTIONIS

- 9 In omnibus terminis aequas habet proportiones.

CgPbV2

243,20 SIMILIS10 **equalis***Aut***243,20 ARMONICA**

11 Armo grece aduno, inde armonia continuata vox dicitur.

*Pe*12 ¹Armonia grecus sermo est, et dicitur suavis modulatio cum consonantia plurimarum vocum. ²Unius siquidem vox non proprie armonia dicitur. ³Tonus est tocius constitutionis armoniae differentia et quantitas, quae in vocis accentu sive tenore consistit. ⁴Armonia est facultas differentiae acutorum et gravium sonorum sensu ac ratione perpensa i. estimata.*Pe⁵*

3 cf. Cassiod. inst. II, V, 8

4 cf. 352,4-5

243,21 VOCATUR

13 ideo

*Aut***243,21 COAPATATA**

14 ut armonia ex diversis vocibus coaptatur

*Pe⁵***243,21 DIFFERENTIIS**15 ¹Differentia et discretio unum est. ²Discretio vero a discrimine venit. ³Est autem proprie discriminem maior acus, quo capilli mulierum discriminantur, i. dividuntur.*Pe⁵***243,24 COMMEMOREMUS**

16 meminerimus

Bi

LIB. II, CAP. 15

243,25 QEMADMODUM AB AEQUALITATE SUPRADICTAE PROCESSERINT MEDIETATES.

- 1 Aequalitas
Mm

244,1 PRAEDICTUM

- 2a in libro II, capitulo VII
Q²Pq
- 2b in VII capitulo II libri
BzKnWq
 libri secundi *Wq*

244,3 ET SICUT NUMERI CAPUT EST UNITAS

- 3 exponit s.
Aut

244,4 ITA PROPORTIONUM AEQUALITATEM ESSE PRINCIPIUM

- 4 praedictum est
Aut

244,5 QUOCIRCA HOC MODO ARITHMETICA MEDIETAS AB AEQUALITATE NASCETUR.

- 5a Arithmetica
Pb³R2
- 5b Arithmetica medietas
McPn
 arithmetia *Mc*
- 6 Quomodo arithmetica medietas inveniatur
Lpl

244,6 AB AEQUALITATE NASCETUR

- 7 vere ab aequalitate nasceretur, quia positis tribus equis
Aut

244,6 POSITIS ENIM TRIBUS AEQUIS TERMINIS

- 8 Tria praecepta arithmeticæ
Mc

244,6 DUO MODI SUNT

9a quos monstrabo

Pb V2

quod *V2*

9b quos iam monstrabit

Aut

244,7 PONATUR ENIM PRIMUS PRIMO AEQUUS

10 ecce alter modus, inferius vero alter ibi

Aut

244,8 SECUNDUS PRIMO AC SECUNDO

11 est enim alia et c.

Aut

244,13 ERITQUE DISPOSITIO HAEC

12 in arithmeticā non

Q²

244,22 DE TERNARIO

13 sit

Aut

244,25 IN HIS

14 figuris

Aut

244,27 IPSI VERO NUMERI

15 ut unus, duo, III

OPe⁵

244,28 AEQUALITATEM

16 principium

Pe⁵

cf. 244,26

244,29 UNUS INTER TERMINOS SEMPER NUMERUS INTERMITTITUR

- 17 ut inter duo et IIII ternarius intermittitur
OPe⁵

244,30 SIN VERO TERNARIUS

- 18 Hoc in istis figurulis conspici potest.
Pb
- 19 quod totum paret in figuris
Vrf
cf. 244,29-24 (B18)

244,30 TERNARIUS

- 20 teneat equalitatem
OPe⁵
- 21 equo teneat
KnPr
eque Pr
- 22 tenuerit principium aequalitatis
PbV2

244,30 IDEM

- 23 ternarius
OPbV2Lpl

**244,31 INTER NUMEROS VERO DUO NATURALITER CONSTITUTI
 INTERMITTUNTUR**

- 24a ut inter III et VI quartus et quintus intermittuntur
OPe⁵
 III et VI] III VI *Pe*
- 24b ut inter III et VI tres differunt, et duo sunt termini intermissi IIII^{or}
 et V
PbV2

244,31 EST ETIAM ALIA PROPORTIONALITATEM ARITHMETICAM PROCREANDI VIA.

- 25 Nota: Secundus modus arithmeticam medietatem inveniendi
Cg
- 26 Alius modus idem inveniendi
Lpl

245,1 VIA

- 27 ratio
Mc

245,8 ad B19

- 28 Haec est autem huius descriptionis forma.
Wve

245,9 I² (B19)

- 29 bis accepto
Aut

245,9 II. III. IIII. (B19)

- 30 differentia unitas
Lz
 31 Hic unitate se praecedet.
Mc

245,20 IIII. VI. VIII. (B20)

- 32 differentia binarius
LzLz
 33 binario
Mc

245,23 NATURALITER

- 34 intermittitur
Kn

245,24 QUOD SI TERNARIUS AEQUALITATIS PRINCIPIUM SIT,
 FIET TERNARIUS DIFFERENTIA UNO MINUS SEMPER NU-
 MERIS INTERMISSIS.

- 35 ¹ut verbi gratia sint tres unitates et numeri ad regulas superiorum
 subtus:
²III III III
 VI VIIII XII
³In his ergo ternarius est *differentia* et duo numeri intermissi, i.
uno minus, quam sit *differentia*.
O B c C g L a L z * M a t M c M m P b P c P d P i R l V 2 A u t L h a L p l L r y L l z P n s T p i V r f

1 ut] om. *CgLaLzMaMcMmPcR1AutLhaLplLryLlzPnsVrf* sunt *Lz tres*
quattuor *Tpi unitates et] om. CgLaLzMcMmPcR1AutLhaLplLryLlzPnsVrf*
cancell. Pb eras. Pd regulam O superiorum] om. O subtus] sumpti Aut
est add. Tpi

2-3 *inverso ordine La*

2 om. *Lpl*

3 ergo] om. *Tpi differentia est Lpl i. uno minus, quam sit differentia] om.*
MaLlz uno minus] om. Pi nominis Pb quam] qui La qua LzLlz sit] om.
O est Vrf differentia] haec add. Lpl
instar textus BcCgLaMaMcMmPcPdAutLhaLryPnsTpiVrf Nota textus add.
Pb³ glossa - usque hic supraser. Pd
cf. II,15,37

36a <III> III III

<VI> VIII XII

Ei*

36b III III III

VI VIII XII

hic ternarius differentia

Mc

numeri instar textus Mc

245,25 UNO MINUS

37 quam sit differentia

MaPbV2

gl. cancell. Pb

cf. II,15,35

38 ut, si binarius tenet aequalitatem, unus intermittatur, si ternarius
II, si quaternarius III, [semper uno minus]

OPe⁵

teneat Pe semper uno minus] add. Pe

39 ¹[subaudis:] quam sit differentia numerorum; ²ut, si binarius sit
differentia, unus intermittitur numerus inter terminos; ³si ternarius
est differentia, duo intermittuntur; et ita de ceteris.

EiEnMj²MhMkMmSh

¹ Subaudis] add. *MfMhMkMm*

² differentia] rel. om. *Mm numeros Sh inter] in EiEn*

³ de] in *MfMhMkSh*

245,26 ATQUE IDEM ET IN QUATERNARIO

40 IIII IIII IIII

VIII XII XVI

Q²Wi

245,26 QUINARIOQUE

41   V   V   V
      X   XV   XX
        V   V
      Wi

246,1 GEOMETRICA VERO PROPORTIONALITAS ...

42a Geometrica medietas

McPn

Gemetrica *Mc*

42b Geometrica

Pb³R2

43   I   I   I

I   II   IIII

I   III   VIIII

Mf²MhMkMmPe⁵

I   III   VIIII] om. *Mm*

246,3 MONSTRABAMUS

44a capitulo VII istius libri

Kn

44b in VII capitulo huius libri

LzWn*Llz

44c in VII capitulo secundi libri

Mc

45 in arithmeticā

Pe⁵

246,5 CONSTITUTIS ENIM TRIBUS AEQUIS TERMINIS ...

46 Tria praecepta geometricaē

Mc

246,7 IDEMQUE FIAT CONTINUE.

47   IIII   IIII   IIII

IIIIVIII XVI

Kn

48 ex tribus s. II

Pb

49 II II II

II IIII VIII

Wi

246,10 PERQUAM

50 valde

Q¹

246,13 ARMONICA VERO MEDIETAS, ...

51a Armonica

Mc Pb³ R₂

51b De armonica medietate

Pn

246,14 CONSTITUATUR ENIM, SI ...

52 Tria praecepta armonicae

Mc

246,15 SI QUIDEM DUPLICES CURAMUS EFFINGERE

53 parenthesis

O

246,15 SI QUIDEM

54 si

Vrf

246,15 DUPLICES

55 terminos et differentias cunctorum

O

56 proportiones

EiEnLzMkLz

246,21 PRIMUS PRIMO AC DUOBUS SECUNDIS AEQUALIS, ID EST TERNARIUS, ...

57 hic termini duplo a se differunt I II

Mc

246,22 DUOBUS PRIMIS

58 primo et secundo prime linee geminatis
V_rf

246,24 ET SI IN BINARIIS AEQUALITAS CONSTITUATUR

59 II II II
VI VIII XII
differentie
II IIII
W_i

246,25 IN TERNARIIS

60 quam dixit de unitate
Pe⁵

246,26 DUPLO A SE TERMINIS DIFFERENTIISQUE DISTANTIBUS

61 ¹Sicut duplo distant termini a se, ita differentiae terminorum a se. ²Regula enim armonicae medietatis est, ut, sicut est maximus terminus ad parvissimum duplus, ³ita differentia maximi mediique ad differentiam minimi et medii dupla sit. ⁴Similiter intellegendum est de tripla proportione [et c.]

OPbV2

¹ differentia *O* a se] est *O*
⁴ et c.] add. *PbV2*

246,26 A SE

62 a binario vel ternario
Pe⁵

246,28 ad B22

63 differentia termini duplo I II
Mc
64 Una est figura, s. in maiorem numerum excrescit.
Aut

246,30 QUODSI FACIENDA EST IN EXTREMITATIBUS TRIPLA PROPORTIO ...

65 Tripla proportionalitas
Lpl

246,30 EXTREMITATIBUS

66 initio et fine
P_e5

246,30 TRIPLA

67 quadrupla non potest esse
P_b

LIB. II, CAP. 16**247,8 ARMONICA PROPORTIONALITAS**

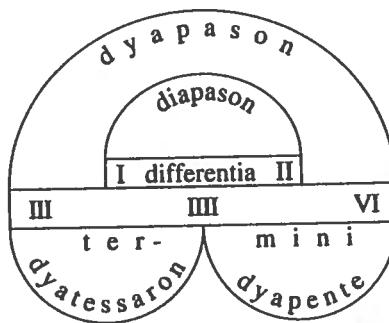
- 1 aequarum proportionum collectio
Pb³

247,9 EA DESCRIPTIONE

- 2 secundum descriptionem
Vrf

247,11 ad B24

3

MhMk
 II] I Mh III] om. Mh Diapente Diatesseron Mh

247,15 VIDESNE IGITUR, ...

- 4 Diatesseron
 Diapente
 Diapason
Mc

247,16 PRODANT

- 5 ostendant
W_i²

247,17 EARUM

- 6 consonanciarum
V₂

247,18 CONSONANTIAM

7 vel concordiam

Kn

8 duplam

*PbV2***247,20 EXTREMITATES**

9 III et VI

OPbPe⁵V2WiBwi
et] ad *Bwi*

10 terminorum

*Vrf***247,21 MEDIUS**

11 quaternarius

PbPe⁵V2WiBwi

12 terminus

*Vrf***247,21 SUCCRESCAT**

13 crescat

*PbV2***247,21 NUMERI**

14 multiplicati

*PbV2***247,21 TONI HABITUDINEM**

15a sesquiocavam

EiEnMhMk

15b sesquiocavam proporcionem

*V2***247,24 XVI**

16 numerum

Kn

247,24 MINORIS

- 17 II
P_e⁵
- 18 numeri
V₂
- 19 sextidecimi, quia XVI minus sunt quam XVIII
O P_b P_e⁵
 quia] dampna *O* XVI] enim *add.* *O* sunt] *om.* *P_e* XVIII] XVI *O*

247,24 TRANSCENDIT

- 20 duobus
P_b V₂
 duabus *V₂*

247,24 RURSUS MINIMUS TERMINUS, ...

- 21 VII XX
 VIII VI XXXVI
Mm

247,25 MINIMUS TERMINUS

- 22 ternarius
P_b P_e⁵ V₂ W_i V_rf
 tres *V_rf*

247,26 MAIOR TERMINUS

- 23 senarius
P_b P_e⁵ V₂ W_i

247,27 XXXVI

- 24 sexies seni
O P_b V₂

247,27 COMPARATI

- 25 XXXVI ad VIII; quater enim noveni XXXVI sunt
P_b P_e⁵ V₂

247,28 QUOD SI HAEC DILIGENTIUS INSPICIAMUS

26 quae sequitur, et quam statim assignat dicens: *Minimus enim et c.*
Vrf

248,2 MINIMUS ENIM TERMINUS

27 ternarius
PbPe⁵V2

248,2 MEDIO MULTIPLICETUR

28 quaternario, ut quater terni
PbV2

29 si
V2

248,2 ITEM MINIMUS TERMINUS

30 ternarius
PbV2

248,3 MAXIMO MULTIPLICETUR

31 si
V2

248,3 MAXIMO

32 senario
PbV2

248,3 MEDIUS VERO TERMINUS

33 quaternarius
OPbV2

248,4 MAXIMI NUMEROSITATE AUGEATUR

34 si
V2

248,4 MAXIMI

35 senarii
PbV2

248,5 MINIMUS TERMINUS

- 36 ternarius
Pb V2

248,5 SE IPSO CONCRESCAT

- 37 si
V2

248,5 SE IPSO

- 38 per
V2

248,6 MEDIUS

- 39 si per semet ipsum multiplicetur
O
 40 per se ipsum crescat, ut quater quaterni
Pb V2
 41 in se concrescat
MaPe⁵
 concrescat] *om. Ma*

248,6 FIENT

- 42 igitur
M4

248,9 XXXVI. XXIII. XVIII. XVI. XII. VIII.

- 43 Numerus consonantiarum ordinatus
M7PbV2Vrf

248,10 SUNT IGITUR ...

- 44 Diatesseron
 Diapente
 Tripla diapason et diapente
 Quadrupla bisdiapason
 Epiogdous
Mc
 45 Ostendit igitur qualiter in his omnes consonantie repperiantur.
Vrf

248,10 XXIII AD XVIII

- 46 sesquitertia
O

248,11 XII AD VIII

- 47 sesquitertia
O

248,12 TRIPLA

- 48 proportio
V₂

248,13 DIAPASON ET DIAPENTE

- 49 sunt
Pe⁵

248,13 XXXVI AD XII

- 50 comparatione servatur
MhMk
cf. 248,15

248,13 QUADRUPLA

- 51 proportio
V₂

248,14 EPOGDOUS

- 52a sesquioctava proportio
EiEnPb V₂
- 52b sesquioctavus
Pe⁵

248,15 XVIII AD XVI

- 53 sesquioctava proportione
MhMk

LIB. II, CAP. 17

**248,16 QUEMADMODUM INTER DUOS TERMINOS SUPRADICTAE
MEDIETATES VICISSIM LOCENTUR.**

- 1 propter dyapason vel tetracorda, ubi inter immobiles cordas inseruntur mobiles ad diversitatem generum
Pe⁶

248,18 SOLENT AUTEM DUO TERMINI DARI PROPONIQUE, ...

- 2 Docet, qualiter interpositione alicuius termini quilibet proportio posset inveniri, i. medietas arithmetic a vel geometric a vel armónica.

Vrf

248,19 NUNC

- 3 aliquando
V2

248,22 SI ARITHMETICA MEDIETAS QUAERITUR, ...

- 4 De arithmetic a medietate XX XXX XL

Mc
arithmetic a *Mc*

5	XV
	XXX
	arithmetica proportionalitas
	X XXV XL

Kn
post XXX add. X CCCC XL *Kn* (cf. II,17,15)

248,23 DIFFERENTIA

- 6 minoris et maioris [numeri]
CgPb V2
numeri] add. *CgV2*

248,24 SINT ENIM

- 7 verbi gratia
Vrf

248,25 HORUMQUE

- 8 terminorum
 V_2

248,25 MEDIETAS SECUNDUM ARITHMETICAM PROPORTIONALITATEM QUAERATUR

- 9 Queratur, quod medium faciat arithmeticam proportionem.
 V_{rf}

248,26 SECUNDUM ARITHMETICAM PROPORTIONALITATEM

- 10 ut equae sint differentiae
 $C_g P_b P_e^5 V_2$

248,28 HANC¹

- 11 differentiam
 $C_g V_2$

248,29 HIC

- 12a numerus XXV
 $C_g V_2$
 numerus i. XXV C_g
- 12b XXV
 V_2

249,1 X. XXV. XL.

- 13 arithmetic medietas
 $Mf^2 Mk$

249,1 ITEM INTER EOSDEM TERMINOS MEDIETATEM GEOMETRICAM CONLOCEMUS.

- 14 De geometrica medietate
 Mc

- 15   XX
                  CCCC
                  geometrica
                  X XX XL
- K_n

249,1 INTER EOSDEM TERMINOS

16 inter X et XL

 $PbPe^5V2$
 et] om. Pe
249,1 MEDIETATEM GEOMETRICAM

17 ubi sint aequae proportiones

 $OCgPbPe^5V2$
 sit O
249,2 EXTREMOS

18 X XL

 Pe^5
249,2 PROPRIA NUMEROSITATE MULTIPLICO

19 alterum per alterum

 Vrf
249,3 HORUM

20 quadringentorum

 Pe^5
249,4 FIUNT

21 pro i.

 Vrf
249,6 SUBIECTA DESCRIPTIONE FORMATA

22 hoc modo

 Kn
249,7 X. XX. XL.

23 geometrica medietas

 Mf^2Mk

249,8 SI VERO ARMONICAM MEDIETATEM QUAERAMUS, ...

24 De armonica medietate

Mc

25

XXX

L

CCC

armonica

X XVI XL

Kn

26 Haec regula invenitur in medietatibus disputatis in fine arithmeticæ artis.

Mc

249,12 HOS SECUNDUM L PARTIMUR; FIUNT VI.

27 Hos *partiri secundum quinquaginta* est assumere numerum quinquagenarium CCC, quae sunt sex, i. senarium, et iungere termino minori.

Vrf
quinquagenarium} *lectio incerta Vrf*

249,12 SECUNDUM L

28 quotiens in his L sint

LzWbLz

249,12 SECUNDUM

29 per

EiEnPbV2

249,12 VI

30 partes

CgPnLpl

partes vel partes *Cg*

31 L^{sima} pars est

LzWbLz

32 quinquageni

PbV2

quinquagini *V2*

249,13 QUOS

33 VI

*CgPbPnV2Lpl***249,13 CUM MINORI TERMINO**

34 X

*CgPb9PiPnV2Tp*denario *PbV2 decem PiTp***249,14 HUNC IGITUR NUMERUM**

35 XVI

*PbPnV2***249,15 X. XVI. XL.**

36 armonica medietas

Mf²Mk

37 differentiae eorum XXIIII et VI. Quadrupli igitur sunt XL ad X et XXIIII ad VI.

*KnLzMhWb*Wn*Llz*38 ¹X XXV XL. X XX XL. X XVI XL. ²Differentia inter XVI et XL sunt XXIIII, et inter XVI et X VI. ³Igitur XL quadruplus X, et differentia, quae est inter XL et XVI, similiter quadruplus est illi differentiae, quae est inter XVI et X. ⁴XL ad XVI duplex sesqualter, XVI ad X superpartiens.*Pe⁵*

3 XVI et X] XVI et XL Pe

LIB. II, CAP. 18**249,16 MERITO**

1 dignitate

*P_e5**cf. II,18,12***249,18 HIS**

2 axiomatibus

*CgLzPb⁹R1LryVrf***249,20 IN PRAEDICTIS PROPORTIONIBUS**

3 dupla, sesqualtera, sesquitertia

*O***249,21 ADSENSUS**

4 consentiens ab ,assentior' verbo

*CgPnLpl*ab ,assentior' verbo] *om.* *Lpl*

5 esse

*Lry***249,22 HAEC ENIM PONENDA EST**

6 secundum Nichomacum

*Vrf***249,23 SENSUS**

7 auditus

*P_e5***249,24 APERTIOR**

8 perspicacior

*Vrf***249,24 QUALE EST ENIM UNUMQUODQUE PER SEMET IPSUM,
TALE ETIAM DEPREHENDITUR SENSU.**

9 phisicum

Mc

10 Absolute dicit de omni re.

P_e5

249,26 NOTIOR

- 11 cognotior
 W_i^2

249,28 MERITOQUE

- 12 dignitate
 P_e^5
cf. II,18,1

249,29 RELIQUAE

- 13 post dyapason
 V_{rf}

249,30 MULTIPLICITATIS AUGMENTA ET SUPERPARTICULARIS HABITUDINIS DETRIMENTA

- 14 Habitudo multiplicium augmentatur per numerorum successiones, sed species superparticularis in partium quantitate decrescit.
 $EiEnLz^*Mf^2MhMkPe^5ShWbLlz$
 successiones] suasionis Llz sed] in Sh

249,30 MULTIPLICITATIS AUGMENTA

- 15 ut duplus, triplus, quadruplus, reliqui
 OQ^2Pe^5Wq
 ut] om. O reliqui] om. $OPeWq$
- 16 quantum ad dyapason et bisdyapason
 V_{rf}

250,1 SUPERPARTICULARIS HABITUDINIS

- 17 sesqualter, sesquiterius, reliqui
 OQ^2Pe^5Wq
 ut sesqualtera sesquitercia Wq reliqui] om. $OPeWq$
- 18 quantum ad dyapente et dyatessaron
 V_{rf}

250,1 DETRIMENTA

- 19a diminutiones
 P_n
- 19b deminuta
 W_i^2

250,2 MONSTRATUM QUIPPE EST

- 20   supra
Vrf

250,2 MULTIPLEX

- 21   dupla, tripla, quadrupla
O

250,2 SUPERPARTICULARES

- 22   sesquiteriam, sesquiquartam
O

250,3 ANTIQUITATE

- 23   nobilitate
Q¹
 24   Nam antea fuit multiplex quam superparticularis.
Mc
Nam] n Mc
 25   nam antiquior vero multiplex ceteris
Pn

250,5 I. II. III. IIII.

- 26   Incipit ostendere ordinem consonantiarum secundum illos in his numeris.
Vrf

250,7 MAXIMA

- 27   praecipua
R1

250,8 DIAPASON AC DIAPENTE

- 28   triplam
Mf²MhMkSh

250,13 CONCINENTIAM

- 29   consonantiam
R1

250,13 ISQUE

- 30 praedictus
Vrf

250,17 ITAQUE MAXIME DISTANT SONI IN BIS DIAPASON

- 31 sicut quattuor ab uno longe absunt
 $Q^2 V^1 EiEnKnLz Wb WnLz$
 absunt] distant Q
- 32 sicut inter gravissimam et acutissimam vocem media intercedente
 quamvis quasi mediocri, i. inter primam ac XV^{am} VIII^a in medio
 intersonante
 $Lz Wb Lz$
 intersonant Lz

**250,17 MINIMUM VERO INTER SE ESSE CONSONANTES VIDEN-
 TUR SONI, CUM ACUTIOR GRAVIOREM TERTIA GRAVIO-
 RIS PARTE TRANSCENDIT.**

- 33 Nota, diatesseron minorem reliquis reddere symphoniam.
Pet⁵

250,18 MINIMUM

- 34 ¹plurimum vel maximum, i. quod diatessaron maiorem reliquis consonantiis reddat symphoniam ²i. convenientiam, quae minus est inaequalis quam aliae proportiones.
 $OQ^2 V^1 EiEnMcMm^1 PbPc^* V2WqLry Vrf$
 1 plurimum vel maximum, i.] om. $OQEiEnMcMmPbPcV2WqLry$ plurimum
 repet. $V2$ maximum Vrf quod] quoniam $EiEnMm$ quia Wq consonantiis]
 om. Mm reddit symphoniam] consonantiam reddit $EiEnMm$ reddit Wq
 2 om. $QVEiEnMmWq$ est] om. Lry proportionis $V2Lry$
 $gl. cancell. Pb$
- 35 maximum vel plurimum, hoc est in sesquitercia
 Wq

250,18 MAXIMUM (*pro MINIMUM*)

- 36 pro maxime
BcPb

250,19 INTER SE

- 37 distant soni inter se consonantes
LzLz

**250,19 CUM ACUTIOR GRAVIOREM TERTIA GRAVIORIS PARTE
TRANSCENDIT**

38 Hoc fit in diatesseron.

Pb V2

250,19 ACUTIOR

39 maior

PnLpl

250,20 GRAVIOREM

40 minorem

PnLpl

250,20 AC STAT DEINCEPS CONCINENTIARUM MODUS

41 finem ponit

Pe⁵

250,20 STAT

42 firmus

Pq

250,21 QUADRUPLAM

43 bisdiapason

Pb V2

250,22 PARTEM TERTIAM

44 sesquiterciam

V2

**250,22 ET SECUNDUM NICOMACHUM QUIDEM HIC CONSONAN-
TIARUM EST ORDO**

45 Ordo consonantiarum

Pe⁶

250,23 NICOMACHUM

46 Nichomachus Pythagoricus dicitur

Pb

250,24 DIAPASON

- 47 [ut] I et II
O_PeP_q
 ut] add. *P_q*

250,24 DIAPASON ET DIAPENTE

- 48 [ut] I et II et III
O_PeP_q
 ut] add. *P_q*

- 49 tripla
EiEn

250,25 BIS DIAPASON

- 50 [ut] I et IIII
O_PeP_q
 ut] add. *P_q* IIII] III *O*
- 51 quadrupla
EiEn

250,25 DIAPENTE

- 52 ut II et III
O_PeP_q
 ut] III *O*

250,25 DIATESSARON

- 53 ut III et IIII
O_P_q
 ut] II et *O*

LIB. II, CAP. 19**250,26 DE ORDINE CONSONANTIARUM SENTENTIA EUBULIDIS
ET HIPPASI.**

- 1 Ex hinc difficultates ebullire cognoscito.
Pts

240,27 EUBULIDES ATQUE HIPPASUS

- 2 duo musici
V¹

**250,28 MULTIPLICITATIS AUGMENTA SUPERPARTICULARITATIS
DEMINUTIOINE**

- 3 1 quia augetur multiplicitas, ut duplus, triplus, quadruplus.
2 Superparticularitas autem minuitur per partes, ut sesqualtera,
sesquitercia, sesquiquarta, sesquiquinta et reliqui.
OCgEiEnLaLzMcMf²MhMkMm¹PbPeShV2WqLlzTpiVrf
 1 quia augetur multiplicitas] multiplicitas augetur *LzLlz* multiplicitatis *V2*
 quadruplus] om. *EiEnLzMfMhMkMmShLlz* et reliqui add. *PeWq*
 2 Superparticularitas] superpartiens *LzLlz* autem] om. *EiEnLzMfMhMkMmShLlz*
MmShLlz minuitur] corr. ex dividitur *Mf* diminuitur *LzMhMkShLlz* per
 partes] om. *LzPeLlz* ut] et *Mh* sesqualtera - reliqui] sesquiocava et ceterae
EiEn medietas, tertia pars, (et add. *LzLlz*) quarta et c. *LzMfMhMkShLlz* me-
 dietas, pars tertia, quarta et octava, et deinceps *Mm* sesquiquarta] om. *La-*
Mc Vrf sesquiquinta] om. *CgPiTpi* et reliqui] om. *PiTpi* et reliqua *Mc* et
 reliquae *Vrf*

250,28 MULTIPLICITATIS AUGMENTA

- 4 ut duplus, triplus, reliqui
Q²

250,29 SUPERPARTICULARITATIS DEMINUTIOINE

- 5 sesqualter, sesquitercius, reliqui
Q²

250,29 RATO

- 6 convenienti
Pq

250,30 RESPONDERE

- 7 contraponi
Pc⁵

250,30 NON POSSE ESSE

- 8 dicunt
Pe⁵

250,30 PRAETER DIMIDIUM

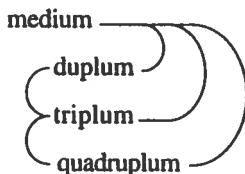
- 9 sit
Pe⁵

250,30 PRAETER

- 10 nisi
Pe⁵

250,31 QUONIAM IGITUR SIT DUPLUM, ...

11

*Mm***251,1 EX EO DIAPASON CONSONANTIAM REDDI**

- 12 dicunt
CgPbPnV2Lpl
- 13 aiunt
PqWi

251,2 DIMIDIUM

- 14 hoc est unitas. Quamvis prius separatim esset posita, tamen postea binario adiuncta facit ternarium, qui est sesqualter ad binarium.
Lpl

251,2 EX EO

- 15 duplo
PtPe⁵V2

251,2 QUASI CONTRARIAM DIVISIONEM

- 16 Duplum et dimidium dicit *contraria*, i. opposita. Cum enim sint, relativa sub opposito continent. Hoc igitur modo dicit *contrariam divisionem*, quando subduplum scinditur, i. separatur, a duplo, subtripulum a triplo, subquadruplum a quadruplo; et sic de caeteris.
Lpl

251,2 DIVISIONEM

- 17a duplici
Pb V2
- 17b dupli
Pe⁵

251,4 TRIPLOCEM PROCREARI

- 18 aiunt
Pq
- 19 dicunt
V2

251,4 TRIPLOCEM

- 20 terciam
Vrf

251,5 QUAE UTRAMQUE CONTINEAT SYMPHONIAM

- 21 diapason ac diapente
Pb V2

251,5 CONTINEAT

- 22 coniungit
Pq

251,5 SED RURSUS TRIPLOCI PARTEM TERTIAM CONTRARIA DIVISIONE PARTIRI

- 23 dicunt
PbPe⁵V2Lpl
- 24 aiunt
Pq

- 25 Nam ternarius, qui est in triplo in augmento, est in sesquitercio in detrimento.

EiEnLzMf²MhMkMmPe⁵ShLlz

pro augmento *LzMfMhMkShLlz* in augmentum *Pe* in sesquitercio est *LzPeLlz*

pro detimento *LzMfMhMkShLlz* in detrimentum *Pe*

251,5 TRIPLOCI

- 26 hoc est III°, qui est triplus ad I

Lpl

251,5 TRIPLOCIS (pro TRIPLOCI)

- 27 tercie

Vrf

251,6 PARTEM TERTIAM

- 28 hoc est I, quae separatim est posita

Lpl

251,6 CONTRARIA DIVISIONE

- 29 augmenti et detrimenti

Q²PqWnWqEwn

- 30 quia sesquitercia contraria est triplici

PbPe⁵V2

est] om. *Pe*

251,6 EX QUA RURSUS DIATESSARON SYMPHONIA NASCETUR

- 31 Si I cum III° fuerit iuncta, facit quaternarium, qui est sesquitercius ad ternarium, et facit diatessaron.

Lpl

251,7 TRIPLOCEM VERO ATQUE SESQUITERIUM IUNCTOS QUADRUPLEM COMPARATIONEM PROPORTIONIS EFFICERE.

- 32 in XXVI capitulo

Q²

- 33 dicunt

V2

- 34 quadrupla
 II VI VIII
 tripla sesquitercia
 bisdiapason

La Aut
bisdiapason] om. Aut

- 35 dyapason et dyapente et dyatessaron
Vrf

251,9 UNDE FIT, UT EX DIAPASON AC DIAPENTE, QUAE EST UNA CONSONANTIA, ET DIATESSARON UNA CONCINENTIA CONIUNGATUR

- 36 ideo, quia ex his duabus una efficitur, i. tripla, cui triplae si iungas diatessaron, efficis quadruplam, i. bisdiapason

Cg

251,9 DIAPASON AC DIAPENTE

- 37 simul
V2

251,10 CONSONANTIA

- 38 concinentia
La

251,12 HOS

- 39 Eubulidem et Hyppasum musicos
V2

251,12 ORDO

- 40 consonantiarum
V2

251,12 DIAPASON, DIAPENTE, DIAPASON AC DIAPENTE, DIATES- SARON, BIS DIAPASON

- 41 Male ordinat, qui diatessaron consonantiam penultimam collocat.
Lpl

251,13 DIATESSARON

- 42 et
Pi Tpi

LIB. II, CAP. 20**251,15 QUAE**

1 consonantie

*P_e⁵*consonante *P_e*

2 contraria

*V₂***251,16 SED NICOMACHUS NON EANDEM ESSE EIS ARBITRATUR CONTRARIAM POSITIONEM**

3 Propterea dicit: *non eandem esse eis*, quia ex parte concordat eis secundum figuram subiectam, in qua fit contraria oppositio. Sed ex alia figura, quae subdetur, dissentiet in dispositione consonantiarum.

*Lpl*non eadem esse eis] non eadem *ōcis Lpl***251,17 UNITAS IN ARITHMETICIS CREMENTI ERAT DEMINUTIONISQUE PRINCIPIUM**

4 De unaquaque [enim] summa alicuius numeri nihil minus unitate demitur.

*EiEnLzMf²MhMkShLl_z*enim] add. *LzMfMhMkShLl_z* unitate minus *En***251,18 CREMENTI**

5 in multiplicibus

*WiBwi***251,18 DEMINUTIONISQUE**

6 in superparticularibus

*WiBwi***251,18 DIAPASON SYMPHONIAM RELIQUARUM ESSE PRINCIPIUM**

7 arbitratur

Wi

8 dicit

V_{rf}

251,19 RELIQUARUM

- 9 consonantiarum
Kn

251,19 ILLAS

- 10 caeteras
Q²
- 11 reliquas simphonias
Kn
- 12 diapente et diatessaron
PnLpl
- 13 diapason ke diapente
Wi

251,21 COGNITU

- 14 cognitione
PbPe⁵V2

251,22 AB EA

- 15 ea excepta, quia ipsa nec dividi nec multiplex esse potest
Bx

251,22 UNA MULTIPLICIS ALIA DIVISIONIS

- 16 Una pars, i. unum latus figure, habet multiplicationes unitatis, ut II, III, et cetera. Aliud latus habet divisiones ipsius unitatis superposite, ut patet in figura.
Vrf
cf. 251,24-28 (B28)

251,23 ALIA DIVISIONIS

- 17 superparticularis
LzMf²MhMkSh
- 18a ut dividatur ipsa unitas velut as in partes
LaPc Vrf
- 18b quae innuat ipsam unitatem dividi velut as in partes
Lry
as] has Lry

251,23 ALIA

- 19 contrarie
Lpl

251,24 ad B28

- 20 Falluntur plerique in hac figura ternas, quartas vel quintas unitates esse putantes, nec advertunt ipsam Eubolidis et Ypassi sententiam assumpsisse, qui non unitatem sed duplos triplosque dividunt.
Bx
 ipsum eubolidum *Bx* assumpsississe *Bx*

251,24 I (B28)

- 21 unitatem, medium, binarium
Mc

251,25 DIMIDIUM (B28)

- 22 sesqualter
Mc

252,1 BINARIUS ENIM UNITATIS DUPLUS EST; CONTRARIA VERO EIUS PARS EIUSDEM DIMIDIUM UNITATIS OSTENDIT

- 23 Unitas ipsa in binario duplicatur, in dimidio subtrahitur.
EiEnKnLzMf²MhMkPe⁵ShWb
 ipsa] om. Pe ipse Sh duplicatur] multiplicatur Pe subtrahetur Sh

252,2 DUPLUS

- 24 hic multiplicitas
Pe⁵

252,2 CONTRARIA

- 25 quae est in diminutione sesqualteri
OQ²V¹Pe⁵PqWq
- 26 pro opposita
Bx
- 27 *Contraria* dicitur, quia numeri partes crescendo ordinantur, partes autem unitatis semper decrescendo.
Vrf

252,2 EIUS PARS

28 dupli s. binarii

Bx

29 duplicis

LaLry Vrf

252,2 EIUSDEM DIMIDIUM UNITATIS

30a Genitivos pro accusativis posuit.

EiEnPe⁵

30b Genitivum casum pro accusativo posuit.

Mf²MhMkSh

31 litotes figura

PnLpl

alia manu Pn

252,3 DIMIDIUM

32 hic divisio

OPe⁵

252,3 TRES

33 unitates

Lpl

252,3 TRIPPLUS

34 est unitatis

Pe⁵

252,3 CONTRARIA

35a triplo

BxLry

35b tripli

LaVrf

252,4 PARS TERTIA

36 ternarii

Bx

37 unitatis

LaLry Vrf

38 hoc I

Lpl

252,4 QUADRUPLES

39 unitatis

Lpl

252,4 QUARTA

40 hoc I

Lpl

41 pars unitatis

Vrf

252,5 CRESCENDI

42 in multiplicibus

Pb V2

43 numeros

Vrf

252,5 DECRESCENDI

44 in contrariis partibus

Pb V2

contrarii *V2*

45 partes unitatis

Vrf

252,6 IDEM

46 quod fecimus in numeris

M³EiEnPb V2

in] de *EiEn*

47 similem considerationem et ordinem

Vrf

252,7 DIAPASON

- 48 binarius
Bwi

252,8 PRINCIPII

- 49 unitatis
Vrf

252,8 QUAE

- 50 consonantie
Vrf

252,8 IN CONTRARIA DIVISIONE

- 51 hoc est in uno pariete
Lpl
 52 erunt
Vrf

252,9 SESQUALTER QUIDEM TRIPLO

- 53 contrarius est
OPbPe⁵V2
 est] om. *OPe*
 54 opponitur
Vrf
 55 Diapente opponitur diapente kai diapason.
Lpl
 56 Eque distantia a dyapason contra triplum ponitur.
Vrf

252,10 SESQUITERTIUS VERO QUADRUPLO

- 57 contrarius
Pe⁵
 58 diatessaron opponitur bisdiapason
Lpl

252,10 QUOD TALI ARGUMENTATIONE PROBABITUR

- 59 quod sesqualter in triplo, sesquitercius in quadruplo
Lpl

252,10 ARGUMENTATIONE

- 60 inventione
Pn
- 61 ratione
Vrf

252,10 PROBABITUR

- 62 ostendetur
Vrf

252,11 IDEM ENIM PRIMUS EST SESQUALTER, ...

- 63 De sesqualtero, qui est triplus unitatis, qui est et primus numerus et differentia ad binarium.
Mc
- 64 Ratio, quare dyapente et dyapente ac dyapason primo loco sibi ex opposito sub dyapason ponantur.
Vrf

252,11 IDEM

- 65 ternarius
WiBwi
- 66 ratio prima
Vrf

252,12 QUI PRIMUS TRIPLUS

- 67 est
Vrf

252,13 SI UNITATI

- 68 comparetur
PiPnWiLpl
 comparatur *Wi*

252,13 IDEM

- 69 [unus] ternarius
PnLpl
 unus] add. *Lpl*

252,15 DIFFERENTIAE

- 70a unitati
KnWnEwn
 70b unitatis
Pe⁵

252,15 CUIUS

- 71 binarii
Pe⁵

252,16 TRIPLUS EST

- 72 unitati
Pb
 73 unitatis
Pe⁵

252,17 SESQUALTER TRIPLOI OPPONATUR

- 74 Eque distantes ab unitate in numeris primo loco inveniantur.
Vrf

252,17 DIAPENTE CONSONANTIA DIAPENTE AC DIAPASON CONSONANTIAE

- 75 quae eodem modo se habent ad dyapason
Vrf

252,17 DIAPENTE CONSONANTIA

- 76 sesqualtera
PbV2

252,18 DIAPENTE AC DIAPASON

- 77 quae fit in triplo simul
PbV2

252,18 RATIONABILITER PUTATUR OPPONI

- 78 Nicomachus
 $Q^2PqWiWn$
- 79 ut in figura subiecta
 $PbV2$
cf. 253,3-5 (B29)
- 80 eque distantes a diapason primo loco sub dyapason poni, sicut patet in figura
 Vrf
cf. 253,3-5 (B29)

252,19 QUADRUPLES

- 81 ad unitatem
 O

252,19 SESQUITERTII CONTRARIAM DIVISIONEM

- 82 ad ternarium
 O
- 83 contra se positionem
 Vrf

252,20 NAM QUI EST PRIMUS QUADRUPLES IDEM RURSUS PRIMUS SESQUITERTIUS INVENITUR HOC MODO.

- 84 I III IIII
 II I
 $EiEnLzMf^2MkMm$
inverso ordine Mf
- 85 Ratio, quare dyatessaron et bisdyapason secundo loco sibi ex op- posito sub dyapason ponantur.
 Vrf

252,24 DIFFERENTIAE

- 86 unitati
 Pb

252,27 IN CONTRARIUM DIVIDATUR

- 87 Contra se eque distantes secundo loco sub dyapason ponantur.
 Vrf

252,27 DUPLA

- 88 binarius
KnLzWnEwn

252,29 EXTAT

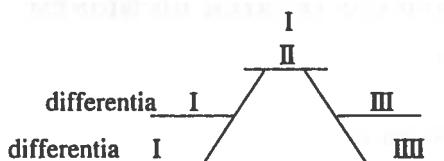
- 89 non
Pb
 90 super ipsum
Vrf

252,31 CONTRARIAE PROPORTIONIS

- 91 sesqualterae vel sesquiteriae
KnWbWn*Ewn

253,2 ad B29

92

*Mc***253,3 DIAPASON (B29)**

- 93 II
Pd
 94 I II
Wi

253,4 DIAPENTE DIAPASON - DIAPENTE (B29)

- 95 Diapente opponitur triplici, quae est diapente ac diapason.
OLaPbPcR2V2LryVrf
 opponitur opponitur *O* diapente et diapason *O*

253,4 DIAPENTE DIAPASON (B29)

- 96 VI
Pd
 97 <I> III
Wi

253,4 DIAPENTE (B29)

- 98 III
Pd
 99 <II> III
Wi

253,5 BIS DIAPASON - DIATESSARON (B29)

- 100 Quadrupla, quae est bisdiapason, opponitur sesquiteriae, i. diatesseron.
OLaMcPbPcR2V2AutLryVrf
 apponitur *O*

253,5 BIS DIAPASON (B29)

- 101 VIII
Pd
 102 <I> IIII
Wi

253,5 DIATESSARON (B29)

- 103 IIII
Pd
 104 <III> IIII
Wi

253,6 INQUIT

- 105 Nichomachus
PbPiV2WiWqTp1Vrf

253,6 MELIUS

- 106 est
CgM4R2

253,8 SICUT PAULO ANTE DESCRIPTSIMUS

- 107 in VIII capitulo I libri
Q²
 108 Supra ante sententiam Eubulidis et Ypasi dictum est, ut dyapason esset prima, secunda dyapason et dyapente, et c.
Vrf

253,9 CUM IGITUR SIT CONSONANTIA ...

- 109 Quid consonantia, quid sonus et unde pulsus
LzWbLlz
- 110 Facit epilogum, ut addat, quia, sicut proporciones praedictae procedunt ab aequis vel inequalibus numeris, sic etiam in consonantii.
Lpl
- 111 Epylogus. Rogat supradicta, ut transeat ad alia.
Vrf
epy Vrf

253,9 CUM IGITUR SIT CONSONANTIA DUARUM VOCUM RATA PERMIXTIO

- 112 Consonantia
EnMf²Mk
- 113 Quid sit consonantia
LaMcPb³R₂WiBwi
sit] om. LaPb est Mc

253,9 DUARUM VOCUM

- 114 gravis et acutae
M₅PbV₂
lacute V₂

253,10 SONUS VERO MODULATAE VOCIS CASUS UNA INTENTIONE PRODUCTUS

- 115 Tonus
EnMf²Mk
- 116 Quid sit sonus
LaMcPb³R₂WiBwiLry
sit] om. LaMcPbLry
- 117 Definitio soni
Pe⁶

253,10 SONUS

- 118 tonus
V₂

253,10 MODULATAE VOCIS CASUS

119 dum componitur

BxPe⁵

253,11 IDEM

120 sonus s. tonus

Cg

253,11 MINIMA PARTICULA MODULATIONIS

121 dum dividitur

BxPe⁵

253,11 OMNIS VERO SONUS CONSTET IN PULSU

122 Unde sonus

LaMcPb³R2Lry

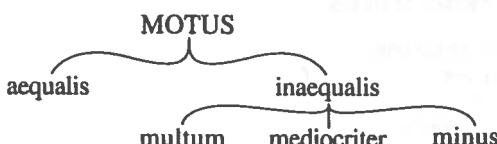
253,12 PULSUS VERO OMNIS EX MOTU SIT

123 Unde pulsus

LaMcPb³R2Lry

253,13 MOTUUM ALII SINT AEQUALES, ALII VERO INAEQUALES

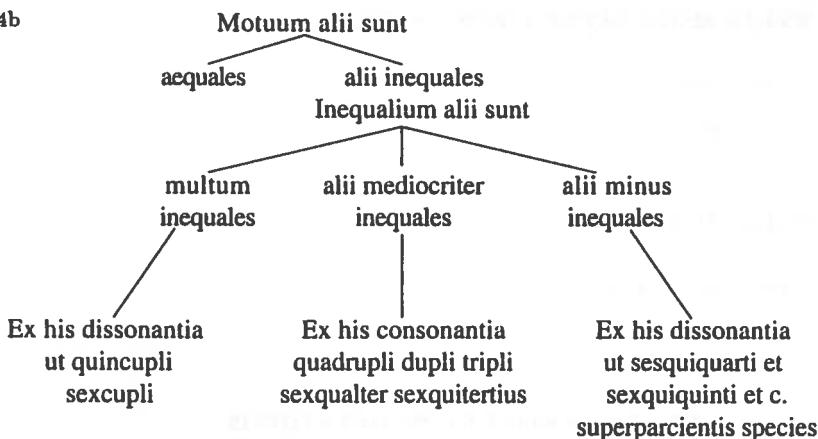
124a

LaMcMm¹Pb³R2Lry

aequalis] inaequalis Mc inaequalis] repet. La

124b

Pe

253,13 ALII SINT AEQUALES

125 sicut in diapason IIII VIII

*Pe⁵**gl. cancell. Pe*

253,13 ALII VERO INAEQUALES

126 ut in sesqualteris, sesquiterciis

Pe⁵

253,14 ALII SINT MULTO INAEQUALES

127 ut in diapason

*OM5PbV2**in] om. O**gl. cancell. Pb*

128 sicut in sesquidecimis

Pe⁵

253,15 ALII VERO MINUS

129 ut in diatessaron

*OM5PbPe⁵V2**in] om. O**gl. cancell. PbPe*

130 non inaequales, sed equales

*WiBwi**sed equales] om. Bwi*

253,15 ALII VERO MEDIOCITER INAEQUALES

- 131 ut in diapente
O5PbV2
gl. cancell. Pb repet. V2
- 132 sicut in sesquisextis
Pe5
gl. cancell. Pe

253,16 SONORUM AEQUALITAS

- 133 neque facit consonantiam
Lpl

253,16 EX INAEQUALITATE VERO EA, QUA SECUNDUM MEDIOCITATEM DISTANTIAE INAEQUALES SUNT

- 134 nascuntur
PbV2
- 135 aequisonantiae, quae sunt in multiplicibus: dupla, quae est diapason, et aliis
OM5PbV2
quae sunt - aliis] cancell. Pb in aliis M5
- 136 ut in multiplicitate
Pe5
alio loco, itaque cancell. Pe
- 137 hoc est acuto et gravi sono
Lpl

253,17 MEDIOCITATEM DISTANTIAE

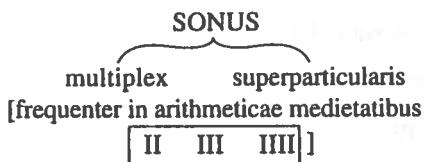
- 138a diapente et diatessaron
M5PbV2
et] ac M5
gl. cancell. Pb
- 138b diatesseron diapente
Pe5
- 139 quae non multum differunt
PnLpl

253,18 PRIMAEQUE AC SIMPLICIORES EVENIUNT

- 140 primae ponuntur
M5PbPe5V2

253,19 PROPORTIONES, QUAE SUNT SCILICET MULTIPLICIS AC SUPERPARTICULARIS

141

LaMcMm¹Pb³R2Lry
frequenter - II III IIII] add. Mc frequanter Mc

253,19 PROPORTIONES

- 142 quae a multiplicibus veniunt et sunt primae
Om5PbV2
 quae] qui *M5*

253,19 QUAE

- 143 proporciones
Pe⁵

253,20 DUPLI, TRIPLI, QUADRUPLI

- 144 multiplices
Cg

253,20 SESQUALTERI ATQUE SESQUITERTII

- 145 superparticulares
Cg

253,21 EX HIS VERO QUAE IN RELIQUIS PROPORTIONIBUS ...

- 146 Unde dissonantia
R2

253,21 EX HIS

- 147a multiplicibus et superparticularibus
M5
- 147b multiplicis et superparticularis vel ceterarum specierum
Aut

148 multo vel parvo vel quibus
Pb³Aut
 vel] et *Aut*

149 inaequalitatibus
WiAutBwi

253,21 IN RELIQUIS PROPORTIONIBUS

150 ut in multiplici superparticulari et multiplici superpartienti
Cg

151 ut est superpartiens, multiplex superparticularis, multiplex superparciens
Lpl

253,22 VEL MULTIMODIS

152 ut in superbipartientibus
WiBwi

153 ut centuplum
Aut

253,22 VEL NON ITA CLARIS

154 ut sesquicentesima
Aut

253,22 VEL LONGE OMNINO A SE DISTANTIBUS

155 ut millecuplum, sesquimillesimum vel quantumlibet ultra
Aut

253,24 NULLA AUTEM SONORUM CONCORDIA

156 etsi fiat in cantu
M5

253,24 PROCREATOR

157 ex illis
RtPn

LIB. II, CAP. 21**253,28 HOC IGITUR ITA DISTINCTO**

- 1a Nam antea praedixerat, quod consonantiae musicae totius ex tribus multiplicibus, hoc est duplis, triplis, quadruplicis, et duobus superparticularibus, i. sesqualtero sesquiterioque, constant, et reliqui.

OLaM5McPbPeV2WqAut

Nam] Non *Wq* antea - totius] *repet.* *V2* ante *Mc* totius musicæ *M5* in hoc est *V2* duplis et triplis *Mc* sesquiterioque] et sesquitercio *LaMcAut* sesqualteroque *M5* sesquitercio *PbV2* constat *McWq* consonant *V2* et reliqui] *om.* *Wq* et reliqua *McPbV2Aut*

- 1b Nam antea praedixerat, quod consonantia musicae totius constaret in duplis, triplis, quadruplicis, sesqualtero, sesquitercio.

LzMf2MhMkShLlz
in] *om.* *MfMhMkSh*

253,28 DEMONSTRABITUR DIAPASON CONSONANTIA, QUAE CUNCTARUM OPTIMA EST, IN MULTIPLICI INAEQUALITATIS GENERE ET IN DUPLICITATIS HABITUDINE REPPERIRI

- 2 ¹Modo vult ostendere, quia diapason necessario est in multiplici proportione; ²quod facit ducendo etiam partem adversariorum ad inconveniens, qui volebant esse in superparticulari proportione. ³Ad hoc autem inconveniens deducet eos, quia, si est in superparticulari proportione, non est in superparticularium regula, ⁴et ita ipsi sibi esse contrarii.

Lpl

253,29 IN MULTIPLICI INAEQUALITATIS GENERE

- 3 et in quo genere multiplicitatis demonstretur ostendens s. in duplici
Aut

253,30 ET

- 4 pro i.
Vrf

253,30 IN DUPLICITATIS HABITUDINE

- 5 quia hoc habet ut sit duplum
M5

253,30 REPPERIRI

- 6 monstrabitur
Aut

254,1 DEMONSTRANDUM

- 7 est
Wi

254,3 QUO

- 8 brevi
V2

254,4 AB OMNI SUPERPARTICULARI SI CONTINUAM EI SUPER-PARTICULAREM QUIS AUFERAT PROPORTIONEM, QUAE EST SCILICET MINOR, ID QUOD RELINQUITUR MINUS EST EIUS MEDIETATE, QUAE DETRACTA EST, PROPORTIONIS.

- 9 Axioma
McR2
- 10 ¹Ut cum ad CXCII CCLVI sesquiterius sit, et ad eosdem CXCII CCLXXXVIII sesqualter, si de hoc sesqualtero tollatur sesquiterius, i. de CCLXXXVIII tollantur CCLVI, remanent XXXII, qui sunt octava pars de CCLVI, et ideo dicitur sesquioctavus remanere.
²Sed XXXII duplicati, quod fit LXIII, non reddunt integrum sesquiterium. LXIII enim, ut in sesquiteria habitudine habentur, II adhuc requirunt, ut sint LXVI, ad quos LXXXVIII sesquiterius est.
³Aliter: Si de duodecim, qui est ad VIII sesqualter, ad novem sesquiterius, tollamus III, quibus excrescit subsesquiterium suum, relinquuntur VIIII, i. eius subsesquiterius, qui VIIII ad VIII in sesquioctava proportione habentur.
⁴Sed pars octava suboctupli, i. I, duplicata non efficit integrum proportionem sesquiteriam: bis enim I duo sunt, qui minus sunt a III, qui in sesquiteria proportione haberi possunt. ⁵Secundum priorem autem modum hoc in omnibus sesquertiis et sesqualteris proportionaliter sibi haerentibus fit, ut si ad primum terminum secundus sesquiterius sit et tertius sesqualter, i. tertius ad secundum sesquioctavus tono ab eo distans, qui remanebit de ultimo termino secundo sublato.

O*Q²*V¹L_hL_z*M⁵P_e⁵P_qW_q

1 Ut cum] om. *Lz* CCLIII sesquiterius *Pq* sit] fit *Lz* hoc] huius *Pq* tollantur CCLVII *Pe* tollantur LVI *Pq* remaneant XXVII *Wq* dicitur ideo *M5* 2 enim] om. *Wq* sesquiteriam habitudinem *OPq* sesquiteriam habeantur habitudinem *M5* LXXXVIII] LXXXVI *Wq*
 3 sesqualter ad VIII *M5* excrescit] ex e crescit *M5* subsesquiterius suum *Pe* IX *Q* i.] om. *O* IX *Q* proportione] habitudine *Pe*
 4 suboctupli] suboctuplus est *Wq* i. I] id est *LzPeWq* duo sunt] duos *Pq* qui minus a ternario sunt *Pe* a III] ad III *Lz* sesquiterium *Pq* haberi possunt] haberri non possunt *OM5* sunt *Lh*
 5 autem priorem *M5PqWq* sesqualteris et sesquiterias *M5* inherentibus *OM5* fit, ut si] sed *Pq* sit] fit *Pq* i.] et *M5* ad] et *M5* ab eo] habeo *Pq* remanebat *Pq*

- 11 ¹[De sesqualtera.] Ac si dixisset, si minor proportio de maiore detrahatur proportione, id quod relinquitur geminatum vel triplicatum non efficit integratatem minoris proportionis, quae auferitur.
²Verbi gratia tollamus diatessaron ex diapente i. duos tonos et dimidium de tribus tonis et dimidio, et remanet tonus. ³Qui tonus geminatus, quia sesqualter est, non efficit integrum diatessaron, remanet enim emitonium. ⁴Iterum sesquiquarta si auferatur de sesquiteria, remanet emitonium. ⁵Nam sesquiquarta duobus tonis constat ipso emitonio triplicato, quia sesquiteria est, non pervenit ad integratatem sesquiquartae emitonio remanente. ⁶Idemque in ceteris, hoc est, si sesquiquinta tollatur de sesquiquarta, remanet diesis, i. quarta pars toni. ⁷Nam sesquiquinta constat ex tono et semitonio et diesi. ⁸Diesis autem quadruplicatus, quia sesquiquarta est, tonum integrum efficit et remanet semitonium et diesis; et ulterius non invenies divisionem in consonantiis musicis.
⁹Sed tamen, si haec feceris in arithmeticis proportionibus, usque ad infinitum progredietur. ¹⁰Nam si sesquiterium tollas, hoc est quaternarium, remanebit sesqualtera, hoc est III et II. ¹¹Inter III autem et II, hoc est sesqualterum, et subsesqualterum interest unitas. ¹²Unitas vero geminata non pervenit ad integratatem numeri, qui ablatus est, i. IIII, tamen quantitatem subsesqualteri, i. binarii, contingit. ¹³Item si sesquiquartum a sesquiterio auferas, hoc est V, remanent IIII et III, qui similiter unitatem in differentia habent, et ipsa triplicata minor est quinario. ¹⁴Duobus tamen coequat subsesquiterium, i. ternarium.

OCgLaLzM5McPbPe5V2WqAutGbtVrf*

1 De sesqualtera] add. *LaMcPbV2Aut* De sesqualtera et c. add. *Vrf* Aliter *M5* detrahatur de maiore *La* detrahatur] trahatur *OM5Aut* detrahitur corr. ex subtrahitur *Lz* tollatur *Pe* reliquitur *PbVrf* id] om. *Lz* id est *Mc* vel triplicatum] om. *CgGbt* quae] qui *La*

2 tollatur *M5* tollam *CgMcAutVrf* tolle *Gbt* ex] et *LaPbPe* de *CgMcAut-GbtVrf* de corr. ex et *V2* duo tonos *O* dimidium] semitonium *CgGbt* ex tribus *Wq* dimidio] semitonio *CgGbt* s *Wq*

3 tonus] om. *CgGbt* totus *OM5PeWq* geminatus] geminatur *Lz* est add. *Wq* quia sesqualter est] om. *CgGbt* quia] qui *LaMcPbV2Aut* quod *Vrf* integrum *Gbt* enim] om. *Mc* emitonium semitonium *Gbt*

4 - 14] om. *Lz*

4] om. *La* si] om. *CgMcPbPeV2WqAutGbtVrf* semitonium *AutGbt*

5 semitonio *LaAutGbt* quia sesquiteria est] sesquiteriae *Cg* sesquiteria *Gbt* qui sesquieriae *LaMcPbAut* qui sesquieria corr. ex sesquieriae *V2* quod sesquieria *Vrf* pervenitur *LaMcPbAutVrf* pervenit corr. ex pervenitur *V2* emitonio remanente] om. *CgGbt* semitonio *Aut*

6 Idque *CgLaMcPbV2AutGbtVrf* hoc est si] hoc si *O* hoc est *CgLaMcPbPeV2AutGbt* i. *Vrf* i.] vel *La*

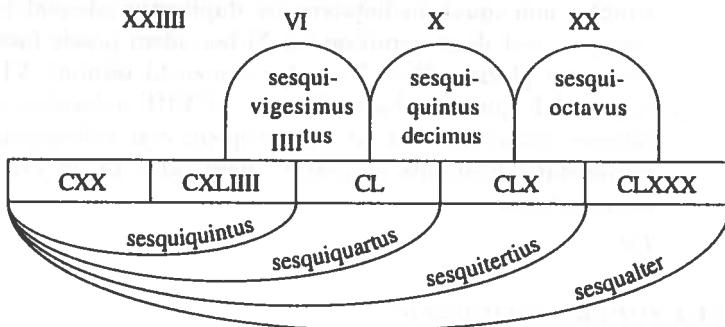
7 sesquiquarta *V2* emitonio *Pe* et dies] om. *La* et diesis *McAut*

8 quadruplicatur *OM5Wq* quadruplicatur corr. ex quadruplatus *V2* quadruplata *Gbt* et remanet *OM5Pe* semitonum *Mc* et ulterius] vel ulterius *Gbt* non - musicis] om. *CgGbt* non] om. *La* invenis *Pe*

9 si haec] si hoc *CgLaMcPcV2AutGbtVrf* hoc si *Wq* arrimeticis *M5* propositionibus *La* usque in *La* progreditur *CgLaMcPbV2AutGbt*

10 - 14] versio altera in *CgGbt*: Nam si sesquiterium de sesqualtero tollas, quod remanserit, si duplicaveris, ad sesquiteriam usque proportionem pervenire nequibit. Quoniam sesquiocava proportio, quae remanet, duplicita integritatem sesquiteriae implere non poterit. Quod probari potest etiam in sesquiquarta et sesquiquinta, (rel. om. *Gbt*) ut subiecta descriptio monet:

differentiae

10 si] om. *Mc* sesqualter *Mc* hoc III et II *M5* hoc est] om. *Vrf* hoc] id *Pe* III ad II *La*

11 III] III *Wq* autem] om. *La* hoc est] om. *M5* et] hoc et *O* interest] in differentia est *LaMcAut* est *Wq* differentia est *Vrf*

12 Unitate *LaMcPbV2WqAutVrf* Unitate corr. ex Unitate *Pe* pervenitur *Wq* numeri] nummi *PbV2* est ablatus *Pe* albatus *Mc* IIII] ad quaternarium *Vrf* tamen] sed in *M5* i. binarii] i. binarium *Pb* vel binarium *V2* binari *Mc* contingit binarii *M5* conungit *O* coniungit *LaMc* contingit *Wq*

13 sesquiquartam a sesquiteria *LaPbV2AutVrf* sesquartam a sesquiteria *Mc* sesquiquartum a sesquiercia *PeWq* hoc *V* *O* hoc es *V* *Vrf* remane *V2* habent unitatem *Vrf* differentiam *M5* habet *Mc* habens *V2* ipse *V2*

14 tamen] tantum *O* coaequat] hoc aequat *Aut* subsesquiercio *Mc* i.] id *V2* ternarium] et reliqua add. *M5* et reliqui add. *PeWq*

- 12 Quia illud, quod dicit, in consonanciis facile videtur, et ipsae consonanciae non multum procedunt in numeris, videamus numeris, ut praecipit universaliter in superparticularibus, etiam si sesquitercium tollas, hoc est IIII^{or}, remanebit sesqualter, hoc est III et II. Sed inter hos duos unitas est differentia. Unitate vero geminata non pervenit ad integratatem ablati, i. quaternarii; tamen binarium coniungit. Item si sesquiquartam a sesquitercia auferas, hoc est V, remanent IIII et III, et ipsa triplicata minor est quinario; tribus tamen coequat subsesquitercium, i. III.

Aut

- 13 quoniam plus est obtinere totum et medietatem alicuius rei, quam retinere totum et terciam partem illius

Aut

- 14 Quod hic dicit minorem maiori detrahi, ut sesquitercium de sesqualtero, ut *id quod relinquitur simplex minus sit eius medietate, quae detracta est, proportionis*, in musice consonantiis facile est videre: Diapason enim constat ex diapente et diatessaron. Detrahamus ergo diatessaron de diapente et relinquitur tonus, qui simplex non equat medietatem nec duplicatus adequat totum diatessaron, sed deest semitonium. Si hoc idem possis facere in numeris, da gloriam Deo. Ponantur tamen hi termini: VI VIII IX. Si ergo VI, qui est subsesquitercius ad VIII, auferatur, ab illa relatione, quam habebat ad IX, ad quem erat subsesqualter, tunc remanebit tantum illa proportio, quam habet IX ad VIII, quae est sesquiocava.

Lpl

254,4 SUPERPARTICULARI

- 15 sesqualtero

V2

- 16 sesqualtero, sesquitercio, sesquiquarto, sesquiquinto, sesquisexto, et c. usque in infinitum

Aut

254,5 CONTINUAM

- 17 vicinam

O

18a sesquiteriam, quae continua, i. coniuncta et proxima est sesqualteri

OLaPbPe⁵V2
sesquiteria *La* continuum *V2* conincta *O* sesqualterae *LaPe*

18b sesquierciam vicinam, quae est coniuncta sesqualtero
M5

19 ¹Quia numerus superparticularis sequitur naturam continuæ quantitatis, facilius intelliges hoc axioma quodlibet continuum dividendo quam numerando. ²Ecce utrumque subiectum oculis habes. ³Tolle sesquiterium de sesqualtero i. LXIII de XCVI, remanent XXXII, qui sesquiocavam proportionem faciunt inter duos terminos novissimos.

CgLaMcPb³R2AutLryVrf

1 Qui *Lry* superparticulari *Aut* natura *Mc*

3 Tolle - novissimos] *om.* *Lry* Tolle sesquiterium de sesqualtero, i. intervallum, ubi notata est differentia, LXIII, qui faciunt sesquiteriam habitudinem inter CXCII et CCLVI, remanet aliud intervallum, in quo notatus est numerus XXXII, qui ostendit sesquiocavam proportionem inter duos residuos terminos, i. inter CCLXXXVIII <...> *Cg* Tolle sesquiterium de sesqualtero, i. XII de VIII et VIII. XII enim sesquiterius est ad IX, sesqualter autem ad VIII. Hoc enim est tollere sesquiterium de sesqualtero. Remanent VIII et IX, qui sunt in sesquiocava proportione, quae geminata non est integra sesquiteria. *Vrf* faciunt] *om.* *Mc* duos] *om.* *R2*

254,5 EI

20 superparticulari
Aut

254,6 QUAE EST SCILICET MINOR

21 sicut sesquiercia minor est sesqualtera
LzWbLlz

254,6 QUAE

22 illa scilicet
Aut

254,6 ID QUOD RELINQUITUR

23 ex maiore
Pb³R2AutLryVrf

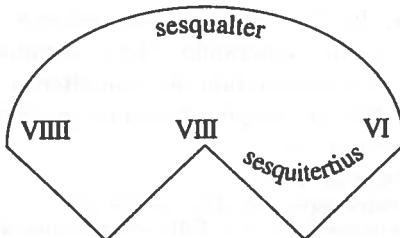
24 quod est unitas
LzWbLlz

254,8 UT IN SESQUALTERA AC SESQUITERTIA.

25 VI VIII VIII
LXIII LXXII LXXXI

Bz
VI VIII VIII] *repet. alio loco Bz*

26a in libro IIII de hoc

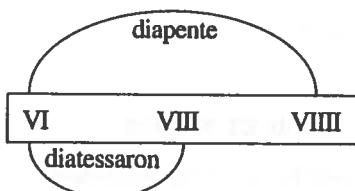

Aliter:

sesqui octavus
VIII VI VIII
sesqualter sesquiterius

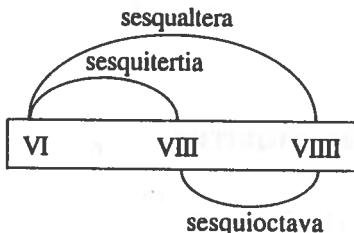
EiEn
cf. 307,16-20 (D8)

26b

La

26c

Aut Ph
sesquialterra Aut sesquitercius Aut sesqui octava] om. Aut

27

[¹ II.CCCIII]	II.XLVIII	II.DCCCCXLIII	II.DCCXXVIII	II.DXXXVI]
² CCLXXXVIII	CCLVI	CCXLIII	CCXVI	CXCII
³ XXXII ⁴ tonus	XIII semitonium	XXVII tonus	XXIII tonus	

(sesquitercia)   5 diatessaron LXIII.
6 diapente XCVI.
[sesqualtera]

[sunt differentia
inter CCLVI et CXCII]
[sunt differentia inter
CCLXXXVIII et CXCII]

CgLaMcPb³R₂AutWve

1] add. *Cg* II.DCCCCXLIII] II.DCCCCXVI *Cg* II.DXXXVI] II.DXXVI *Cg*
 2 CCLXXXVIII] om. *McR₂* CCLXXXVIII *Wve* CXCII add. latere sinistro
Mc latere dextro *PbR₂*
 3 differentia omnibus numeris add. *Pb* XIII] XII *Pb* XXVII] XXVI *PbR₂*
 5 sesquitercia] add. Aut sunt - CXCII] add. Aut differentia add. *Pb*
 6 sesqualtera] add. Aut sunt CXCII] add. Aut differentia add. *Pb*
inverso ordine Mc

254,8 IN SESQUALTERA AC SESQUITERIA

- 28 consonantias vide et numeros
M₅

254,8 SESQUALTERA

- 29 ut VI ad VIII
Aut

254,8 SESQUITERIA

- 30 ut VI ad VIII
Aut

254,8 QUONIAM SESQUALTERA MAIOR EST, SESQUITERIAM DE
 SESQUALTERA DETRAHAMUS; RELINQUITUR SESQUIOC-
 TAVA PROPORTIO, QUAE DUPLICATA NON EFFICIT INTE-
 GRAM SESQUITERIAM PROPORTIONEM, SED EA DISTAN-
 TIA MINOR EST, QUAE IN SEMITONIO REPPERITUR.

- 31 ¹Tales numeri hic aptandi sunt, ut unus idem numerus duas habeat
 proportiones: ad hunc unam, alteram ad illum, ut XII ad VIII et

VIII. ²Est enim XII sesquiterius ad VIII, sesqualter ad VIII.
³Si ergo sesquiteria proportio auferatur de sesqualtero, i. de duodenario, qui est sesqualter ad VIII, auferatur ternarius, quo ad novem est sesquiterius ipse XII. ⁴Relinquuntur VIII, qui est ad VIII sesquiocavus, quia habet VIII in se VIII et eius octavam partem, i. unitatem. ⁵Quae octava non est medietas ternarii, quo duodenarius sesquiterium facit ad VIII. ⁶Nam si sesquiocavus simplex esset medietas sesquiterii, cum duplicaretur, efficeret totam sesquiteriam.

EiEnKnLz*Mf²MhMkMmShWbPts

¹ Tales] Aliter. Tales *MfMhSh* Aliter tales ergo *Mk* (Aliter *spectat ad II,21,55*) Tales ergo *Mm* Tales enim *Pts* idemque *LzPts* ad illum alteram *MfMhMk-MmSh* alteram ad illam *Kn* et ad VIII *Pts*

² Est enim XII ad VIII sesqualter ad VIII vero sesquiterius *Pts* sesquiterius XII *Mm* VIII] VIII *Sh* sesqualter *Lz*

^{3 - 6]} om. sed add. II,21,32 *Pts*

³ Si ergo - auferatur ternarius *Mm* quo ad] quod ad *Lz* quo ad *MfMkMmSh* ad VIII - 5 ad VIII] ad VIII sesquiterius est, et fiunt VIII iterum, qui ad VIII sesquiocavus est, qui habet in se VIII et eius octavam, i. unitas, quae non est medietas ternarii. *Mm* ipse scilicet *MfMhMkSh*

⁴ Relinquantur *MfMhMkSh*

⁵ octava] sesqui *suprascr.* *Wb* quo] quo *MfMkSh*

⁶ Nam si] Si enim *Mm*

32 ¹Dudenarius numerus ad VIII sesqualter est, ad VIII vero sesquiterius. ²Sed si XII, qui est ad VIII sesquiterius, retraxeris, remanet novenarius ad VIII in sesquiocavas proportione, quae exinde non esse media subtracti sesquiterii colligitur, ³quia, si duas continuas sesquiocavas perquisieris, ut in his numeris: CXCII CCXVI CCXLIII, tercarius terminus, i. CCXLIII, non poterit esse sesquiterius ad primum, sed CCLVI, maior videlicet sesquiocavo secundo. ⁴Quod si simplex sesquiocavus medietas esset sesquiterii, geminatus utique redderet integrum.

PeWqHwgPts

¹ om. sed add. II,21,31 *Pts* 1 Duodecim *Wq* Duodecimus *Hwg*

² retraxeris *Wq* media] medietas *Pts*

³ sesquiocavas continuas *Pts* i.] vel *Pts* esse] om. *Hwg*

⁴ Quod] Quid *Hwg* plena medietas *Pts* esset] esse *Wq* utique] itaque *Pts* integrum] sesquiterium add. *Pts*

254,8 SESQUALTERA MAIOR

33 uno tono

PbV2

34 proportio quam sesquitercia

Aut

254,9 SESQUITERTIAM

- 35 diatessaron
M⁵
- 36 diatesseron, quae est II tonorum et semitonii
O
II] VI
- 37 quae habet duos tonos et dimidium
PbR2V2AutLryVrf
quae habet] om. R2AutLryVrf

254,9 SESQUALTERA

- 38 diapente, quae habet III tonos et dimidium
O
- 39 de diapente
M⁵
- 40 tribus tonis et dimidio
R2AutLryVrf

254,10 SESQUIOCTAVA PROPORTIO

- 41 [unus] tonus
OQ²V¹+V₂M⁵PbR2AutVrf
unus] add. R2V2AutVrf
- 42 unitas
Mf²Sh

254,10 QUAE DUPLICATA

- 43 duo toni
OM⁵
- 44 unitas
Mf²Sh

254,11 NON EFFICIT INTEGRAM SESQUITERTIAM PROPOR-TIONEM, SED EA DISTANTIA MINOR EST, QUAE IN SEMI-TONIO REPPERITUR

- 45 non facit II tonos et dimidium, quia dimidiis tonus deest
PbV₂
gl. repet. V₂ duos om. V₂(1) deest tonus V₂(2)

- 46 quia in sesquitercia proportione super duos tonos semitonium minus plus habetur
Pe⁵ Wq
super] om. Wq
- 47 de dimidio tono
Aut Vrf

254,11 SESQUITERTIAM

- 48 diatesseron duos tonos et semitonium
OM5
et duos] M5

254,12 EA DISTANTIA

- 49 in semitonio uno
Pn
- 50 dimidio tono
V2
- 51 eo spacio
Aut

254,12 MINOR

- 52 sesquiocava duplicata
V2

254,12 QUODSI

- 53 et
Aut

254,13 DUPLICATA SESQUIOCTAVA

- 54 Si duplicata sesquiocava sesquiterciam redderet proportionem, diapason fieri magis videretur et esset in multiplice ponenda genere.
OQ² V¹ Lh Pe⁵ Pq Wq
proportionem] om. Pe magis fieri OPq genere] om. Pe
- 55 ¹Duplicata sesquiocava, i. duae sesquiocavae proportiones, non compleant unum sesquitercium, quod ex numeris in sequentibus positis approbatur: i. CXCII CCXVI CCXLIII CCLVI. ²Cum sit primus ad ultimum sesquitercius, duae vero sesquiocavae inter primum et tertium, claret eas non pervenire ad integrum sesquitercium.
EiEnLz*Mj²MhMkShWbPis

1 positis] om. *LzWbPts* in] om. *Pts* comprobatur *Pts* CCXVI] CCXII *Sh*
CCLVI] om. *Sh*

2 Primus cum sit *Pts* Cum] om. *Sh* primum et tertium] primum tercium
sint *Pts* tertium] secundum corr. ex tertium *LzWb*

254,13 SESQUIOCTAVA

56 unitas

Mf²Sh

254,13 COMPARATIO

57 semitonium

Q²

254,14 SIMPLEX

58 tunc multo magis

Aut

254,14 SESQUIOCTAVA

59 tonus

Q²M5Wq

254,14 NON EST SESQUITERTIAE PROPORTIONIS PLENA MEDIE-TAS

60 deest enim diesis

OM5

enim] om. *M5*

254,15 QUODSI SESQUIQUARTUM SESQUITERTIO AUFERAS, ID, QUOD RELINQUITUR, MEDIETATEM SESQUIQUARTI NON EFFICIT.

61 aliud exemplum

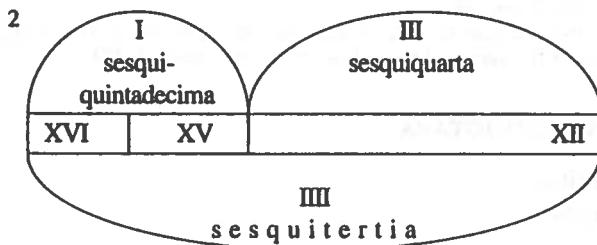
Aut

62 XII   XV   XVI
          CCXXV   CCXL   CCLVI

Bz

XII XV XVI] *repet. alio loco Bz*

63 ¹ut [in] subiecta descriptione [videas]:

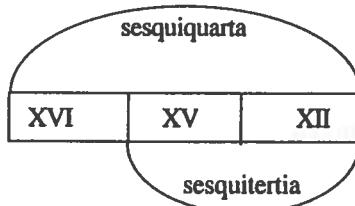

McPb³*R²*Aut

1 in] add. Aut [videas] add. Aut

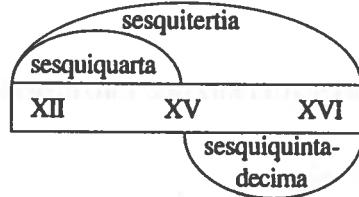
2 XII] repet. McPbR² sesquiteria III] om. Mc

64a

LaAut

64b

Pht

65 ¹Inter sesquiquartam, quae duos tonos, et sesquiteriam, quae duos tonos et dimidium habet, ²iterum minor est distantia diesis quam semitonium, sicut inter sesquiquintam et sesquiquartam. ³Nam sesquiquinta habet tonum et hemitonium et diesin.

BzLhMcPnWiWq

1 Inter] In Mc sesquiquartum BzLhPnWiWq quae] qui PnWi sesquiterium BzLhPnWq quae] qui Wi duos et dimidium Mc

2 est] om. McWq sicut - 3 diesin] om. Wq sequiquintam Pn

66 ¹Item de sesquitercio aufer sesquiquartum, ut sunt XX XVI XV.

²Est enim XX ad XVI sesquiquartus, ad XV sesquitercius. ³Ergo sesquiquarto ablato, i. IIII, relinquitur sesquiquintadecima habitudo,

i. unitas, inter XVI et XV, quae non efficit medietatem sesqui-quarti, i. quaternarii.

EiEnKnLzMf²MhMkSh WbP_{ts}

1 Item] om. *P_{ts}*

2 Est enim XX numerus ad XV sesquitercius ad XVI vero sesquiquartus *P_{ts}*

3 om. sed add. II,21,68 *P_{ts}* Ergo si *MfSh* sesquidecima] sesquisextadecima *MfSh*

- 67 1 Ad hoc intendit, ut ostendat diapason consonantiam non posse esse in superparticularibus. 2 Nulla enim superparticularis minor duplicata maiores explet, et ideo diapason ibi esse nequit.

LzMf²MhMkP_e⁵Sh

1 consonantiam] om. *P_e*

2 enim superparticularis in superparticulari *Lz* ibi] om. *P_e*

- 68 1 XX numerus ad XV sesquitercius est, ad XVI vero sesquiquartus. 2 Sed si eundem XX numerum, qui est ad XVI sesquiquartus, dempseris, remanet XVI ad XV in sesquiquinta decima proportione, quae non esse medietas ablati sesquiquarti ex hoc deprehenditur; 3 quia, si duas continuas sesquiquintas decimas habitudines adinveneris, ut in his numeris DCCCC DCCCCLX I.XXIII, tercius terminus, i. I.XXIII, non poterit esse sesquiquartus ad primum. 4 Nam si DCCCC^{torum} quartam partem sumpseris, quae est CCXXV, et eisdem adposueris, erit numerus I.CXXV, maior scilicet I.XXIII, secundo sesquiquinto decimo. 5 Quod si simplex sesquiquinta decima [plena] medietas esset sesquiquarti, duplicata sine dubio adintegrasset. 6 Hoc in omnibus deinceps superparticularibus eveniet, et si continua minor proportio dematur, quod relinquitur, non possit subtractae [proportionis] constare medietas.

P_eWqHwgP_{ts}

1] om. sed add. II,21,66 *P_{ts}* XVI] 13 *Hwg*

2 remanent *Hwg* XVI remanet *Wq*

3 quia, si] quasi *Hwg* DCCCC. LX. I.XXIII^{or} *Wq* 909, 900. 60. 10. 23 *Hwg* terminus] decimus *Wq* i. I.XXIII] XXIII *Hwg*

4 partem quartam *P_e* et eisdem - I.CXXV] om. *Wq* eisdem] eiusdem *Hwg*

5 plena] add. *P_{ts}* ad integra esset *Hwg* adintegrasse *P_{ts}*

6 eveniat *P_e* evenit *Hwg* et] om. *P_{ts}* delinquitur *P_e* posset *Wq* proportionis] add. *P_{ts}*

- 69 1 Sedecim cum sit sesquitercius ad XII, hunc, i. XII, si quis auferat enim, IIII remaneant, 2 et a XV, cum sit sesquiquartus XII, si quis XII auferat, quod relinquitur III, 3 si iungantur cum IIII, qui superius remanserunt in sesquitercio, non implet medietatem sesquiquarti, i. XV. 4 Cum enim tres et IIII faciunt VII, detracta medietate unitatis non perveniant ad medietatem sesquiquarti.

Aut

1 enim] *lectio incerta Aut*
2 reliquitur *Aut*

254,15 SESQUIQUARTUM

70 sesquiquartus
VIII X

La

71 duos tonos
Wq

254,15 SESQUITERTIO

72 II^{bus} tonis <et semitonio>
Wq

254,16 QUOD RELINQUITUR

73 semitonium
Wq

254,17 IDEMQUE IN CETERIS.

74 hoc est sesquiquintum sesquiporto vel sesquisextum sesquiquinto
et c.

Lpl

75 ¹Si duas sesquiquintas decimas efficere vis, radices, i. XV et XVI, in
se ipsas atque invicem multiplicandae sunt ita: ²quindecies XVI^{cim}
faciunt CCXXV, quindecies XVI CCXL, sedecies XVI^{cim} CCLVI.
³Sed CC^{ti}XXV pars quarta nequit in integris inveniri numeris, ut
sesquiquartam ad se possint facere habitudinem. ⁴Ideo per quater-
narium sunt ducendi omnes ipsi tres termini, s. CCXXV CCXL
CCLVI et inveniuntur isti numeri DCCCC DCCCCLX I.XXIII,
⁵in quibus duae sesquiquintae decimae proporciones reperiuntur,
quorum minimus quarte partis compos est. ⁶Hanc, si ei addideris,
transcendet ipsas duas sesquiquintas decimas proporciones.

Pe

¹ efficicere *Pe*

² quidecies XVI *Pe*

⁴ inveniunt *Pe* DCCCCLX] DCCCLX *Pe*

LIB. II, CAP. 22

254,18 DEMONSTRATIO PER IMPOSSIBILE DIAPASON IN MULTIPLICI GENERE ESSE.

1 Nota perspicaciter has demonstrationes

CgPb³AuLryVrf

2 ¹Demonstrat in hoc capitulo dyapason in multiplici proportione esse s., qua autem specie multiplicis, hoc non probat, s. postea hoc probabit, s. quod in dupla proportione, quod dicit. ²Nota huius artis principia, quae ad probationem huius rei sunt necessaria: unum per se notum est, quod omnis consonantia vel est in multiplici vel est in superparticulari; ³aliud, quod diapason prior est dyapente, dyapente prior est quam dyatessaron. ⁴Item dyapason constat ex dyapente et dyatessaron. ⁵Item regula, quam praemisit Boetius, quod *Ab omni superparticulari <...>* et c.. ⁶Secundum haec igitur per se nota argumentatur Boetius et utitur indirecta ratiocinatione, quod dicit: dyapason aut est in multiplici, aut est in superparticulari ⁷<...> adversarius, quod est in superparticulari, quod falsum est. ⁸Contra hoc Boetius: Si est in superparticulari, igitur illa superparticularis non potest esse sesqualteri, quia in illa est dyapente. ⁹Quia per se notum est, quod dyapason prior est dyapente, ergo oportet secundum adversarium dyapason in superparticulari esse, quae praecedat sesqualteram. ¹⁰Dicit igitur adversarius et mentitur, quod est in superparticulari, quae praecedat sesqualteram, quae nec est, nec esse potest. ¹¹Nam post duplam statim sequitur sesqualtera, quae est prima omnium superparticularium. ¹²Sed <necesse> est sesqualteram, in qua est dyapente, sequi illam superparticularem, in qua tenet adversarius dyapason consonantiam esse; post autem sequi illam, in qua est dyatessaron. ¹³Quia per se notum est dyapente continuam esse post dyapason, ergo sesqualtera continua est post illam superparticularem, in qua est dyapason secundum adversarium. ¹⁴Et ut manifestius sit, quod dicimus, constituamus terminos secundum adversarium, ut pateat et eius <...> et qualiter argumentetur Boetius contra illum. ¹⁵Sint igitur termini tales, qui tamen non sunt, non esse possunt: S II III. ¹⁶Primus igitur tractus nota est illius superparticularis, quam ponit adversarius, quae non est, nec potest esse. ¹⁷Dicit ergo adversarius, quod inter primam notam et III est dyapason, et inter S et III est quaedam superparticularis proportio, quae praecedat sesqualteram, et in ea est dyapason. ¹⁸Deinde inter illam notam eandem et inter II est sesqualtera, s. dyapente. ¹⁹Deinde

inter II et III est sesquitercia, et ibi est dyapason, quod totum falsum est.²⁰ <...> quod posito uno falso et impossibili sequuntur plura alia falsa et impossibilia.²¹ Secundum hoc ergo sic argumentatur Boetius secundum adversarium: ²²Si ita est, quod iste sint superparticulares <...>, si a superparticulari auferatur superparticularis, *quod relinquitur minus est medietate eius*, quod aufertur, per premissum anxioma: *Ab omni superparticulari et c.*²³ Si igitur auferatur dyapente, quae est continua post dyapason, (sic ut si auferatur nota, quam ille ponit v. S, quae facit dyapente ad II, quatenus ablata <...> diapason <...> auferatur,) remanet dyatessaron.²⁴ Necessario quia principium est <...> ista, quod dyapason constat ex dyapente et dyatessaron.²⁵ Igitur abl^ata dyapente remanet dyatessaron.²⁶ Igitur dyatessaron minor est medietate dyapente, quae ablata est per premissum anxioma, et sic duplicita non <...> dyapente, quod est impossibile.²⁷ Probabitur enim in sequentibus, quod <bis> dyatessaron tono et semitonio excedit.²⁸ Si opponatur, quod dicit regula, quod auferatur minor <...> dyapente aut maior est et dyatessaron, dicimus, quia non est curandum.²⁹ Non enim potest auferi minor, quin auferatur et maior.³⁰ Aufertur enim utraque et dyapente et dyapason, vel potest <...> minor respectu dyapason.

Vrf*

17 dicit lectio incerta Vrf

5 cf. 254,4

22 cf. 254,6; 254,4

254,18 PER IMPOSSIBILE

- 3 quia impossibile est diapason esse nisi in multiplice
O
- 4 Quod dicit demonstratio *per impossibile*, ita intelligendum est, ut
hac sententia demonstretur non posse esse diapason nisi in multi-
plice genere. Non enim est ponenda sive in superparticulari sive in
superparcienti.

Cg

254,20 AGE

- 5 adverbium
Pe⁵
- 6 adverbium hortantis est
Wq

254,21 QUOD SI EA NON EST IN MULTIPLICI GENERE INAEQUALITATIS, CADET IN SUPERPARTICULARE INAEQUALITATIS GENUS.

- 7   ¹Nota, quod praedictum est, quod omnis consonantia musica vel est in multiplici, hoc est in dupla vel tripla vel quadrupla, ²vel in duobus superparticularibus, hoc est in sesqualtero vel in sesquitercio. ³Prius ergo probat hoc tantum, s. quod dyapason est in multiplici genere, ⁴post, quod est in hac eius specie, s. in duplo.

Vrf

254,21 IN MULTIPLICI GENERE INAEQUALITATIS

- 8   in qua erat
PnLpl
quo Lpl

254,22 IN SUPERPARTICULARE INAEQUALITATIS GENUS

- 9   in qua non erat vel esse non potest
PnLpl
10   quod fieri nequit
WiBwi

254,22 CADET

- 11   ipsa, dicit
O

254,22 SIT Igitur SUPERPARTICULARIS PROPORTIO DIAPASON CONSONANTIA.

- 12   propositive, s. si fieri potest
Q²V¹P_qW_q
s.] om. QWq si fieri potest] om. Wq
13   secundum adversarium argumentatur, non, quod ita sit
Aut
cf. II,23,2
14   ponatur ab adversario
Vrf

254,23 DIAPASON

- 15   toni V et II semitonias
O

**254,23 AUFERATUR AB EA CONTINUA CONSONANTIA, ID EST
DIAPENTE, RELINQUITUR DIATESSARON.**

- 16 Diapason enim constat ex duobus tonis et semitonio et tono, quod est diapente, et duobus tonis et emitonio, quod est diatesseron. Ablato igitur diapente a diapason remanet diatesseron.
OW_g
quod est diapente] om. O
- 17 ¹Diapason ex diapente et diatesseron constat, et ideo de diapason sublato diapente relinquitur diatesseron. ²Cum diatesseron duobus tonis et minore constet semitonio, duplicatus V faciet tonos, in quibus unus tonus et dimidius sunt amplius quam in diapente, quod constat tribus tonis et semis.
Q²V¹LhMcPnPqWiWqBwiLpl
¹de diapason] ex diapason *WiBwi*
²duobus duobus *Pn* ac minore *PnWiBwiLpl* minore] *om. Wg* constet semitonio] semitonio constet *LhPnPq* constat emitonio *Mc* semitonio constat *WiBwi* constat *Lpl* duplicata *Pq* duplicatum *Wq* V] *III suprascri. vel V Lpl* facit *LhLpl* et faciet *Mc* dimidium *Pq* sunt amplius - semis] noctis sunt *WiBwi* sunt] *om. Pq* in diapente] diapente *LhWq* quod] quae *LhMc-PnPqLpl* tribus tonis et semis] tribus ac semis *PnPqLpl* semisse *Q*
- 18 ¹Dixit in *omni superparticulari* contingere, ut *si continua proportionis ei auferatur, quae est minor*, tunc, *quod relinquitur*, non perveniat ad medietatem illius proportionis, *quae detracta est*. ²Si ergo diapason superparticularis generis esset, cum auferretur ab ea continua consonantia, i. diapente, et relinquetur diatesseron, tunc ipsa diatesseron ad medietatem diapente non perveniret, quod tamen aliter est; ³nam diatesseron constat duobus tonis et semitonio, diapente tribus tonis et semitonio, nec plus uno tono superat diapente diatesseron. [⁴Idcirco geminata diatesseron superat diapente tono et semitonio et nequaquam diapason in superparticulari genere poni debet.]
EiEnLzMj²MhMkSh
²consonantia] proportio *LzMfMhMkSh* relinquitur *Sh* tunc ipsa diatesseron] *om. Lz* medietatem diapente] medietatem *Lz* perveniret *Mf*
⁴] add. *LzMfMhMkSh*
¹ cf. 254,4
- 19 Eodem modo ut superius, ubi sesquiteriam proportionem a sesqualtera detraxisti, aufer diapente a diapason, et tunc, quod relinquitur, maius est medietatee detractae simphoniae.
LzWb
- 20 ¹Dudenarius ad VIII sesqualteram, ad VI vero duplam retinet proportionem. ²Sed si minorem continuam, i. sesqualteram, subtraxeris, remanet VIII ad VI in sesquitercia habitudine, quae plus

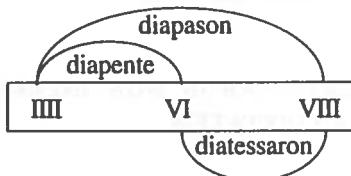
quam medietas dempti sesqualteri ex hoc esse colligitur.³ Quia, si duas sesquiterias adinvenies, ut in his numeris XVIII XXIIII XXXII, maiores sunt XXVII numero, qui est ad XVIII sesqualter.

Pe Wq Hwg

1 duplum *Hwg*

2 i.] vel *Hwg* remanent *Hwg* habitudine] proportione *Wq*

21

Ph

254,24 AB EA

22 diapason

PnLpl

254,24 CONTINUA

23 vicina, quia post diapason diapente ponitur

O

24 quia post duplam sesqualtera in ordine ponitur

Q²V¹LhPqWq

quia] om. *Lh* sesqualteram *Pq* in ordine ponitur] erit in ordine *Wq*

254,24 DIAPENTE

25 III et semis

O

254,25 BIS IGITUR DIATESSARON MINUS EST UNO DIAPENTE

26 hyronice loquitur

OPe⁵Wq

loquitur] om. *Wq* dicit *Pe*

27 negatio est per omnia

PnLpl

254,25 BIS IGITUR DIATESSARON

28 IIII toni et duo semitonia

O

254,25 MINUS EST UNO DIAPENTE

- 29 tribus consonantiis
O
 30 quod non est
WiBwi
 31 secundum te, quod falsum est
Aut

254,26 IPSUM DIATESSARON NON INPLET DIAPENTE CONSONANTIAE MEDIETATEM

- 32 non
OPbV2
 33 interrogando
WiBwi

254,26 DIATESSARON

- 34 simplex
OPbV2
 simplet *Pb simples V2*

254,26 DIAPENTE CONSONANTIAE MEDIETATEM

- 35 toni et semitonii
O
 36 utique
PbV2

254,27 QUOD EST IMPOSSIBILE

- 37 ut non impleat
OPbV2
 38 quia diapason sublata diapente proportio diatesseron, quae relicta est, non fuit minus medietate diapente; et iterum duplicita ipsa diatesseron superexcrevit integritatem diapente.
O
 integritate *O*

254,28 BIS DIATESSARON

- 39 IIII toni et duo semitonia
O

254,29 QUOCIRCA NE DIAPASON QUIDEM IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE PONI POTEST.

40 secundum me Boecium

Aut

41 ¹Si diapason [consonantia] in superparticularitate haberetur, ablata de ea continua consonantia, i. diapente, ²quod relinqueretur, i. diatessaron, minus esset medietate eius quod ablatum est, sicut dixit in omni fieri superparticulari. ³Unum vero diatesseron plus est uno medio diapente.

OQ²V¹LhMcWq

¹consonantia] add. *Lh continua] om. V*

²minus esset quod relinqueretur i. diatesseron *Q* i. diatessaron] *om. Lh es-*
set] esse Mc quod] quae Mc relinquetur V relinquitur Wq minus] munus
Mc quod ablatum est] i. diatesseron add. Lh quia ablatum est Mc fieri in
omni Lh Wq

254,29 NE

42 non

Aut

LIB. II, CAP. 23**255,1 DEMONSTRATIO**

- 1 per impossibile
MbPb³R2V2AutLry
instar textus MbAut
cf. 254,18

255,3 RESTAT IGITUR, UT DIAPENTE AC DIATESSARON ET TONUM IN SUPERPARTICULARITATE PONENDA ESSE MONSTREMUS.

- 2 secundum adversarium argumentatur
Aut
cf. II,22,13
- 3 ducta parte adversarii ad inconveniens
Lpl

255,3 RESTAT

- 4 superest
Pe⁵

255,3 DIAPENTE AC DIATESSARON ET TONUM IN SUPERPARTICULARITATE PONENDA ESSE

- 5 parentesis
Aut

255,3 DIAPENTE AC DIATESSARON

- 6 hoc diapente et hoc diatesseron sub neutro genere
Bc

255,5 IN PRIMA QUOQUE PROBATIONE

- 7 ibi: *Ut in sesqualtera et c.*
Aut
cf. 254,8

255,5 EA

- 8 probatione
OPbV2Aut
proportione O

255,5 QUA DIAPASON IN SUPERPARTICULARI GENERE NON ESSE PONENDAM

- 9 vel quia duplus sesqualtero sesquiterioque coniungitur, vel quia bis dyatessaron excedit dyapente tono et semitonio, quod est proprium sesquiterii ad sesqualterum

Pe⁵

cf. 254,23 ss.

255,6 MONSTRAVIMUS

- 10 ubi diximus: *Ut in sesqualtera et sesquitercia. Quoniam sesqualtera maior est et c., sed latenter innuit.*

Aut

255,7 ID QUOQUE QUODAM RATIONIS MODO PERCLARUIT, SINGILLATIM TAMEN DE EO AC DILIGENTIUS PERTRACTEMUS

- 11 Argumentum in hoc loco secundum brevitatem rationis superioris, quod dicit: *Ab omni superparticulari et c.*

O

cf. 254,4

255,7 ID QUOQUE

- 12 repetit

Aut

255,7 QUODAM RATIONIS MODO PERCLARUIT

- 13 ut diapente, diatessaron et tonus ponerentur in superparticulari

Aut

255,7 PERCLARUIT

- 14 Ibi dicit *perclaruisse*, ubi dixit: *Ab omni superparticulari, et ibi dedit exemplum de diapente et diatesseron.*

Aut

cf. 254,4

255,7 SINGILLATIM

- 15 per singulas partes

Pe⁵

255,8 NAM SI IN SUPERPARTICULARI QUIS HAS HABITUDINES PONENDAS ESSE NON DIXERIT, IN MULTIPLICI GENERE FATEBITUR CONLOCANDAS.

16 Nam in superiore capitulo, ubi illud negavit, istud asseruit.

OPbV2

Nam] om. O

cf. 254,19-23

17 argumentum ab impossibili

Pe5

18 Adversariorum sentencias ponit et positas destruit.

Aut

19 quodammodo per contrarium, quia si dyapason non potest esse in superparticulari, igitur a simili per contrarium illa non erit in multiplici; igitur erit in superparticulari ex necessitate.

Vrf

255,9 NAM SI IN SUPERPARTICULARI

20 modo incipit

Aut

255,10 DIXERIT

21 iudicaverit

PnWi

255,10 IN MULTIPLICI GENERE FATEBITUR CONLOCANDAS

22 quod non est

WiBwi

255,11 CETERIS

23 in multiplici superparticulari et multiplici superpartienti

OPbV2

in] om. O

255,12 SUPERIUS UT ARBITROR EXPLANATUM EST

- 24 in capitulo VI° primi libri, ubi dixit, quod nulla sit consonantia in superpartientibus
OP^b
gl. repet. et eras. O
- 25 in ultima parte capituli superioris, cuius initium est: *Ea namque probantur*
Mm
cf. 193,5
- 26 ubi dictum est multiplices tantum et superparticulares notam communem mensuram habere posse [in VI capitulo primi libri]
Pe⁵ WqHwgPts
et superparticulares tantum Pe in VI capitulo primi libri] add. Pe
instar textus Pts
- 27 require in VI capitulo superioris libri
Wb
- 28 ibi: *Ex his vero que in reliquis et c.*
Aut
cf. 253,21

255,12 SI FIERI POTEST

- 29 quod non potest
PnLpl
- 30 quod dicit: quod est impossibile
Vrf

255,13 ET QUONIAM DIATESSARON ...

- 31 Quod diatessaron non potest in multiplice genere repperiri
Mc

**255,13 ET QUONIAM DIATESSARON CONSONANTIA MINOR EST,
 DIAPENTE MAIOR**

- 32 notum
Aut

255,14 DIAPENTE MAIOR

- 33 tono
Pq

255,14 DIATESSARON DUPLICI DIAPENTE VERO TRIPLOCI PROPORTIONI MULTIPLICITATIS APTETUR

- 34 quod falsum est
M8
- 35 argumentosa opinatio, quae vera non est
WiBwi

255,15 DIATESSARON DUPLICI

- 36 aptetur
Aut

255,15 DIAPENTE VERO

- 37 quae maior est
Aut

255,15 TRIPLOCI PROPORTIONI MULTIPLICITATIS APTETUR

- 38 secundum te
Aut

255,16 VERISIMILE ENIM EST, ...

- 39 yronice
Aut
- 40 I II III
 II IIII VI
 II III II III VI ad II
McPb³R2Aut

255,16 UT EST

- 41 quemadmodum
Pe⁵

255,17 CONSONANTIAE

- 42 dativus
Aut

255,18 ITA SI DIATESSARON IN DUPLICI STATUATUR

43 Vere autem duplex est diapason.

O

44 verisimile est

BcPbPe⁵V2

255,18 DIAPIENTE IN CONTINUA DUPLICIS PONI, ID EST TRIPLICI

45a quia post duplarem triplex semper est

O

45b quia post duplarem proporcionem continuatim sequitur triplex

Aut

255,18 IN CONTINUA

46 vicina

O

47 proporcione

Aut

255,19 DUPLICIS

48 multiplicis

Pb

255,19 PONI

49 statuatur

Aut

255,19 TRIPLICI

50 in

Aut

51 proportione

Aut

**255,19 TONUS AUTEM, QUONIAM IN HABITUDINIBUS MUSICIS
POST DIATESSARON LOCATUR, NIMIRUM IN EA PROPOR-
TIONE PONATUR**

52 secundum te

Aut

53 vere quidem, sed non secundum hanc rationem. Nam duplēm hic
apella diatesseron.

O

54 Ne mireris, si de stulto concesso superius facto, s. quod diapente in
triplici, diatessaron et c., eveniat, ut tonus sesqualtera proportione
cadat.

Lpl

**255,21 IN EA PROPORTIONE PONATUR, QUAE EST MINOR DU-
PLICI**

55 nulla omnino est

O

56 sed minor proportio proportione duplici non repperitur

Aut

255,21 PONATUR

57 poni debet

Aut

255,21 DUPLICI

58 proportione

Aut

255,22 HAEC

59a [proportio quae est] minor a duplīci

OPe⁵

[proportio quae est] add. *Pe*

59b minor duplīci

PnLpl

60 proporcio, quae sit minor duplīci

Aut

255,23 UT IN SUPERPARTICULARITATIS HABITUDINEM CADAT

61 tonus

Q²A_{ut}

255,24 SIT IGITUR PRIMA ID EST SESQUALTERA TONI PROPOR-TIO.

62 si fieri potest

Q²P_q

63 quod falsum est

M₈

64 secundum hanc rationem

P_bP_c⁵V₂

65 yronice

W_g

255,24 PRIMA

66 toni proportio

P_nL_pl

255,25 NAM SI DUPLICEM AUFERAMUS TRIPLICI, QUOD RELIN-QUITUR SESQUALTER EST.

67 [ut] IIII VI XII

EiEnLzMf²MhMk

ut] add. *LzMfMhMk*

68 sesqualter

triplus	III	VI	XII
duplus		VI	XII

EiEn

69 ¹Omnis tripla proportio, quae continet simul diapason ac diapente, habet VIII tonos et tria semitonia. ²<... diapason V tonos et II semitonia> et diapente III tonos et unum semitonium, qui simul faciunt tonos VIII et semitonria III^a. ³Sive ex tripla duplarem, i. dia-pason, auferamus, i. V tonos et duo semitonia, relinquitur sesqualter sive diapente, i. III toni et semitonium.

O

70 ¹Ac si dixisset, quia non potuit tonus esse in prima specie mul-tiplici, i. duplici, quae etiam minima est multiplicum, ²ponatur

autem in prima superparticularium, i. sesqualtera, quae prima nascitur ex multiplicibus, i. duplo triploque.³ Ideoque dicit: *Nam si duplēm triplici auferamus, quod relinquitur sesqualter est.*⁴ Verbi gratia ponantur unus II III. ⁵Duo enim ad unum duplus est, III ad unum triplus. ⁶Ablata ergo unitate, quae est causa dupli et tripli, remanent II et III, i. sesqualtera.

O*PbPeV2Wq

1 quia] qui *PbV2*

2 autem] om. *O* prima] om. *Wq* nascitur] natitur *V2*

3 Ideo *Wq* et triplici *V2* auferamus] offeramus *PbV2* sesqualter est] sesqualtera *Pe*

5 duplas *V2*

6 quae - tripli] om. *PbV2* i. sesqualtera] quae sesqualteram proportionem efficiunt *PbV2* que est sesqualtera *PeWq*
gl. cancell. *Pb*

- 71   ¹Quod dicit, tale est: ²Constitutis tribus terminis II IIII atque VI, ³si medius sit duplus ultimo, veluti est quaternarius binario, ⁴maior vero, ut est VI, sit triplus ultimo, i. binario, ⁵si auferatur ultimus terminus, i. binarius, in quo consistit ipsa duplicitas, ⁶quod relinquitur sesqualter est, s. quaternarius ad senarium, qui senarius triplus est binario.

Cg

- 72   ¹Merito constituitur tonus in sesqualtera proporcione: *Nam si duplēm et c.;* ²quasi, quia per retractionem duplicis a triplici oritur sesqualter, et per retractionem diatessaron a diapente oritur tonus, ³iure tonus et sesqualtera proporcio sociantur, cum diatesseron et diapente sunt constituta paria ad duplum et triplum.

Aut

255,25 SI DUPLICEM AUFERAMUS TRIPLOCI

- 73   unitatem

Bx

255,25 DUPLICEM

- 74   III VI

Pe⁵

255,25 TRIPLOCI

- 75   † VIIIIXVIII†

Pe⁵

255,26 SESQUALTER

76 II III

Bz

77 ut est VIII ad VI

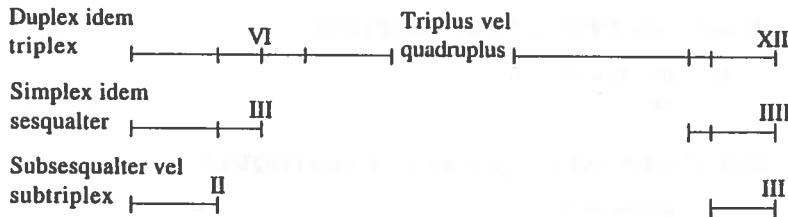
Pe⁵

255,26 QUODSI DIATESSARON QUIDEM DUPLEX EST, DIAPENTE VERO TRIPLOM SUBLATOQUE DIATESSARON A DIAPENTE TONUS FIT RELIQUUS, NULLO MODO DUBITARI POTEST, QUIN TONUS IN SESQUALTERA DEBEAT PROPORTIONE CONSTITUI.

78 ¹Sicut quando de diapente tollimus diatesseron, quod relinquitur tonus est. ²Et ideo, si fieri potest, tonus in sesqualtera habitudine ponendus est, diapente in triplo, diatesseron in duplo.

OQ²LhWq

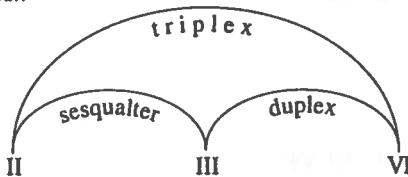
79 ¹Fulbertus: Pono II, duplum IIII, triplum VI. ²Tollo de triplo duplum, i. de VI IIII, remanent II, qui faciunt sesqualteritatem inter VI et IIII.

³Vel ita:

⁴Tollo de triplici VI duplum, fit simplex, i. III. qui habet sesqualteram proportionem ad subtriplo senarii, i. ad II. ⁵Similiter de simphonia tripla, i. diapason et diapente, tollo duplum, i. diapason, remanet sesqualtera, i. diapente.

*McPb³PcPiR2AutLryTpVrfWve**1 - 2] om. Pcwve**1 Fulbertus] om. McPcR2AutLryVrf F Pb**2 tolle Mc i.] I PiLryTpI IIII - IIII] om. Mc VI et IIII] VI IIII R2**3 - 5] om. Vrf*

3] om. *Pc*, sed add.:

Vel ita] om. Aut Vel ita F<ulbertus> Lry Triplus vel quadruplus - XII] om. *PiTpi* Simplex idem sesqualter] simplex *Wve* IIII] om. *PiTpi* III] om. *PiTpi*

4 - 5] om. *Wve*

4 Tollo - duplcam] De triplici VI aufero duplcam *Pc* Tollo] S. Tollo *PiTpi* fit] sit *Mc* i. III] idem III *R2* i. ad II] I ad II *R2*
5 i. diapason et diapente} om. *Pc* in diapason et diapente *Mc*

- 80 Nam quaternarius ad binarium duplus est, VI vero ad binarium triplus. Subtrahe binarium, ad quem VI triplus est. Remanet VI ad IIII in sesqualtera proportione.

Pc Wq Hwg

ad quem VI triplus est] qui ad VI subtripus est *Pc*

255,26 QUODSI DIATESSARON QUIDEM DUPLEX EST

- 81 quod est falsum

OPe5PqWq
falsum est *Pq*

- 82 quod non est

M8

255,27 DIAPENTE VERO TRIPLUM

- 83 nec hoc est

M8

255,27 SUBLATUMQUE (*pro* SUBLATOQUE)

- 84 affirmative

OQ2Pe5

255,27 DIATESSERON

- 85 II

EiEn

255,27 DIAPENTE

- 86 III

EiEn

255,28 NULLO MODO DUBITARI POTEST

87 secundum te dico

*Aut***255,29 QUIN TONUS IN SESQUALTERA DEBEAT PROPORTIONE CONSTITUI**

88 quod falsum est

Q²

89 quod nequit fieri

P_e5

90 quod verum non est

WiBwi

91 sed hoc nequit esse

*Aut***255,28 QUIN**

92 ut non

*Pn***255,30 DUAE SESQUALTERAE PROPORTIONES DUPLICEM VINCUNT**93 due sesqualtere   IIII   VI   VIII
unus duplus   IIII   VIII*EiEn*

94 II IIII VI VIII

KnLzMmWbEwn
VIII] om. Mm

95a hoc modo:

III   VIII duplus
sesqualter VI
VIII*LaMcPb³PcR2V2AutLryVrf*
hoc modo] glosa hoc modo V2   duplus] om. LaPc   sesqualter] om. LaPc duo
sesqualter Pb

95b IIII VI VIII

VIII

Lh

- 96 VIII XII XVIII, qui vincunt XVI, duplum ad octo
Pr
- 97 ¹Nam si ponantur II IIII VI VIII, quae sunt *duae sesqualterae*,
vincunt quaternarium *duplicem* binarii. ²Ex hoc appetet diates-
 saron non esse in duplici.
OQ²*PbPePgWq
 1 proponantur *O* sesqualtera *Pg* duplicem] qui duplus est *OPbPeWq* bi-
 narii] quinarii *O*
 2 in duplici non esse *Pb* non esse duplus *Pe*
gl. erasit Q
- 98 Duae sesqualterae proportiones sunt VI ad IIII, VIII ad VI. Sed
 IIII duplus est VIII, minor scilicet VIII secundo sesqualtero.
Pe Wq Hwg
 VIII ad VI *Hwg* est] om. *Hwg*
- 99 ut VI ad IIII, cum sit sesqualter et VIII ad VI, hic numerus, i.
 VIII, vincit et superat VIII, duplicem s. quaternarii.
Aut

255,30 DUAE SESQUALTERAE

- 100 [duo diapente,] quae habent VI tonos et duo semitonias
OPbV2Aut
 duo diapente] add. *Aut*
- 101a ut IIII VI VIII
BzLzMf²MhMkMm
 ut] om. *BzMm*
- 101b IIII ad VI, [et] VIII ad VI
PnLpl
 et] add. *Lpl* VIII] VIII *Lpl*
- 102 Ponantur enim IIII VI VIII, et fiunt duae sesqualterae propor-
 ciones. Si vero extremi termini ad se comparantur, fit multiplex
 superparciens quartam.
Lpl

255,30 DUPLICEM

- 103 quae habet V tonos et II semitonias
OPb
- 104 octo duplus ad IIII
Bz

105 VIII IIII
 $LzMf^2MhMk$

106 ut est VIII ad IIII, sed vincunt VIIIIII VIII
 Mm

107 IIII et II
 Pn

255,30 VINCUNT

108 non
 Pn

255,30 QUEMADMODUM EX ARITHMETICIS INSTRUCTUS SIBI POTEST QUISQUE COLLIGERE

109 require in arithmeticā
 Mc

110 Hoc require in II libro arithmeticā, capitulo III. Ibi enim invenies, qualiter triplum ex duplī et sesqualtero conficitur et in eas resolvitur; similiter triplum a quadruplo.

Mc
 triplum a quadruplo] triple a quadruplo Mc

255,33 SEMITONII

111 minoris
 $WiBwi$

256,1 NON IGITUR FIERI POTEST, UT DIAPENTE AC DIATES- SARON IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE NON CONLOCENTUR.

112 quasi dixisset: *poteſt*, vel in multiplo debet esse, ubi est in superparticulari
 OPe^5Wq

113 quod falsum est
 $M8$

114 quoniam tonus et c. non conveniunt in ordine supradicto
 $McPb^3PcAutLry$

115 secundum te
 Aut

256,1 NON

116 pro nonne
 OQ^2PnWq
 pro] om. Pn

117 pro an
 Pe^5

256,1 UT

118 non
 $MfR2$

256,2 IN SUPERPARTICULARI INAEQUALITATIS GENERE

119 quandoquidem non est in multiplico
 Bx

256,2 SUPERPARTICULARI

120 multiplico
 Ma

256,3 QUOD SI QUIS TONUM ...

121 Item de eodem incipit ad inconveniens, sed alio modo.
 Lpl

256,4 PRAESCRIBAT (*pro PERSCRIBAT*)

122 affirmet
 OQ^2

123 ponat
 Vrf

256,4 MINOR

124 est
 $M8$

256,6 DIAPENTE QUIDEM PONATUR IN QUADRUPLA, DIATES-SARON IN TRIPLA, TONUS IN DUPLICI

125 falsum est
 $M8$

126 yronice
 $PnAut$

256,7 SED DIAPENTE CONSTAT EX DIATESSARON ET TONO

127 ¹ut supra monstratum est in terminis CXCII CCXVI CCXLIII
CCLVI CCLXXXVIII. ²Nam ad CXCII CCLVI sesquiterius est,
ad CCLVI CCLXXXVIII epogdous, at idem CCLXXXVIII ad
CXCII sesqualter.

OQ²CgLhMcPn Wi WqBwiLpl

1 CXCII] centesimo XCI^{do} O CCLXXXVIII] CCLXXX Mc

*2 CXCII] CCXCII O sesquiterium Mc est] om. Cg CCLXXXVIII]
CCLXXX Mc CLXXXVIII Wi at] ad Lpl*

cf. 204,13-205,3

256,7 DIAPENTE

128 III toni et semitonium

O

256,8 DIATESSARON

129 II^{bus} tonis et semitonio

O

256,8 QUADRUPLOM Igitur SECUNDUM HANC RATIONEM CON- STABIT EX TRIPLO AC DUPLO

130 sic: II IIII XII
VIII

LaMcPb⁹PcR2Vrf

256,8 QUADRUPLOM

131 diapente
OWq

256,9 EX TRIPLO AC DUPLO

132 sed [potius] ex duplo bis
Pb⁹R1AutVrf
[potius] add. *Vrf*

256,9 EX TRIPLO

133 [ut] XII VI IIII
EiEnMf²MhMkMm
[ut] add. *Mm IV Mk*

256,9 DUPLO

- 134 tono
 Q^2

256,9 QUOD FIERI NEQUIT

- 135 secundum veritatem
 $M8PbV2$

256,10 RURSUS STATUATUR ...

- 136 Hoc totum hyronice dicit.
 OPe^5Wq
 Hoc totum] om. Pe
- 137 Proponit illud, i. ut ad aliud inconveniens ducat.
 Aut
- 138 item aliud inconveniens
 Lpl

256,10 STATUATUR DIATESSARON QUIDEM IN TRIPLO ET DIA-PENTE IN QUADRUPLO

- 139 II VI VIII
 $EiEnLzMf^2MhMkMmPr^1$
- 140 [sic:] IIII XII XVI
 $Pb^3R1AulryVrf$
 sic] add. Vrf

256,11 SI IGITUR AUFERAMUS TRIPLOM A QUADRUPLO SESQUI-TERTIUS RELINQUETUR.

- 141 ¹ut si de XVI, qui est quadruplus ad IIII^{or}, eorum quattuor triplus i. XII auferatur, ²idem quattuor remanent, qui sunt sesquiterii ad III.
 $O^*BxLhMcPnPqWiWqBwiLpl$
 1 si] om. Mc qui] quae O eorum quattuor] om. BxLhPn Wi WqBwiLpl eorum-
 dem IIII McPq triplos Lpl i. XII] i. IIX Pq I XII Wi 12 Bwi
 2 idem] om. Wi WqBwi remaneant Bx sesquiterii] sesquiquarti O BxLh Wq
 sesquiquartii Mc sesquiquadrati PnPpl tertii Pq III] IIII Pq
- 142 ¹Unus ad tres triplus, unus ad IIII quadruplus. ²Aufer unum et erit quaternarius ad ternarium sesquiterius.
 $BxCgLhPn Wi WqBwiLpl$

1 Tres ad unum *Bwi* Unus] Unum *BzLhPnWqLpl* triplus] triplum *BzLhWq*
 III ad unum *Bwi* unus] unum *BzLhPnWqLpl* quadruplus] quadruplum *Bz-*
PnWqLpl

- 143 Nam si unitatem detrahas, ad quam v. III triplus, IIII vero quadruplus est, remanet IIII ad III sesquitercius.

PcWqHwg

- 144 ¹II VI. Aufer triplum a quadruplo, i. VI ab VIII, superest II, qui facit sesquitertiam proportionem inter VI et VIII. ²Pone tres et eius sesquitertium et triplum, i. IIII^{or} ter ductus, procreat XII, qui maior est triplo, i. VIIII.

PiTpi

1 II - quadruplo] Si II auferatur triplum a quadruplo *Tpi* qui facit sesquitertiam proportionem] quae est sexquitertia proportio *Tpi*

2 Pono *Tpi* et triplum] et qui triplum *Tpi* ter ductus] traductus *Tpi*

256,11 TRIPLUM

- 145 diatesseron

Q²

256,11 A QUADRUPLO

- 146 a diapente

Q²

256,12 SESQUITERTIUS RELINQUETUR

- 147 quod falsum est

Q²

- 148 unus tonus

PbV2

- 149 ¹Hoc est: auferatur unitas a ternario, ut ternarius non sit triplus, et relinquuntur IIII et III, qui sunt sesquitertia. ²Et postea remanet sesquitertia, et sesquitertia tollitur secundum hanc rationem, quod est tamen contrarium.

OPbPePqWq

1 triplus] triplum *Pb* duplus *Pe* relinquatur *Pb*

2 est] om. *O*

**256,12 RURSUS SI DIATESSARON DIAPENTE CONSONANTIAE
SUBTRAHAS, FIT RELIQUUS TONUS.**

- 150 quod est verum
 OQ^2Pe^5Wq
 quod verum est Q

151 quia ita fit reliquus, si diatesseron subtrahas de diapente, sicut
 relinquitur sesquitertius, si triplus auferatur a quadruplo.
 $OBxLhPqWq$
 si] om. Bx de] om. Bx

**256,13 TONUS IGITUR SECUNDUM HANC RATIONEM IN SESQUI-
TERTIA PROPORTIONE CONSTABIT.**

- 152 quod non est
 O

153 quod est falsum [yronice]
 $Q^2 Pe^5 Pq Wq$
 quod falsum est Q yronice] add. Wq

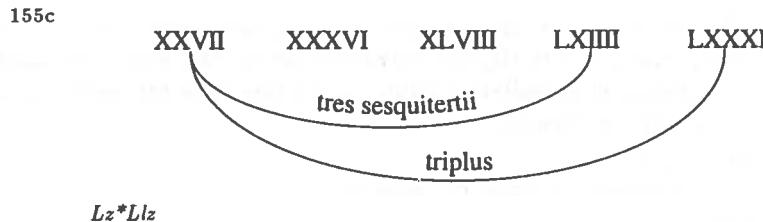
256,15 SED TRES SESQUITERII UNO TRIPLICI FIUNT MINORES

- 154 secundum te
Aut

155a [Sicut in his terminis:]
 [sesquitertii] XXVII XXXVI XLVIII LXIII
 [triplus] LXXXI

Bx Cg Lh Mc Pb³ Pc R1 * Lry Aut Vrf
 Sicut in his terminis:] add. *Cg* sic add. *Vrf* sesquitertii] add. *Cg R1 Vrf* isti sunt
 sesquitercii add. *Aut* LXXXI XXVII XXXVI XLVIII LXIII *Pc* XXVII]
 XXVI *Vrf* LXIII] LXVI *Lh* XLIII *Lry* triplus] add. *Cg Vrf* LXXXI] om.
Aut LXXI *Mc* triplus ad XXVII add. *Bx*

155b unus triplus XXVII LXXXI
 tres sesquitertii XXVII XXXVI XLVIII LXIII
EiEn

- 155d sesquiterii omnes ut XXVII XXXVI XLVIII LXIII; triplus LXXXI
Mf²MhMkMm
 sesquiterii omnes] *om. Mm* Tripli *Mm*
- 155e XXXVI XLVIII LXIII minores sunt LXXXI, triplo ad XXVII
Pr¹
- 156 ¹Tres sesquiterci sunt XXVII XXXVI XLVIII LXIII. Sed XXVII numeri triplus est LXXXI, cui s. minores sunt tres sesquiterci.
²VIII ad VI sesquitercius
 XII ad VIII sesquitercius
 XVI ad XII sesquitercius
³XVIII vero ad VI triplus. Superat ergo triplus sesquitercios.
PeHwg
 LXIII] 54 *Hwg* 2 - 3] *om. Hwg*
- 157 vel tres unitates minores sunt uno et simplo sicut III quadruplicis, quia triplus et quadruplus in duce et comite constant et triplus in III quadruplus in V.
OPb
 sunt] in *Pb* quia triplus et] *om. O*
- 158 quod nequit esse, quia tres continui sesquiterci satis sunt maiores uno triplici. Sed secundum te dico minores uno triplici.
Aut
- 159 ut videas: LXXXI est triplus ad XXVII. Quomodo continui sint sesquiterci, aspice retro, ubi dixit: *In superiore igitur descriptione sesquiterias proportiones etc.*
Aut
cf. 235,22
- 160 maior est ergo triplus tertio sequitertio
Vrf

256,15 TRES SESQUITERII

- 161 [quasi III] toni
Q²PnPgWnWqEwnLpl
 quasi III] add. *Pq* III add. *Wq*
- 162 continui
Aut

256,15 TRIPLOCI

- 163 diatesseron
PnWqLpl

256,16 DUO ENIM TONI AC SEMITONIUM MINUS DIATESSARON CONSONANTIAM SUPPLENT (pro TRES Igitur Toni unum diatessaron nulla ratione supplebunt, quod est falsissimum. Duo enim toni ac semitonium minus diatessaron consonantiam supplet.)

164 quasi dixisset: *tres toni*, quod est falsum

OPe⁵ Wq

quasi dixisset: *tres toni*] *om.* *Wq*

256,16 TRES Igitur TONI UNUM DIATESSARON NULLA RATIONE SUPPLEBUNT, QUOD EST FALSISSIMUM

165 ¹ut sequitur et sic videtur hic, quasi dixisset: tres tripli minores sunt uno triplo. ²Nam si revera esset, sesquiterius triplex non attingeret integratatem diatesseron, quod tollitur sua triplicatione, sed esset minor. ³Secundum autem hoc non solum integratatem complet, sed hermitonio superat. ⁴Hac igitur ratione conficitur non esse tonum in sesquitercia neque diatesseron in tripla. ⁵Secundum autem arithmeticam comparationem III sesquiterii multum vincunt unum triplum.

OPbPe⁵ Wq

1 una Pe

4 neque] nec Pe

256,16 TRES Igitur TONI UNUM DIATESSARON

166 si minus fiunt

EiEn

167a fiunt minores

PbV2

167b sunt minores

Aut

168 <minores> erunt

Lry

256,17 QUOD EST FALSISSIMUM

169 ut non impleant

Pe⁵

256,18 EX HIS Igitur DEMONSTRATUR DIATESSARON CONSONANTIAM NON ESSE MULTIPLICEM.

170 ¹quia quadruplus ex triplo ac duplo non nascitur, sicut [nec] diatesseron ex diapente et dupla, ²et quia tres toni plus sunt quam unum diatesseron, [*ex his igitur demonstratur.*]

BzMcPnWiWgBwiLpl

¹ quia] Yronice *Lpl* sicut] sed *WiBwi* nec] add. *Mc* et dupla] ac dupla *Mc*
² ex his igitur demonstratur] add. *Mc*

256,21 IN EO

171 [genere] multiplici

Pe⁵PnAutLpl

genere] add. Aut

256,21 STATUATUR

172 diapente

Pe⁵Lpl

256,23 IN DUPLICI

173 Multiplex minimus appellatur duplex.

Aut

256,23 SCILICET

174 ideo vel ad hoc

Vrf

256,23 LOCUS

175 ante dyapente

Vrf

256,26 IN MAIORE HABITUDINE MULTIPLICIS QUAM EST DUPLA

176 sed in minore et in prima

M4Pb

256,27 QUAE

177 dupla

Aut

256,28 DIAPENTE

178 quae maior

*Aut***256,28 IN MINIMA, SCILICET DUPLA**

179 si potest

Pe⁵Wq

180 aptari potest

*PnWi**cf. 256,29*

181 ponitur

*V2***256,29 IN MULTIPLICI**182 in maiori vero; nam diapente maior consonantia quam sit dia-
tesseron minimum multiplicis locum tenet.*Mc***256,29 APTARI NON POTEST**

183 sicut prius ostensum est

*Vrf***256,30 NON EST ENIM QUICQUAM MINUS A DUPLICI**

184a in multiplice genere

M4

184b in specie multiplice

*WiBwi*185 Quasi diceret: Si statuatur diapente in multiplice, non statuitur
in minimo, i. duplice, sed in maiore, ut habeat diatesseron locum,
quae minor est, quo possit aptari.*Pe⁵*

256,31 SIT IGITUR SESQUALTERA

- 186 diatessaron
CgLzPbPnV2WqLpl
- 187 duplum
WiBwi
- 188 transeat ad superparticularem et sit eiusdem generis i. sesqualtera
Pb
- 189 Si diatessaron poenitus expulsa est ex duplice, et ibi remansit dia-
 pente, in sesqualtera diatessaron erit.
OPbWq
 Si] om. *Pb* poenitus expulsa] explosa *Pb* ex duplice] a duplice *Wq* sesqual-
 teram *Pb*

256,31 TONUS VERO SESQUITERTIA

- 190 quod falsum est
Q²

256,31 TONUS

- 191 tonus, qui et epogdous
O

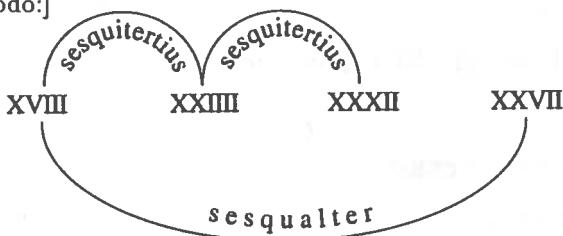
256,31 IN CONTINUA ENIM PROPORTIONE LOCABITUR

- 192 tonus
BxPbR1V2AutVrf

**257,1 SED DUO SESQUITERTII AMPLIORES SUNT UNO SESQUAL-
 TERO.**

- 193 XXXVI XLVIII LXIII; LIII sesqualter ad XXXVI
Bx

- 194a [hoc modo:]

CgMcPb³R2AutLryVrf

hoc modo:] add. *Vrf* sesquiterius sesquiterius] om. *McR2* sesquiterius
AuiLry Vrf

- 194b duo sesquiterii XVIII XXIII XXXII
 unus sesqualter XVIII XXVII
^{EiEnMf²MhMkMm}
 IIII III II add. in. marg. *En* sesquiterii duo *MfMhMkMm* sesqualter I
MfMhMkMm
- 194c Duo sesquiterci sunt XVIII XXIII XXXII ampliores numero
 XXVII, qui est sesqualter ad XVIII.
^{Pe Wq Hwg}
 XVIII et XXIII et XXXII *Wq* XXIII] 23 *Hwg* ampliorem *Wq*
- 195 Quanto magis, si tres essent, multo supercrescerent; vel ideo duos
 sesquiterios dicit, quia in sesqualtera est diatesseron secundum
 istum errorem.
^{OPb Pe Wq}
 sesquiterio *Pb* quia] quae *Pb*
- 196 Sublato enim sesqualtero de duplo quod relinquitur sesquiterium
 est.
^{Bz Pe⁶}
 enim] om. *Pe*
- 197 Minor est sesqualter ultimo sesquiterio. Sic enim intelligende sunt
 he regule.
Vrf

257,1 DUO SESQUITERII

- 198 ad XVIII XXIII XXXII
Bz
- 199 tonus et alter sesquitercius
Lz Wb
- 200 III IIII VI VIII, i. diatesseron
Wq

257,2 SESQUALTERO

- 201 XXVII
Bz
cf. II,23,198

**257,2 DUO Igitur Toni Unam Diatessaron Consonantiam
VINCENT**

- 202 yronice
Wq
- 203 Et quia ex hoc sequeretur impossibile, igitur et ipsum est impossibile. Impossibile est enim illud, quo posito sequitur impossibile.
Vrf

257,2 DIATESSARON

- 204 sesquiterius
Q²

**257,4 EX HIS Igitur APPROBatur, DIAPENTE AC DIATES-
SARON IN MULTIPLICI GENERE COLLOCARI NON POSSE.**

- 205 quia tonus non potest esse in sesquiteria et diatessaron in sesqualtera
BzMcPn WqLpl
 potest esse non *Lpl*

LIB. II, CAP. 24**257,7 DEMONSTRATIO DIAPENTE ET DIATESSARON IN MAXIMIS SUPERPARTICULARIBUS ESSE.**

- 1 In quibus diatessaron et diapente sunt consonantiae
Mc
- 2 Quod dicit: Constat dyapente et diatessaron esse in superparticulari proportione. Oportet necessario quod sint <in> maiori<bus> superparticularibus, i. in sesqualtera et sesquitertia. Et hoc demonstratur.

*Vrf****257,12 MAXIMAE**

- 3 optimae
Pn

257,13 HOC

- 4 quod sint in his
Vrf

257,13 NAM SI IN MINORIBUS PROPORTIONIBUS

- 5 sint
O

257,14 SESQUALTERA

- 6 in
Wi

257,16 SICUT ALIAE QUAELIBET PROPORTIONES SUPERPARTICULARES PRAETER SESQUALTERAM AC SESQUITERTIAM IUNCTAE NON EFFICIUNT UNUM DUPLOM

- 7 Sicut nequeunt proportiones sesquiquarta et sesquiquinta et ultiores duplam efficere proportionem, ita e contra istae duae, i. sesqualtera et sesquitertia, omnimodo possunt perficere.
O
- 8 ternarius enim, cum sit sesqualter ad duo, et IIII, cum sit sesquitercius ad III. Si IIII referantur ad II, duplum illius accipendum est. Hoc autem in aliis superparticularibus nequit inveniri. Quinque enim ad IIII, vel VI ad V non reddit diapason, quae sit duplum. Sex enim ad IIII est sesqualter, non vero duplus.

Aut

257,16 ALIAE QUAELIBET PROPORTIONES SUPERPARTICULARES

- 9 sesquiquarta, sesquiquinta et c.
Aut

257,17 PRAETER SESQUALTERAM AC SESQUITERTIAM

- 10 III IIII VI
EiEnMmR1 Vrf

257,18 UNUM DUPLUM

- 11 in arithmeticā
Pn

257,18 ITA DIAPENTE AC DIATESSARON UNUM DIAPASON NULLA RATIONE CONCLUDENT

- 12 quod est impossibile
Vrf

257,19 UNUM DIAPASON

- 13 in musica
Pn

257,19 QUONIAM ENIM DIAPASON ...

- 14 Omnis diapason duplex. Omnis duplex sesqualtero et sesquitertio coniungitur. Omnis igitur diapason sesqualtero et sesquitertio copulatur. Omnis diapason diapente et diatesseron copulatur. Omnis diapason sesqualtero et sesquitertio coniungitur. Diapente igitur et diatesseron in sesqualtero sesquitertoque consistunt.

Bx

257,20 DUPLEX VERO PROPORTIO EX SESQUALTERO SESQUITERTIOQUE COMPONITUR

- 15 XII ad VIIII sesquitercius est, VIIII vero ad VI sesqualter, sed XII ad VI duplus.

PeWqHwg
vero] om. Hwg duplex Hwg

257,23 TOTUM

- 16 integrum
PbV2

257,25 ALITER ENIM NON POTERUNT DIAPASON IUNCTAE PER-FICERE

- 17 nisi sint sesqualtera et sesquitercia
O

257,26 IUNCTAE

- 18a diatesseron ac diapente
V2
- 18b diapente et diatesseron
WiWgAut
 diatesseron] diapason *Wg*

257,26 QUAE CONSONANTIA

- 19 diapason
Aut

257,28 ALIAE ENIM PROPORTIONES SUPERPARTICULARES

- 20 ut est sesquiquarta et sesquiquinta et reliqui
O

257,29 HANC

- 21 diapason
PbAut

LIB. II, CAP. 25**258,3 DICO**

- 1 Pono et constituo sic esse, quia potens sum hoc probare.
Vrf

258,5 QUONIAM

- 2 quare
Aut

258,5 PROPORTIONES

- 3 superparticulares
Vrf

258,6 SESQUALTERA

- 4 hoc est: quod
Aut

258,7 QUONIAMQUE

- 5 hoc habes: quod
Aut
- 6 et quoniam
Vrf

258,7 IN CONSONANTIIS

- 7 quae sunt in superparticulari proportione
Vrf

258,8 MAIOREM PROPORTIONEM

- 8 sesqualteram
Aut

258,8 MAIORI, MINOREM

- 9 maiori porportioni esse minorem proportionem
EiEn

258,8 MAIORI

10 diapente

*OPb V2Aut***258,9 MINOREM**

11 sesquiterciam

*Aut***258,9 MINORI**

12 diatesseron

*OPb V2Aut***258,9 APTANDUM**

13 coniungendam, quia illi est proxima

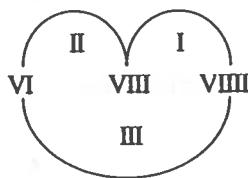
*Pb V2***258,11 QUOD SI DIATESSARON A DIAPENTE CONSONANTIA SUBTRAHAMUS**

14 si XII et VIII et octo fuerint

*Wq***258,13 SESQUITERTIUM VERO SI PROPORTIONI SESQUALTERAE MINUAMUS, RELINQUITUR SESQUIOCTAVA PROPORTIO.**

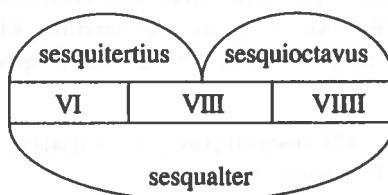
15a

[differentia differentia]

*V¹M_cM_m¹P_b⁹R₁L_p_lL_ryV_rf
 differentia differentia] add. Pb sic add. LryV_rf
 II I] om. L_p_l II] om. L_ry
 VI VIII VIII] VIII VIII VIII L_ry IX L_p_l
 III] om. M_cP_bL_p_l*

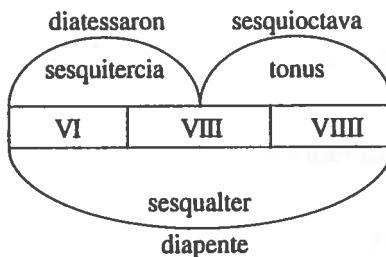
15b

Cg

15c

La

15d

Aut

16 ut XII VIII VIII

Mf²MhMkMm

ut] om. Mm XII] XI Mh

17 ¹Verbi gratia: Ponantur hi termini VIIIII VIII VI. ²Novem ergo ad VI sesqualter est. ³Item senarius ad octonarium sesquiteriam facit proportionem. ⁴Sublato itaque senario de sesqualtera, qui ad VIIIII sesquiterium facit, ⁵remanet sesquioctava VIIIII et VIII, quod plenius post in IIII^{to} libro liquebit.

OMaPbPiTpⁱ

1 Ponantur] om. O

4 sesqualtero O

5 quod] qui PiTpⁱ; post] om. O

18 ¹Est hoc ut in istis numeris VI VIII VIII. VIII enim ad VI sesquiteria proportione confertur, VIIIII ad eundem senarium sesqualtera. ²Si igitur auferas ultimum terminum senarium, sesquiteriam proportionem demes sesqualtere. ³† Tulto † namque

uno termino proportio, quae eius relatione fiebat, remanere non poterit. ⁴Remanent igitur duo termini VIII et VIII, qui ad se sesquioctava proportione referuntur, in qua tonus consistit.

Cg

- 19 Si enim de XII sesquitercia pars sumatur, relinquitur novenarius, qui ad VIII sesquioctavus.

Mm¹

- 20 Si XII, qui ad VIII sesquitercius, ad VIII sesqualter est, detrahas, remanet VIII ad VIII in sesquioctava habitudine.

*PeWqHwg
ad VIII] ad 14 Hwg*

258,13 SESQUITERCIUM

- 21 III IIII

EiEnLzWb

- 22 diatessaron

PnLpl

258,14 SESQUALTERAE

- 23 VI IIII

EiEnLzWb

- 24 diapente

PnLpl

258,14 MINUAMUS

- 25 detrahamus

WiBwi

258,14 SESQUIOCTAVA PROPORTIO

- 26 VIII

EiEn

- 27 [ut] VIII ad VIII

*MaPbPiV2
ut] add. Pi*

- 28 unitas

Lpl

258,15 SESQUIOCTAVA

29a ut sunt VIII ad VIII

OPbV2

VIII] VIII *O*

29b VIII ad VIII

EiEn

at *Ei*

LIB. II, CAP. 26**258,18 AC**

- 1 simul
V2

258,19 SED QUONIAM DEMONSTRATUM EST

- 2 in XVIII capitulo
Q²

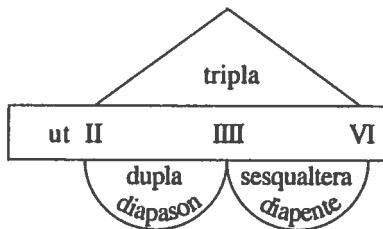
258,20 IUNCTAS VERO DUPLAM AC SESQUALTERAM TRPLICEM PROPORTIONEM CREARE

- 3 II IIII VI
LzWb Vrf

4

Mm

5

*Aut***258,21 SESQUALTERAM**

- 6 diapente
O

258,21 TRPLICEM PROPORTIONEM

- 7 ut I ad III
O
I] III O

258,21 EX HIS

- 8 rationibus
MaPiTpī

258,22 DIAPENTE AC DIAPASON

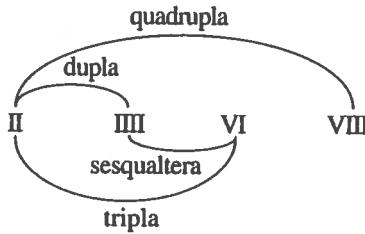
- 9 iunctas
V2

258,23 SED SI QUIS TRIPLOCI PROPORTIONI SESQUITERTIAM HABITUDINEM IUNGAT, QUADRUPLAM FACIT.

- 10 II IIII VI VIII
LaLzMcMmPb⁹V2WbAutLryVrf

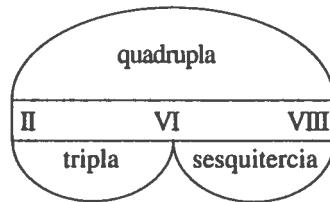
- 11 ut II VI VIII
Mf²MhMkSh

12

R1

13

Aut

- 14 Iuncta sesquitercia habitudine triplici proportioni quadruplam fieri, quia iuncta diapason diapente fit tripla, addita vero diatesseron quadruplam necesse est formari.

*MaPiTpī
 vero] om. PiTpī*

258,23 TRIPLOCI PROPORTIONI

15 II ad VI

O E i E n L a M m P b ³ A u t L r y V r f
II ad] om. E i E n L a P b A u t L r y V r f ad] om. M m**258,24 SESQUITERTIAM**

17 VIII

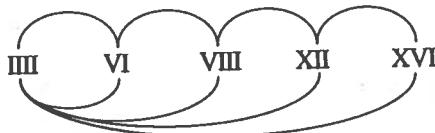
O E i E n L a M m P b ³ A u t L r y V r f

LIB. II, CAP. 27**259,1 DIATESSARON AC DIAPASON**

1   † XIII et V †
Mc

259,5 NAM DIAPENTE AC DIATESSARON IUNCTAE ...

2

La Mc Mm Pb³ R2 Aut Lry Vrf

259,5 DIAPENTE AC DIATESSARON IUNCTAE

3   IIII VI VIII
La Mc Mm Pb³ R2 Aut Lry Vrf

259,6 DIAPASON

4   IIII VIII
Aut

259,7 DIAPENTE

5   ut VIII XII
Aut

259,8 DIAPASON SCILICET AC DIAPENTE

6   tripla
OQ²

259,8 DIAPASON

7   ut VI ad III
Aut

259,9 DIAPENTE

8   ut III ad II vel VI ad IIII
Aut

259,9 CUI

- 9 symphoniae, i. diapason et diapente
Ma
- 10 diapente
Mh
- 11 VI vel XII
Aut

259,9 DIATESSARON

- 12 ut VIII faciens ad VI diatessaron
Aut

259,10 QUADRUPLAM PROPORTIONEM

- 13 VIII enim ad II est quadruplus vel XVI ad IIII
Aut

259,10 QUID Igitur, si DIATESSARON AC DIAPASON CONSONANTIAS IUNGAMUS, ULLAMNE SECUNDUM PYTHAGORICOS EFFICIENT CONSONANTIAM?

- 14 ¹Hoc, quod hic dicit diapason et diatessaron non facere consonantiam, ut videtur esse † num † in vocibus maxime; ²cum ipse videatur sibi esse contrarius post paulo dicens, *quod si ei adicio tonum, fit diapason, diatessaron et tonus*; hoc est diapason kai diapente. ³Quaero enim nonne de gravi gradatim possumus ascendere usque ad acutam cordam, quae est suprema. ⁴Dicas: ita bene. Ergo possumus ascendere usque ad diapason diatessaron praetermisso tono adiecto. ⁵Sed fortassis videndum est, quia hoc dicit secundum Pitagoricos, non secundum se.

*Lpl*5 pitagicos *Lpl*

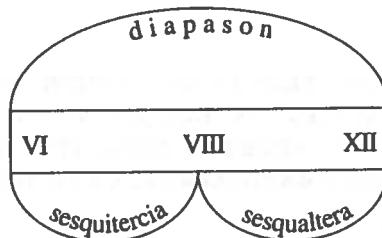
2 cf. 260,6

259,10 QUID Igitur

- 15 sit
MaPi

259,11 SI DIATESSARON AC DIAPASON CONSONANTIAS IUNGAMUS

16

La

17 VI VIII XVI

McMmPb³PcAutLryVrf
XVI] XII LryVrf

259,12 ULLAMNE SECUNDUM PYTHAGORICOS EFFICIENT CONSONANTIAM? MINIME.

18 Nota diapason et diatesseron non esse secundum Phytagogicos consonantiam.

*Ma**cf. 259,1-2*

259,12 SECUNDUM PYTHAGORICOS

19 quia secundum Ptolomeum facit
MaPbPe⁵V2

259,13 MINIME.

20 non
Wi

259,13 MOX ENIM IN SUPERPARTIENS INAEQUALITATIS GENUS CADIT

21 ut VIII ad III [parenthesis]
KnLzWb
[parenthesis] add. *LzWb*

259,14 NEC SERVAT VEL MULTIPLICITATIS ORDINEM VEL SUPER-PARTICULARITATIS SIMPLICITATEM

22 Regula autem est in hac arte, quod omnis consonantia vel est in multipli vel in superparticulari.

Vrf

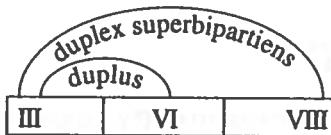
259,14 MULTIPLICITATIS ORDINEM23 ut VIII ad IIII^{or}*WnEwn*

**259,16 SIT ENIM TERNARIUS, CUIUS SIT SENARIUS DPLUS, SCILICET IN DIAPASON CONSISTENS PROPOR-
TIONE. HUIC APTETUR SESQUITERTIA, QUAM DIATES-
SARON ESSE PRAEDIXIMUS, UT OCTONARIUS.**

24 III VI VIII

BzMcMmPb³PcR1AutLryVrf

25

*WiBwi***259,17 HUIC**

26 senario

*Wi***259,19 Is**

27 octonarius

*MaPbV2Aut***259,21 EUM**

28 ternarium

*Aut***259,21 NE SIT MULTIPLEX**

29 octonarius

*V2***259,22 EIUS**

30 senarii

V2

259,22 EIUS ALIQUAS PARTES

- 31 duo
Aut

259,22 EAS SIMPLICES

- 32 ut unam solum habeat sed duas
Ma

259,23 EUM

- 33 senarium
V2

259,23 SUPERVENIT

- 34 octonarius
Aut

259,23 QUAE

- 35 unitates
V2

259,24 QUEM

- 36 ternarium
MaPnAut

259,25 ILLUD QUOQUE, QUOD INTER DUAS SIBI CONTINUAS CONSONANTIAS CADIT.

- 37 Id debet esse relatio VIII ad ternarium, in qua comprehenditur dupla et sesquitertia. VI enim ad III dupla proportione confertur, VIII vero ad VI sesquitertia; quae proportio octonarii ad ternarium, quoniam neque simpliciter est multiplex neque superparticularis, nulli symphoniarum rite poterit aptari.

Cg

- 38 Subaudis: Probat non posse hoc esse consonantiam, quod cadere necesse est, si fiat [hoc], inter duplicem et triplicem, quamvis Ptolomeus hoc voluerit, ut ipse dicit in libro Vº capitulo VIII.

EiEn*LzMf²MhMkShWb

hoc] add. LzMfMhSh haec add. Mh et] vel MfMhMkSh triplicem] quod tamen nulla ratione possibile est add. sed cancell. Ei Vº] VI En

259,25 ILLUD QUOQUE

- 39 [lector] agnoscat
OQ²V¹EiKnLzMaPe⁵PiWiWnEwnTpi
 lector] add. *EiKnLzMaPePiWiWnEwnTpi*
cf. 259,3
gl. cancell. Ei
- 40 obest
Bz
- 41 obstat
EiEn
- 42 est causae [quare inter talia nulla sit consonantia]
CgLz*PbPcR1AutVrf
 causa est *Cg* causae est *Pc* quare inter talia nulla sit consonantia] add. *Vrf*
- 43 approbat nullam consonantiam efficere
LzWb
- 44 dicemus
PbV2
gl. cancell. Pb
- 45 ista consonancia
Pe⁵

259,26 INTER DUAS SIBI CONTINUAS CONSONANTIAS

- 46 duplicem ac triplicem
BzPe⁶
 vel duplicem *Bz*
- 47 diapason et diapason ac diapente
PcAutVrf
 dia apente *Pc*
- 48 ¹duplam et triplam. ²Etenim coniuncta diapason et diatessaron et plus reddunt quam diapason, et ad diapason et diapente non perveniunt; ³et ideo dicit eam cadere inter istas continuas consonantias [quae sunt diapason et diapente].
OQ²V¹EiEnKnLhLzMcMhPe⁵Pn*PqWbWiWnWqEwnLpl
 1 Duplum ac triplum *Wi* et] om. *Pe* ac *LhMhPnWqLpl* triplam] i. diapason et diapente add. *Pe*
 2-3] om. *Mh*
 2 Etenim coniuncta diapason] repet. *Pn* coniuncte *Kn* ac diatessaron *PnWi* ac diapason *Lpl* et plus] plus *QLhLzPnWiWqLpl* duplus *Mc* ad] a *En-WnEwn* diapason et diapente] diapente *VMc* diapente consonantiam *PnLpl* diapente consonantia *Wi* et diapente] et ad diapente *LhLzWb*
 3 cadere eam *V* eam] ea *OEiEnLhMcPePnPqWiWqLpl* eas *KnLzWbWnEwn* cadere] eadem *Lpl* consonantias continuas *Pe* continuas] om. *PnWiLpl* quae sunt diapason et diapente] add. *OPe* s. diapason ac diapente add. *Kn*

259,26 QUOD

49 diapason et diatessaron

R1

259,26 CADIT

50 inter III et VIII

PbV2

259,27 ETENIM NEQUE DUPLUM EST INTEGRUM, UT DIAPASON CONSONANTIAM PRODAT, NEQUE TRIPLUM

51 Notandum, quod ad duplum statuendum minori, i. ternario, adicienda est unitas, ad triplum autem maiori, i. octonario, adicitur [unitas].

OMaPbV2

i. ternario] ternario *PbV2* unitas] add. *V2*

259,27 NEQUE DUPLUM EST INTEGRUM

52 neque triplum

Q²SPe⁵

53 ut sit diapason

Ma

54 [subaudis] ipsa diapason ac diatesseron

EiLzMf²MhMkPe⁵ShV2

subaudis] add. *MfSh ipsa] om. LzV2 ac] et EiPe*

55 quod esset, si IIII poneretur, ubi ternarius ponitur

PbV2

259,27 INTEGRUM

56 neque

Ma

259,28 DIAPASON AC DIAPENTE

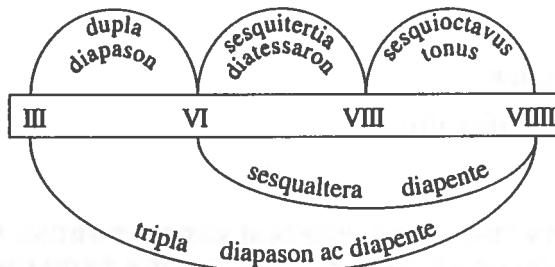
57 triplum

V¹PnPg

triplam *PnPg*

**259,29 CUI SI TONUS ADDATUR, MOX TRIPLUM MODUM PRO-
PORTIONIS EFFICIET.**

58

Pn

**259,29 CUI SI TONUS ADDATUR, MOX TRIPLUM MODUM PRO-
PORTIONIS EFFICIET.**

59 Octonario, si tonus, i. unitas, addatur, fit triplus ad III.

OPb V2

i.] om. *V2* fit triplus] fit si triplum *O*

60 si VIII addideris VIII

Ma

259,29 CUI

61a consonantiae, quae est diapason et diatesseron

Q²Mf²Sh V2

subaudis *MfSh* consonantia *V2* et] ac *MfSh V2*

61b diapason et diatesseron

EiEnKnLzMhMkP; WbWnEwnTpi

et] om. *Pi* ac *KnMhMk*

61c simphoniae, i. diatesseron et diapason

Ma

62 sesqualtero

V1

63 diatesseron

Bz

64 VIII^{rio}

Cg

259,29 TONUS

- 65 novenarius
BzLh
- 66 VIIIII VIII
MkMm
- 67 sesquioctavus VIIIII VIII
R1
- 68 sesquioctavus, [ut] proportio VIIIII VIII
AutLryVrf
 ut] add. *Vrf* VIII VIIIII *Vrf*

259,29 ADDATUR

- 69 ut sunt VIII^{iem}
Cg

259,29 TRIPLUM MODUM PROPORTIONIS

- 70 diapason ac diapente
BxEnLzMhMkPc⁵WbWnEwn
 ac] et *EiEn*
- 71 quia VIIIII statim ad III triplus erit
Ma
- 72 VIIIII ad III
MkMmR1AutLryVrf
 ad] om. *R1*

260,3 DIATESSARON

- 73 dativus
Aut

260,4 INTER DUPLICEM AC TRIPLEM NULLA POTEST NATURALITER PROPORTIO MULTPLICITATIS INTELLEGI

- 74 nam si diapason in duplice, diapente in triplice inveniuntur. Si autem una species multiplicitatis inveniretur inter duplum triplicemque, ibi poneretur diatesseron, quoniam minor est diapente. Cum autem non invenitur diatesseron, non ponitur post diapason, sed diapente eam sequitur.
OPe⁵Wq
 dupli] duplo *Wq* quoniam] quae *PcWq*

260,5 QUOD SI EI ADICIO TONUM

- 75 diatesseron [addo] ut VIII ad VIII
MmR1AutLryVrf
 diatesseron] *om.* *Mm* addo] *add.* *Vrf*

260,5 EI

- 76 proportioni diapason ac diatessaron
KnLzMf²MhMkWbWnEvn
 proportioni] *om.* *MfMhMk*

- 77 consonantiae, i. diatesseron diapason
Pt⁵

- 78 quod inconsonum erat post coniunctionem diatessaron super dia-
 pason
Mc

- 79 octonario vel diatesseron
PbV2

260,6 FIET DIAPASON ...

- 80 octonarius diapason
V2

260,6 DIAPIASON

- 81 dupla
V2

260,6 DIATESSARON ET TONUS

- 82 diapente
V2

**260,6 QUOD NIHIL DISTABIT, UTRUM DIAPASON AC DIAPENTE
 SIT**

- 83 quod dicit: equivalebit dyapason et diapente, et sic erit conveniens
 consonantia.
Vrf

260,7 UTRUM DIAPASON AC DIAPENTE

- 84 an diapason diatessaron tonus
Aut

260,11 SED QUAMQUAM DE HIS MULTA NICOMACHUS

85 disputaret

WiBwi

86 tractaverit

*Aut***260,14 ARGUMENTANTES**

87 ostendentes

*Aut***260,15 PROBAVIMUS, SI DIATESSARON CONSONANTIAE DIAPASON ADDATUR, CONSONANTIAM EX HIS CONIUNGI NON POSSE**

88 Nota diatesseron cum diapason iunctam efficere non posse consonantiam.

LzWbLlz

LIB. II, CAP. 28**260,21 VIDENTUR ENIM SEMITONIA NUNCUPATA, ...**

1 Semitonium

Mc

2 Nota sentenciam utilem

Pb³

260,21 NON QUOD VERE TONORUM SINT MEDIETATES

3 quia aut minus habet aut plus medietatis

Pe⁵

260,23 HUIUSQUE

4 semitonii

Aut

260,23 SPATII

5 Spacium cum dicit, mittit nos ad monocordum, ubi notantur spacia per literas.

Aut

260,23 QUOD

6 spacium

Aut

260,24 APUD ANTIQUIORES AUTEM LIMMA VEL DIESIS VOCABATUR

7 Limma vel diesis

KnR1

260,24 LIMMA

8 maius semitonium

CgPn

9 minus semitonium

Aut

260,24 DIESIS

- 10 dimidium semitonii
Aut

260,25 HIC MODUS EST

- 11 inveniendi eum in numeris
Vrf

260,25 MODUS

- 12 mensura
Pe⁵
 13 regula, quam dicam
Aut
 14 qui sequitur
Vrf

260,25 EX SESQUITERTIA PROPORTIONE

- 15 diatesaron
V2
 16 ut IIII ad III
Aut

260,26 DIATESSARON

- 17 sesquitercia proportio
Aut

260,26 SESQUIOCTAVAE HABITUDINES

- 18 toni
V2

260,29 CONTINUA

- 19 coniuncta
V2

260,29 HI

- 20 duo toni
OCg V2 Aut
 duo] om. *Cg*

261,1 MULTIPLEX ILLE

21 LXIII

V2

22 octuplus

*OAut***261,1 ILLE**

23 numerus

*Aut***261,1 A QUO**

24 multiplici

Aut

↑

261,1 HAE

25 sesquioctave proportiones

*Aut***261,2 SI UNITAS**

26 ponatur

*Aut***261,2 EIUSQUE**

27 unitatis

*WiAut***261,2 OCTUPLUS PRIMUS**

28 Multi octupli sunt, sed primus octuplus est octonarius. Octuplus primus, i. unitas octies duplicata.

Aut

29 qui continet eam octies. Octies enim unum octo sunt, et hic ponatur primus.

*V7f***261,3 AB HOC IGITUR ...**

30 Alter semitonium inveniatur.

Mc

261,3 AB HOC IGITUR UNUM SESQUIOCTAVUM POTERO DERIVARE.

- 31 Sed hoc invenire, quasi diceret, non valet quantum ad hoc, quod intendimus.

Aut

- 32 Posito octonario possum habere unum sesquioctavum, s. addito ei novenario.

Vrf

261,3 AB HOC

- 33 octonario

OCgPbPe⁵V2

- 34 octuplo

Aut

261,3 SESQUIOCTAVUM

- 35 tonum

V2

- 36 novenarium

Aut

261,4 DUOS

- 37 sesquioctavos [i. duos tonos continuos]

OPbPe⁵V2AutVrf

i. duos tonos continuos] *add. Aut*

261,5 LXIII

- 38 octies octo

Aut

261,5 EXPLICENTUR

- 39 excrescent

Vrf

261,5 HIC

- 40 LXIII

OPbV2Aut

261,6 A QUO

- 41 [octuplo i.] LXIII
Pb V2Aut
 octuplo i.] *add. Aut*

261,6 PROPORTIONES

- 42 continuas
Aut

261,7 NAMQUE OCTO

- 43 Modo dimittit novenarium, qui fuerat dirivatum ab I octuplo.
Aut

261,7 OCTO, QUAE EST OCTAVA PARS LXIII UNITATUM

- 44 Octo octonarii continentur infra LXIII. Octo igitur est octava pars unitatum LXIII, quod est dicere: Octo est octava pars LXIII.
Aut
 continetur *Aut*

261,7 LXIII

- 45 genitivus
Aut

- 46 summe
EiEn

261,8 EISDEM

- 47 LXIII [unitatibus]
OPb V2Aut
 [unitatibus] *add. Aut*

261,8 ADDITI

- 48 [illi] VIII
Pb V2Aut
 illi] *add. Aut*

- 49 in summa
Vrf

261,8 TOTAM

- 50   tantam
Pb V2

261,8 LXXII

- 51   hanc
Aut

261,8 PERFICIUNT

- 52   reddunt
Aut

261,9 HIS

- 53   LXXII
Pb V2 Aut

261,9 OCTAVA

- 54   VIII
OV2
 55   sesqui
MaPiTpI
 56   pars
Aut

261,9 QUI EST NOVENARIUS

- 57   exponit
Aut

261,10 CONTINUI

- 58   coniuncti
V2

261,11 LXIII. LXXII. LXXXI.

- 59   In his tribus numeris LXIII LXXII LXXXI, medius cum contineat in se primum totum et eius octavam partem, et ultimus similiter medium et eius octavam, dicuntur duo sesquioctavi primi continui.
Aut

261,12 NUNC IGITUR ...

60 [Nota] utilis regula et generalis

McMmtPb³R1AutLryVrf

[Nota] add. AutLry

261,12 NUNC IGITUR LXIII UNITATUM SESQUITERTIUM CONQUIRAMUS.

61 quod est impossibile. Non enim potest dividi in III equas partes, quod ipse exponit: Dividitur enim LXIII in ter XXI, nisi quod unitas deest.

Aut

261,12 AD HUNC (*pro NUNC*)

62 numerum

OPe⁵

261,12 PARTEM

63 equam

Aut

261,12 NON HABERE

64 quare

Aut

261,13 HI NUMERI

65 LXIII [et] LXXII [et] LXXXI

McAut

et ... et] add. *Aut*

261,14 TERNARIO MULTIPLICENTUR

66 ut <ter> LXIII CXCII; ter LXXII CCXVI; ter LXXXI CCXLIII

Mc

CCXVI] CCXV *Mc* LXXXI] LXXI *Mc*

67 ut dicatur ter LXIII, ter LXXII, ter LXXXI

Aut

261,14 EIS

68 tribus numeris

Aut

261,15 IN EADEM PROPORTIONE

- 69 sesquioctava
*O*E*nR*I*V*2*A*ut*L*r*yV*r*f*

261,16 QUA FUERUNT

- 70 sesquioctavi erant
*P*b*V*2**

**261,16 ANTEQUAM HIS TERNARIUS MULTIPLICATOR ACCEDE-
RET**

- 71 antequam multiplicaretur per ternarium
*A*ut**

261,17 FIANT Igitur

- 72 quando contingit eis tertia pars, et omnes durabunt in eadem pro-
portione, *igitur*
*A*ut**

261,17 HORUM

- 73 CXC duorum
*P*b*V*2*A*ut**

261,18 TERTIA

- 74 pars, i.
*P*b*V*2*A*ut**
 i.] vel *A*ut**

261,18 EISDEM

- 75 CXCII
*A*ut**

261,19 SESQUITERTIA PROPORTIO

- 76 CXCII ad CCLVI
*E*i*E*n*P*b*V*2*A*ut**
 CXCII] CCLVI *A*ut** ad] et *E*i*E*n** CCLVI] CLVI *E*n*P*b*V*2**

261,20 NUNC IGITUR DUAS SESQUIOCTAVAS PROPORTIONES AD CXCII, DUOBUS SE NUMERIS CONTINENTES, RATO ORDINE COLLOCEMUS ...

77 ¹Duo sesquioctave, i. duo toni: LXIII (tonus) LXXII (tonus) LXXXI. ²Ter LXIII CXCII; ter LXXII CCXVI (inter hos tonus) ter LXXXI CCXLIII (inter hos tonus). ³Tertia autem numeri CXCII^{orum} sibi addita, facit CCLVI. ⁴Inter praescritos igitur CCXLIII et istos CCLVI dimidium esse toni debet, quoniam diatessaron habitudo, quae sesquitercia proportione inter CXCII et CCLVI habetur, tonum ac tonum et emitonium requirit.

Mc

4 dimidium esse tonus *Mc*

78 ¹CCXVI CCXLIII. ²Harum prima facit tonum ad CXCII. ³Secunda, i. CCXLIII facit tonum ad primam, i. CCXVI. ⁴His etiam numeris si addantur CCLVI, fit semitonium inter CCXLIII et CCLVI. ⁵Qui numerus hoc modo disponatur: CXCII CCXVI CCXLIII et CCLVI. ⁶Horum duo extremi disponunt diatesseron consonanciam, primus enim ad secundum facit tonum, secundus ad tertium facit similiter tonum, tercius ad IIII^{tum} facit semitonium, cum enim XIII inter hos differencia. ⁷Quod est dicere, XIII non est octava decima pars CCXLIII. ⁸Si enim multiplicetur octies decies XIII, cum faciant <CC>XXXIII, non pervenit iste numerus ad CCXLIII, cum VIII desint unitates.

Aut

261,20 DUAS SESQUIOCTAVAS PROPORTIONES

79 CCXVI et CCXLIII

Aut

261,21 DUOBUS SE NUMERIS CONTINENTES

80 CCXVI et CCXLIII

Aut

261,21 CONTINENTES

81 proporciones dico

Aut

261,22 ID EST

82 fiunt

Aut

261,23 SUNT

- 83 fiunt
Aut

261,23 QUI

- 84 CCXVI et CCXLIII
Pb V2 Aut

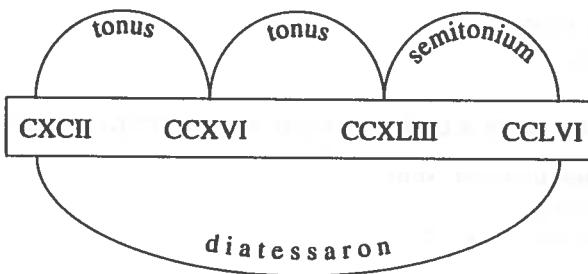
261,23 DUOS SUPRASCRIPTOS TERMINOS

- 85 CXCII et CCLVI
Pb Aut
 CCLVI] CCXLIII *Pb*

261,24 CXCII. CCXVI. CCXLIII. CCLVI.

- 86 differentiae XXIII XXVII XIII
BzLhMc

87

*Pb 3 Pn***261,24 CXCII. CCXVI.**

- 88 Octies viceni quaterni CXCII
 Novies viceni quaterni CCXVI
O
- 89 CXCII habent octavam partem XXIII, CCXVI habent octavam partem XXVII.
Q2S

261,24 CXCII

- 90 Iste est ter LXIII factus, de qua CXCII tercia pars, i. LXIII, addita sit.
Mc

261,24 CCXVI

- 91 ter LXXII
Mc

261,25 CCXLIII

- 92 ter LXXXI
Mc

261,26 PRIMUS NUMERUS

- 93 CXII
Aut

261,26 AD POSTREMUM

- 94 ultimum
Pb
 95 CCLVI
Aut

261,27 PRIMUS AD SECUNDUM ET SECUNDUS AD TERTIUM

- 96 sesquioctavi sunt
Pb V2
sesquioctavae V2

261,27 PRIMUS

- 97 CXCII
OPnAut

261,27 AD SECUNDUM

- 98 CCXVI
OPnAut

261,27 SECUNDUS

- 99 CCXLIII
Pn
 100 CCXVI
Aut

261,28 AD TERTIUM

101 CCLVI

Pn

102 CCXLIII

*Aut***261,28 GEMINOS CONTINUANT TONOS**

103 sesquiocavas proportiones, quia CCXVI habent in se CXCII et eius octavam partem, i. XXIIII; et CCXLIII habent in se CCXVI et eius VIII^{am} partem.

*O***261,28 CONSTAT Igitur SPATIUM, QUID RELINQUITUR, EX CCXLIII AD CCLVI, IN QUIBUS MINIMIS SEMITONII FORMA CONSISTIT.**

104 Quia in his sesquiocava proportione non consistit, idcirco semitonium continent; non enim valent perficere tonum.

O

105 ¹Si queramus in his duobus numeris CCXLIII et CCLVI, quam partem minoris cum toto ipso maior in se habeat, ut in ceteris proportionibus fieri solet, ²nulla prorsus a quocumque numero denominata occurret, i. neque XV^{ma} aut XVI^{ma} vel XVII^{ma} vel alia quaelibet, ³quia ipsi CCXLIII, qui est minor, per nullam quamlibet talium dividi potest. ⁴Propter quod ita confuse dicitur, quod XIII unitates, quibus maior numerus superat, minus sit quam octava decima pars minoris, ⁵plus vero quam XVIII^{ma} pars ipsius minoris, quod de nullis inferioribus numeris dici convenienter potuit, ⁶ut aut minus XVI^a aut plus XVII^a aut altera aliqua pars minoris ipsius CCXLIII essent ipsi XIII nisi de XVIII et XVIII.

⁷Id autem longe in sequentibus cum propriis demonstrationibus exequitur dicens, quod minus semitonium minorem quidem habeat proportionem quam XVIII semis ad XVIII semis, maiorem quam XVIII ad XX. ⁸Si vero semitonium medietas vera toni esset, tunc XVI^{ma} parte minoris maior excederet numerus. ⁹Nam cum tonus in sesquiocava sit, si pars octava dividatur medio, erit XVI^{ma}, ¹⁰ut si octavam partem de superiori primo tono dividias, i. de CXCII et CCXVI, quae est XXIIII, erunt XII XVI^{ma} pars ipsius CXCII. ¹¹Quod et in his numeris facile appareret, si essent tantum CCXL et CCLV. ¹²Eset enim octava CC^{orum}XL XXX, sexta

decima XV. ¹³Quos si ita ordinaremus, ut fieret tonus ad CCXL, addita ei sua octava fierent CCLXX. ¹⁴Addita vero sua XVI^{mā} fierent CCLV. ¹⁵Hi ergo, si ita dispositi essent CCXL CCLV CCLXX, tunc verum semitonium videretur inter CCXL et CCLV, quia maior haberet minorem in se et eius XVI^{mam} partem, i. dimidiam VIII^{vam}. ¹⁶Porro tertius ad secundum non iam XVI^{mā} sed XVII^{mā} parte secundi conferretur. ¹⁷Ideoque dictum est ,videretur'. ¹⁸Nam fixe nunquam medietas rata in quacumque divisa proportione locabitur superparticulari, ut s. eam proportionem mediis numerus habeat ad tertium quam ad primum.

¹⁹Sed ne talis numerus in tertio loco in diatesseron constituatur, qui octavae partis rationem ad quartum valeat retinere, obsistit sesquitertia proportio, quae facta est quarti ad primum. ²⁰Quocirca inter tertium et quartum non nisi illud breve spatium relinquitur, quod semitonium dicitur, quod ne dimidiis toni teneat quantitatem multatione octavae partis, ac perinde etiam XVI^{māe} ipsius tertii efficitur numeri, ²¹quamquam nec sic quoque omnino, ut dictum est, medietate integra tonus reciperet sectionem.

²²Huiusmodi igitur obstaculis termini coartati nullius alterius partis receptibiles dici potuerunt quam, ut dicerentur, minus quam XVIII^{vam}, maius quam XVIII^{mam} partem tenere. ²³In quo attendendum est, quomodo diminutio partium subnotetur. ²⁴Nam si XVI^{mam} obtineret aliquanto quidem propensius utpote quasi dimidium videretur. ²⁵Si autem XVII^{mam}, quamvis iam diminutius, adhuc tamen quiddam plus augmenti conduceretur. ²⁶Nunc vero dicens XVIII^{mā} iam multo a medietate recentem designat quam et adhuc quoque contrahi monstrat, cum subinfert minus quam XVIII^{mā}. ²⁷Cum vero adicit plus quam XVIII^{mam}, patenter naturam partium demonstrat, quia maior sit XVIII^{mā} quam XVIII^{mā}, ac per hoc XVI^{mā} maior quam hae vel XVII^{mā}.

LzMfMhMkMmPe⁵ShWbLz

1 et] om. MfSh maiore Mm in] inter MfMhMkMmSh ut] om. Lz uti Mm solet fieri Pe

2 occurrit Pe occurrat Lz

4 Propter quod] Propter MfMmSh XIII] XIII MfSh numerus] om. MmWb
5 plus vero quam XVIII] om. Mh numeris] om. MfMhMkMmSh potuit
convenienter Mm

6 aliqua altera Mm ipsius minoris MfMhMkMmPeSh

8 vera medietas esset toni Mm vera toni medietas esset Pe tunc] cum add.
MkMm XVI^{mna}] XXVI^{mā} Mm minorē Lz numeros Lz

10 ut] at LzWb et Lz si] om. Mm de CXCI] DCXCII Lz

11 in] om. Sh

12 Esset] Certum Lz enim] om. Mm octava] octa LzLz VII^{va} MfSh
VIII^{mā} Mm

13 Quos] Quod Wb fieret] esset Pe ei] om. Mm octava sua Pe

14 vero] ei *MfSh*
 15 disposita *Llz* haberet] habet *Mm XVI^{ma}* eius *Mm*
 16 sed *XVII^{ma}* om. *LzLlz* partem *Sh* conferreretur *Pe* offeretur *Sh*
 17 Ideoque] et add. *Llz*
 18 nunquam om. *LzLlz*
 19] *repet.* *Mm* in tertio] tertio *MfMhMkMmPeSh* qui] quae *Llz*
 20 dimidium *LzLlz* multatione] multiplicatione *MhMm* perinde] proinde
Mm efficitur] effitur *Mf*
 21 sic] om. *MfSh*
 22 Huius modo *Mh* partis] om. *MfMhMkMmPeSh* diceretur *MmPe*
 23 adtendum *MfMm* est] om. *PeWb* id est *Llz*
 24 si] om. *Pe* optaneret *Mk*
 25 quiddam] quod tam *MfSh* quoddam *Mm* augumenti *Sh* conduceret
MfMhMkPeSh concluderet *Mm*
 26 XVIII^a *MfMhMkSh* recedente *Llz* et] om. *Mm* contrahi monstrat] contra hos demonstrat *Mm* subinfert] infert *MfSh*
 27 adicet] adiecit *MfSh* per hoc] quoque add. *MfMhMkMmSh* XVI^{ma} maior]
 maior XVI^{ma} *MhMkMm* maior *MfSh* hae] hec *MfMhMkMmSh*
instar textus Sh

261,28 CONSTAT

- 106 existit
 Q^2V^1Pq
 107 est
 $PnPg$
 108 repertum est
Aut

261,29 SPATIUM

- 109 semitonium
 Q^2Pi

261,29 QUOD RELINQUITUR

- 110 de integritate diatessaron, qui constat ex geminis tonis et emitonio
 $Q^2SV^1BzLhPq$
 qui] que *Pq* geminis] duobus *Pq* semitonio *BzLhPq*
 111 non esse toni medietatem
Pht

261,29 CCXLIII AD CCLVI

- 112 Quia in his sesquiocava proportio non consistit, idcirco semitonium continent, non enim valent perficere tonum.
Pb

261,30 IN QUIBUS MINIMIS

113 propter semitonium, quod ibi notatur, quia in inferioribus numeris non repperitur.

Aut

114 Non dicit *minimis*, quantum ad alios numeros, cum quibus ordinati sunt; sed quia in minoribus ipsis numeris semitonium non potest inveniri.

Vrf

261,30 SEMITONII

115 minoris

Aut

LIB. II, CAP. 29

262,3 APPROBO Igitur CCXLIII ad CCLVI DISTANTIAM NON ESSE INTEGRAM TONI MEDII DEMENSIONEM.

- 1 quia invenimus semitonium inter CCXLIII et CCLVI
Aut

262,3 APPROBO

- 2 probo
Vrf

262,3 DISTANTIAM

- 3 XIII
OQ²V¹L¹M⁷P^{e5}P_q
- 4 differentiam
P_qAut

262,4 TONI MEDII

- 5 minoris semitonii
Aut

262,6 XIII TANTUM

- 6 tanto enim superatur CCLVI CCXLIII
Aut

262,6 QUI MINUS (*pro QUI XIII MINUS*)

- 7 numerus XIII
Aut

262,6 MINUS QUIDEM QUAM MINORIS

- 8 minor ad comparationem CC^{orūm}LVI
OM⁷
- 9 cum debeat dividere sextam decimam et septimam X
LaMm¹Pb⁹R¹*AutLryVrf
debeat *Vrf*

262,7 MINORIS

10 [numeri] CCXLIII

*OQ²V¹LhM⁷P^e⁵P_iP_gWiAutLp!Tpi
numeri] add. O*

11 numeri, qui est CCXLIII; ipse est enim minor et comes ad CCLVI.

*LaP_bV²**est enim] enim La minor et] minoris V²*

262,7 OCTAVAM DECIMAM

12 CCXXXI^{IIII} erunt*Q²*

13 obtinet

*Wi**cf. 262,8*14 obtinent; sed VIII^{II} desunt, quod decies octo XIII non adimplent summam CCXLIII et dimidia unitatis*Aut*

262,7 PLUS VERO QUAM NONAM DECIMAM OBTINENT PARTEM

15 sex

*V²*16 ¹sed tamen XIII plus obtinent, quam nona decima pars CC^{orum}XL trium sit. ²Quia decies octo XIII conglutinati reddunt summam CCXLVII, ³et sic superhabundant IIII, ⁴quos, i. IIII, si diviseris per minucias, i. unumquodque de illis IIII in quinque particulas, i. minucias, erunt XX minucie. ⁵Quarum omnium accipe decem et VIII^{II} et appone singulatim singulis XIII. ⁶Ac inde XX minuciam, que restabat, divide in decem et VIII^{II} iterum minucias et adde singulam singulis XIII.⁷Et sicuti posses addere, si deessent, ita retrograde aufer dicendo XIII est nona decima pars ducentorum XL trium ablata quinta parte unius unitatis et nona decima parte quinte partis unius unitatis.⁸Et sic videbis, quod XIII neque est nona decima pars, neque octava decima ducentorum XL trium, sed in medio cadit.*Aut*

262,8 NONAM DECIMAM OBTINENT PARTEM

17 minoris

V₂

18 CCXL trium

W_i**262,8 SI ENIM OCTIES DECIES XIII DUCAS, ...**

19a Ideo XIII per XVIII et per XVIII iubet multiplicari, quia non potuit alias numeros invenire, per quos XIII ducti magis propinquarent medietati CCXLIII.

OQ²SV¹LhM⁷M^cP^e⁵P_n*P_qW_q
et per] et *QSLhPnWq* invenire numeros *OQSM⁷Pq* adpropinquarent *Wq*

19b Ideo differentiam XIII iubet multiplicari per XVIII et XVIII, quia non potuit alias numeros invenire, per quos XIII differentia multiplicata magis adpropinquaret numero CCXLIII.

W_iB_{wi}

20 Computatio numeri XIII decies octies:

Decies X C

Decies III XXX

Octies X LXXX

Octies III XXIII

Summa CCXXXIIII

Item decies novies:

X^{es} X CX^{es} III XXXVIIIes X XC<VIIIes III XXVII>

Summa CCXLVII

Si fierent sedecies XIII, essent CCVIII; si septies decies, CCXXI.

E_i

21 ¹Cum tonus in sesquiocavo sit numero, octies decies semitonium ductum, si vere esset toni dimidium, eundem numerum referret.

²At dum XIII numerus, qui CCXLIII differentia est, si decies octies ducatur, minime CCXLIII compleat numerum, appetet toni non esse dimidium.

Ei*KnLzMfMkPe⁵ShWbWn*EwnLlzPts

1 in sesquiocava sit proportione *MfMhMkSh* sesquiocava *Llz* semitonius *Mf* dimidium] medium *Pe* refert *MfSh*

2 dum] om. *MfMhMkSh* numerus] om. *Pe* minime CCXLIII compleat numerum] non implet CCXLIII *Pe* compleat] compleant *Kn* implet *MfMhMkSh*

apparet toni non esse dimidium] hinc nec toni dimidium est *MfMhMkSh*
dimidium] medium *Pe*

- 22 Haec speculatio in maioribus tenendum est numeris.
Mc

262,9 CCXXXIIII, QUI CCXLIII NULLO MODO AEQUABUNT

- 23 ¹CCXXXIIII^{or} et CCXLVII sesquiocavam decimam optinent proporcionem, ²quia differencia eorum, i. XIII, in minore est decies et octies, in maiore vero novies et decies. ³Quibus utrisque si addideris magis quam medium differentiae, i. VIIIII unitates, fiunt CCXLIII et CCLVI semitonii optinentes proportionem, ⁴minorem videlicet quam sesquiocava decima propter additionem numeri; ⁵sicut inter L et LV fuit proporcio sesquidecima, post additionem autem III^{rii} minor inter eos habitudo procreata est.

Pe

262,9 QUI CCXLIII NULLO MODO AEQUABUNT

- 24 quia minus habent VIIIII

LaMm¹Pb³R¹AutLryVrf

- 25 et ideo minus obtinent nunc XIIII quam octavam decimam partem
LaPbV2
optinet *Pb*

- 26 quia VIIIII desunt
Wi

262,9 QUI

- 27 XIII

O

- 28 CCXXXIIII
PbPnAutPts
CCXXXIII *Pn*

262,9 CCXLIII

- 29 accusativus
Aut

262,10 SI DECIES NOVIES MULTIPLICES

30 XIII

Pi V2 Aut Tp; Vrf

31 Decies X C

Decies III XXX

Novies X XC

Novies III XXVII

Summa CCXLVII

*Pe⁵**cf. II,29,20*

32 Decies enim novies XIII CCXLVII sunt.

*Ma Pb Pi Tpi*nonies *Tpi* CC^{tos}LVII efficies *Tpi**instar textus Ma*

33 XIII; erunt CCXLVII, qui CCXLIII supervadunt IIII

Wi

34 quod dicas: decies novies XIII

Aut

262,10 SUPERVADENT

35 quia fiunt CCXLVII

*La M7Mk Mm¹ R1 Aut Lry Vrf*quia fiunt] om. *M7Mk* quia] quae *Mm* fient *La Vrf*

36 IIII

Mm

37 et idcirco plus optinet [nunc XIII quam nonam decimam partem]

*Pb V2*nunc XIIII quam nonam decimam partem] add. *V2**cf. II,29,25*262,11 OPORTEAT OMNE SEMITONIUM, SI TAMEN INTEGRUM
TONI DIMIDIUM TENET, INTER SEXTAM DECIMAM
PARTEM AC SEPTIMAM DECIMAM COLLOCARI

38 Nota integrum toni dimidium

*Mc Pb³ R1 Aut Lry*39 ¹Quod dicit: *omne semitonium, si vere est dimidium toni, inter sextam decimam partem et septimam decimam collocari, in*

omni sesquioctava proportione poterit approbari. ²Quia, si divididas sesquioctavum medio partis octavae numero interposito, isdem medius ad primum sesquisextus decimus, ad tertium sesquiseptimus decimus erit, ut in superioribus sesquioctavis CXCII CCXVI. ³Si [enim] CCIII, qui fit additis CXC duobus duodecim, qui [XII] est media pars octavae, i. XXIII, sexta decima vero totius CXCII, medio colloces hoc modo: CXCII CCIII CCXVI, ⁴habebit quidem CCIII in se CXCII et eius sextam decimam, ⁵CC vero XVI habebit CC^{tos}III in se et eorum septimam decimam partem. ⁶Et ideo non vere semitonium dimidium erit toni, nisi forte ita utramque partem hanc detrahens, illam porrigens, attemperes, ut inter XVI^{mam} et XVII^{mam} alium quendam terminum statuas, qui fixe locum medietatis praecipue, quod tamen nullis umquam numeris integris pernotabis, ⁷veluti si ad hanc respicias lineam:

sexta decima   *septima decima*

CXCII	CCIII	CCXVI
apotome	semitonium	
medietas		

LzMf²MhMkMmPe⁵Sh*WbLlz

1 inter] in *Mm* partem et septimam decimam] et XVIII partem *Mf* et XVII^{mam} partem *MhMkMmSh* sesquioctava *Mk*

2 sesquioctavum] sesquioctavam *LzMf* octave partis *MfMhMkMmSh* isdem] idem *Pe* sequisextus *Mm* superioribus] superius *Lz* sesquioctavis] corr. in sesquioctavus *Pe* sesquioctavus *ShWb*

3 enim] add. *MfMhMkMmSh* CCIII, qui fit CCIII *LzWbLlz* duodecim] XVI *Sh XII*] add. *LzWbLlz* totius] tonus *MfMhMkMm* sexta decima - 4 CXCII] om. *Pe* CXCII] CXXII *MkMm* CCXVI] CXVI *Mm*

4 CCIII] et IIII *Mm*

5 CC vero XVI] CCXVI vero *MfMhMkSh* CCVI vero *Mm* eorum] eius *LzMm-Llz* septimam decimam] XVI^{mam} *MfSh*

6 Et non vere ideo semitonium erit dimidium *Mm* vere] verum *Llz* ita] om. *Mm* hanc] om. *Mm* detrahens *MfSh* qui] quae *Llz* integris] om. *Mm*

7 om. *MfMhMkMmSh* respicis lineam om. rel. *Pe*

40 ¹Ponantur numeri XVI XVII XVIII. ²Maior ergo proportio est inter primum et secundum, hoc est XVI et XVII, quia sunt minores, et ideo debet ibi reperiri maius semitonium. ³Inter secundum vero et extremum, hoc est XVII et XVIII, quia sunt maiores, est minor proportio et debet ibi esse minus semitonium.

262,11 SI TAMEN INTEGRUM TONI DIMIDIUM TENET

- 41 quod non invenitur [s. integrum toni dimidium]
LaPb³PcR1AutLry
 venitur *Pc* s. integrum toni dimidium] add. Aut
- 42 quod non contingit dividit tonum in duo aequa
Mm¹
- 43 si hoc esset, quod tamen non invenitur nec potest esse
Vrf

262,12 INTER SEXTAM DECIMAM PARTEM AC SEPTIMAM DECIMAM COLLOCARI

- 44 Istud vero inter octavam decimam et nonam decimam partem constat [s. semitonium]
PbPeV2
 partem] om. *Pe* s. semitonium] add. *V2*
- 45 Si fuerint sedecies XIII, essent CCVIII; si septies decies, CCXXI.
Pe⁵

262,14 NUNC ILLUD LIQUEBIT

- 46 non per hos numeros, sed per alios, qui eiusdem proportionis sint
 ac per hoc eiusdem distantiae
EiEn
- 47 ut superius diximus
Aut

262,14 LIQUEBIT

- 48 apparebit
Pn

262,14 SEMITONII DISTANTIAM SIBIMET GEMINATAM

- 49 duo semitonia simul posita
EiEnMf²MhMkSh
- 50 sedecies tredecim
Wi

262,14 SEMITONII DISTANTIAM

- 51 XIII
Aut

262,14 SIBIMET

- 52 in se ipsam, i. propria numerositate
La
 53 inter se
Pe

262,15 TONI SPATIUM NON POSSE COMPLERE

- 54 si minimo fuerit iuncta numero
La
 55 in nullo loco
Pb V2
 56 per quod constabit, quod inter illos sine geminatione consideratos est non medietas toni.
Vrf

262,16 UT SESE CCLVI AD CCXLIII HABENT

- 57 ¹CCLVI ad CCXLIII supertredecipartiens ducentessimas quadragesimas tertias est.
 [²Videtur enim inter octavam decimam et X^{am} VIII^{am} esse partem. Sed octavae ac decimae parti non aequatur, quia minus [est VIII], nonae decimae non, quia plus [habet III].]
OQ²SV¹LaM⁷McP^b³P^e⁵PnPgAut
 1 supertredecipartiens] si per XIII parties *Pq* superXIII^{cim}partiens est *OM⁷*
 est] om. *OQSM⁷McPePg*
 2 add. *LaMcPbAut* enim] om. *Mc* est VIII] add. *Aut* none ac decimae *Mc*
 habet III] add. *Aut* habet add. *Mc*

262,16 TALES DUAS SIBIMET CONTINUAS PROPORTIONES SECUNDUM SUPERIUS DESCRIPTAM REGULAM DISPONAMUS

- 58 ut duae tales proportiones fiant sibi continuae, qualis in his duobus numeris est, quae s. continebuntur inter tres numeros consequenter multiplicatos.

EiWb

262,16 SIBIMET CONTINUAS PROPORTIONES

- 59 Eiusdem enim sunt proportionis numeri, qui ab eis proveniunt, qua sunt et hi, qui multiplicant; quod et in omnibus numeris cuique.

Pe⁵

262,17 SECUNDUM SUPERIUS DESCRIPTAM REGULAM

60 ubi loquitur, quomodo armonica medietas procreetur

BzPe

procreatur *Bx*

61 ubi docuit plures sesqualteros vel sesquiterios a multiplicibus procreari per secundam tamen regulam i. per radices proportionum.

EiEnLzMf²MhMkShLlz

vel] et *LzLlz* a multiplicibus] om. *Llz* secundam] alteram *MfSh* radicem
En

62 ¹Regula utilis: ²Si duo numeri sunt in aliqua proportione et unusquisque in se multiplicetur, et illi, quae ex hac multiplicacione fiunt, extremi locentur; ³postea vero unus per alium multiplicetur et ille inter extremos ponatur. ⁴Tunc erit eadem proporcio inter hos tres, quae erat prius inter duos. ⁵Et per hanc regulam probatur semitonium non esse recte dimidius tonus.

Aut

262,18 CC ENIM ET L ET VI IN SEMET IPSOS MULTIPLICEMUS

...

63 ¹Ducencies quinquagies sexies CCLVI $\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$

²Ducencies quadragies tries CCXLIII $\overline{\text{LVIII}}.\text{XLVIII}$

³Ducencies quinquagies sexies CCXLIII $\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$

⁴ $\overline{\text{LVIII}}.\text{XLVIII}$

semitonium

$\overline{\text{LXII}}.\text{CCVIII}$

semitonium

$\overline{\text{LXV}}.\text{DXXXVI}$

KnLzWbWn*EwnLlz

² CCXLIII] om. *KnLzEwn*

³ CCXLIII] CXLVIII *Kn* CXLIII *Ewn* $\overline{\text{XLII}}.\text{CCVIII}$ *Llz*

⁴ om. *LzLlz*

64	¹ Ducencies CC <u>XL</u>	² Ducenties CC <u>XL</u>	³ Ducenties CC <u>XL</u>
	Ducenties L <u>X</u>	Ducenties XL <u>VIII</u>	Ducenties XL <u>VIII</u>
	Ducenties VI <u>I.CC</u>	Ducenties III <u>DC</u>	Ducenties III <u>DC</u>
	Quinquagies CC <u>X</u>	quadragies CC <u>VIII</u>	Quinquagies CC <u>X</u>
	Quinquagies L <u>II.D</u>	Quadragies XL <u>I.DC</u>	Quinquagies XL <u>II</u>
	Quinquagies VI CCC	Quadragies III CXX	Quinquagies III CL
	Sexies CC <u>I.CC</u>	Ter CC DC	Sexies CC <u>I.CC</u>
	Sexies L CCC	Ter XL CXX	Sexies XL CCXL
	Sexies VI XXXVI	Ter III VIII	Sexies III XVIII
	et fient simul	et fient simul	et fient simul
	ducenties quinquagies	ducenties quadragies	ducenties quinquagies
	sexies CCLVI	ter CCXLIII	sexies CCXLIII
	<u>LXV.DXXXVI</u>	<u>LVIII.I.XLVIII</u>	<u>LXII.CCVIII.</u>

*Kn Wve*1 Sexies CC I.CC] Sexies L I.CC *Wve* fient] fiunt *Wve* LXV.DXXXVI]LXXV.DXXXVI *Kn Wve*2 Quadragies III CXX] Quadragies III CCXX *Kn Wve* fient] sunt *Wve*3 fient] fiunt *Kn Wve* LXII.CCVIII] LX.CCVIII *Wve*

65 Sed prius in minoribus terminis videamus, ut post in maioribus:
 Ter continuas proportiones tales videamus, verbi gratia II ad III
 est sesqualter. Sed si II multiplicet in seipsum, ut dicas, bis bini
 fient IIII; et si III similiter multiplicet in seipso, ut dicas, ter tres
 erunt VIIII. Deinde si multiplicet alterum per alterum, ut dicas,
 bis ter erunt VI, et hos ita ordines: IIII VI VIIII. Tunc habebis
 duos continuos sesqualteros, quia VIIII est sesqualter ad VI, et VI
 ad III. Ita fac in bis maioribus numeris, s. in CCLVI et CCXLIII.
 Multiplica unumquemque in se, et postea alterum per alterum.

*Aut***262,18 CC ENIM ET L ET VI IN SEMET IPSOS MULTIPLICEMUS**

66 dicendo ducencies quinquagies sexies CCLVI

*Aut*67 ¹Ita esse probatur, si numerus ille, i. CCLVI per CC^{tos} primum,
 inde per L, et post per senarium multiplicetur sic:

² CC ^{es} CC ^{es} CC ^{es}	³ L ^{es} L ^{es} L ^{es}	⁴ VI ^{es} VI ^{es} VI ^{es}
CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ	CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ	CC ⁿⁱ L ⁿⁱ VI ⁿⁱ
<u>XL</u> <u>X</u> <u>I.CC</u>	<u>X</u> <u>II.D</u> CCC	<u>I.CC</u> CCC <u>XXXVI</u>
CCLVI per CC ^{tos}	CLVI per L ^{ta}	CCLVI per VI
<u>LI.CC</u>	<u>XII.DCCC</u>	<u>I.DXXXVI</u>

OM7

1 multiplicitur] *om. rel.* *M7*
 2 CCLVI] CCLVII *O*

- 68 CCLVI
 bis DXII
 quater I.XXIII
 octies II.XLVIII
 Sedecies III.XCVI
 Trities bis VIII.CXCII
 Sexagies quater XVI.CCCLXXXIIII
 Centies vities octies XXXII.DCCLXVIII
 Ducenties quinquages sexies LXV.DXXXVI
McPnWqLpl
 CCLVI. sexagies quater. Bis DXII. XVI.CCCLXXXIIII. Quater I.XXIII.
 Centies vigies octies. Octies II.XLVIII. XXXII.DCCLXVIII. Sedecies
III.XCVI. ducentis quinquages sexies. Triges bis VIII.CXCII. LXV.DXXXVI
Mc I.XXIII] II.XXIII Wq Triges bis PnLpl Centies vigies PnLpl
XXXII.DCCLXVIII] XXXII.DCCLXXVIII Lpl

262,18 IN SEMET IPSOS

- 69 bis centies quinquages sexies
Pht*
- 70 per se
Aut
- 71 unum per alterum
Vrf

262,19 LXV.DXXXVI

- 72 probatus fuit
Pb V2
- 73 Hic est maximus terminus; in figura patet.
Aut

262,20 PROPRIA NUMEROSITATE

- 74 per se ipsos multiplicati
LaPb V2 Aut
 ipsos multiplicati] *om. Aut*

262,20 CONCRESCANT

- 75   ¹In omni proportione si uterque terminus sua quantitate multiplicetur, alterque per alterum multiplicatus *concrescat*. ²In tribus terminis, qui ex hoc nascentur augmento, eadem erit proportio, quae et in duobus primis.

Q²SV¹CgMcPnPgWiWqBwi

1 In omni enim *QSPq* multiplicetur] *om.* *WiBwi* multiplicatus] multiplicatur *Wq* concrescit *Mc*

2 In] *om.* *Mc* augmento] argumento *Pq* eadem] *om.* *V* eadem proportio erit *WiBwi*

- 76   dicens ducencies quadragies ter CCXLIII

Aut

262,21 LVIII.XLVIII

- 77   CCXLIII.

Bis CCCCLXXXVI

Ter DCCXXVIII

Quater DCCCCLXXII

Quinquies I.CCXV

Decies II.CCCCXXX

Vicies III.DCCCLX

Tricies VII.CCXC

XLes VIII.DCCXX

L^{es} XII.CL

C^{es} XXIII.CCC

CC^{es} XLVII.DC

XLes VIII.DCCXX

Ter DCCXXVIII

Ducenties CCXLIII XLes ter LVIII.XLVIII fiunt.

Mc

CCCCLXXXVI] CCCCLVI *Mc* VII.CCXC] DCC.CCXC *Mc* XLVII.DC] XLVII.DCCXX *Mc* Ducenties] Ducies *Mc* LVIII.XLVIII] VIII.XLVIII *Mc*

- 78   probatus

PbV2

- 79   Hic est minimus terminus.

Aut

262,21 RURSUS CCLVI AD CCXLIII MULTITUDINE CONCRESCANT.

80 Medium

Mm¹Pb³Lry

81 Multiplica per maiorem i. CCLVI minorem i. CCXLIII.

Mf²MhMkSh

82 alterum per alterum, i. ut dicatur ducencies quadragies tres CCLVI.

Aut

83 ¹Addantur ad numerum, qui de CCXLIII per se multiplicatis excrevit, i. ad LVIII.XLVIII, tredecies CC^{t_i}XL^{t_a}III, ²qui CCXLIII sunt s. decies II.CCCCXXX, ter vero idem CCXLIII DCCXXVIII; hoc est: tredecies CCXLIII faciunt III.CLVIII. ³Hi addantur ad LVIII.XLVIII. ⁴Invenies LXII.CCVIII, quae dicitur esse medietas maximi et minimi, ⁵ut sint ita ducenties quinquagies sexies ducenti XLIII aut ducenties quadragies ter ducenti LVI LXII.CCVIII in medio positi, ut sit descriptio: ⁶minor prima et maior media et maxima postrema, ita: LVIII.XLVIII LXII.CCVIII LXV.DXXXVI.

Mc

¹ qui dej. quidem *Mc* 5 ducenties quinquagies] ducentis quinquagies *Mc* LXII.CCVIII] LXV.CCVIII *Mc*

262,21 AD

84 per

Pb V2 Vrf

262,22 MULTITUDINE CONCRESCANT

85 alterum per alterum

Aut

cf. II,29,82

262,23 LXII.CCVIII

86 CC^{es}XL^{es}III^{ter} CCLVI, s. LXII.CCVIII

O

LXII.CCVIII *O*

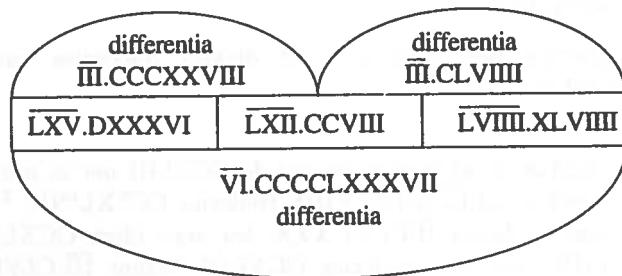
87 probatus

Pb

262,23 HIC

88 numerus, i. LXII.CCVIII*Avt*262,24 LXV.DXXXVI. LXII.CCVIII. LVIII.XLVIII

89

Pb3

90 ¹Differentia quinquaginta novem milium quadraginta novem ad sexaginta duo milia ducentos octo est III.CLVIII, quae ex ducentis quadraginta tribus ter decies multiplicatis excrevit. ²Et minus quam minoris octavam decimam, plus vero quam nonam decimam obtinet partem.

³Similiter differentia sexaginta duorum milium ducentorum octo ad sexaginta quinque milia quingentos triginta sex est III.CCCXXVIII, quae ex ducentis quinquaginta VI ter decies multiplicatis excrevit. ⁴Et sexaginta duorum milium ducentorum octo minus quam octavam decimam, plus vero quam nonam decimam obtinet partem.

*Pe Wq Hwg*1 quinquaginta nonem *Wq*2 decimam - decimam] *om. Hwg*3 est] et *Hwg* III.CCCXXVIII] III.CCCXXVIII *Wq*262,25 IN EADEM Igitur sunt proportione CCLVI ET CCXLIII, IN QUA LXV.DXXXVI AD LXII.CCVIII.91 Ita esse in III et VI, s. minoribus numeris, probat.*Bz*92 quod constat per regulam, quam postea tradet; quod est: *Si unus numerus duos quoslibet multiplicet, et c.**Vrf**cf. 264,23*

262,25 IN QUA

- 93 sunt
O

262,26 ET ITEM

- 94 in eadem proportione, in qua sunt CCXLIII ad CCLVI
OM7Aut
 sunt in eadem proportione in qua CCXLVIII *M7* proportiones *Aut* in qua
 sunt CCXLIII ad CCLVI] *om. Aut*

262,27 SED MAXIMUS EORUM TERMINUS, QUI EST
LXV.DXXXVI, AD MINIMUM, QUI EST LVIII.XLVIII,
 UNUM INTEGRUM NON EFFICIET TONUM.

- 95 ¹Differentia minoris ad medium est III.CLVIII, medii ad maximum III.CCCXXVIII. ²Istae duae differentiae simul iunctae compleat differentiam primi ad tertium, i. VI.CCCCLXXXVII. ³Qui octies ducti faciunt LI.DCCCXCVI, sed non perficiunt minimum terminum, i. LVIII.XLVIII. ⁴Ergo non sunt minimus et maximus in sesquiocava proportione.

LaMcPb³AutLryVrf

1 ad medium] s. add. *Aut* ad maximum] est add. *Pb*

2 i.] hoc est *Vrf*

3 LI.DCCCXCVI, sed non perficiunt] *om. Aut LI.DCCCXCVI*] *La*

262,27 SED MAXIMUS

- 96 quamvis in eadem proportione sit primus numerus ad secundum,
 in qua secundus ad tertium, tamen *maximus*
Aut

262,29 UNUM INTEGRUM NON EFFICIET TONUM

- 97 ¹Quia in utraque habitudine minus fuit semitonium, tonus inter maximum et minimum non invenitur, quia non est inter eos sesquiocava proportio, ²quia VI.CCCCLXXXVII, quo s. numero maior terminus minorem superat, non est VIII^a pars eiusdem minoris termini LVIII.XLVIII.

OLaM7PbV2

1 in utraque] intraque *O* habitudine] *om. rel. M7* inter maximum et minimum non invenitur tonus] *LaPbV2*

2] *om. LaM7PbV2 VI.CCCCLXXXVII O eiusdem eiidem O*
LVIII.XLVIII O

262,29 QUODSI PRIMI AD SECUNDUM ...

98 hec probatio a partibus, i. ipsis duobus proportionibus
Bz

99 quamvis non impleat:

<i>semitonii proportio</i> CCXLIII	<i>semitonii proportio</i> CCLVI
<i>semitonii proportio</i> <u>LVIII.XLVIII</u>	<i>semitonii proportio</i> <u>LXII.CCVIII</u>
<i>Pr</i>	<u>LXV.DXXXVI</u>

100 ¹Quoscumque numeros aliis proportionaliter volumus coaptare, ipsos partibus propriis augemus, ut si ad quemlibet minorem numerum sesqualterum querimus, addimus ei medietatem sui, et sic alium numerum, qui ad eum sesqualter sit, comparamus. ²Ut XII: adde ei medium, fiunt XVIII, qui est ad eum sesqualter. ³Item in sesquitercio tertiam partem minoris ipsi addemus, et ita in reliquis quartam vel quintam et deinceps. ⁴Sic ergo et hic, si in LVIII.XLVIII octava pars repperiri posset, cum ipsa octava ei adderetur, is numerus qui exinde fieret, sesquiocavus ei esset, ⁵sed is tamen ultra LXV.DXXXVI, i. tertium numerum prodiret, et ideo ipse LXV.DXXXVI nullo modo sesquiocavus primi fieri potest. ⁶Quapropter, cum inter primum terminum et tertium duo sint semitonia, nec tamen ipsi duo sibi comparati tonum valeant facere, ⁷patenter ostenditur unum semitonium non esse dimidium toni, sed minus a medietate habere.

⁸Octava autem pars minimi termini, quamvis integris deficiat numeris, hoc dumtaxat modo repperiemus, si unitatem, quae ultima redundat, in VIII dividamus, cuius haec est computatio:

⁹Octava LVI est VII
 octava II est CCL
 octava I est CXXV
 octava XLVIII est VI.

¹⁰Restat octava pars unius, qui simul fiunt VII.CCCLXXXI et octava I, qui ipsi LVIII.XLVIII additus fiunt LXVI.CCCCXXX et octava I, qui v. superant LXV.DXXXVI octingentis nonaginta IIII unitatibus <cet octava I.> ¹¹Ideoque primus terminus ad tertium non potest dici, quod habeat totum minorem in se et eius octavam, ¹²cum tot unitatibus, ut dictum est, supercrescit, et insuper octava

parte unitatis. ¹³Nulloque modo sesquioctavus, i. proportio toni, inter eos repperitur, et duo semitonia ad tonum non adtingunt.

¹⁴Differentie vero, quae sunt inter utrosque numeros, si addantur minimo, i. LVIII.XLVIII, efficiunt primum, i. LXV.DXXXVI.

¹⁵Est autem differentia maximi et medi III.CCCXXVIII, differentia medii et minimi III.CLVIII. ¹⁶Qui simul iuncti faciunt VI.CCCCLXXXVII, qui additi superiori numero, i. LVIII.XLVIII faciunt LXV.DXXXVI. ¹⁷Differentia quoque maximi et minimi est similiter VI.CCCCLXXXVII, quae divisa duo semitonia fecit.

¹⁸Ipsa tamen differentia VIII^{va} pars minimi esse nullatenus potest, cum supra collecta sit in VII.CCCLXXXI et octava unitatis, quae ipsam differentiam superat DCCCXCIII.

LzMf²MhMkMmPe⁵ShWbLz

1 numerus *Sh* coaptare] captare *Mm* ut si] ut *Mm* numerum] om. *Mm* sui] suam *MfMhMkMmSh* et sic] et si *MfMhMkMmSh* sit] est *Mm*

2 qui ad eum sesqualter est *MfMhMkMmPeSh*

3 ipsi] ipsius *Sh* et sic deinceps *Pe*

4 ergo] igitur *MfMhMkMmSh* et hic] hic *Mm* LVIII.XLVIII] VIII.XLVIII *Mh*

5 i. tertium - LXV.DXXXVI] om. *Mm* potest] posset *Lz*

6 inter primum terminum] in terminum primum *Mm* duo sibi ipsi *Sh* facere] adimplere *MfMhMkMmSh* aliter facere *suprascr.* *MhMk*

8 autem] om. *Mm* deficiet *Lz* hoc dumtaxat hoc modo *Sh* modo] om. *Mm* haec est] habet *Wb*

9 VII *Lz* VII VI *Sh* octava II - CXXV] om. *Pe* CCL est *MfMhMkMmSh* Octava I] Octava in *ShLz* XLVIII *Wb*

10 pars unius VIII^{va} *Mm* I] om. *MhPe* s. pars unitatis *suprascr.* *Mh* pars unitatis *MfMkMmSh* simul] om. *Lz* qui ipsi - et octava I] om. *MfMhMk-MmPeSh* LXVI.CCCXXX] LXVI.CCCXXX *LzLz* superant] suuperant *Lz* LXV.DXXXV *Pe* octingentis nonaginta III] DCCCLXXXIIII *Mm*

12 supercrescat *Mm*

13 i.] unius *Lz* inter eos] om. *Mm*

14 utros *Pe* primum, i.] primum id *Lz* primum *MfSh*

15 medi et maximi *Mh* III.CCCXXVIII, differentia medii et minimi] om. *MfSh* III.CCCXXVIII, differentia medii] om. *Pe*

16 superiori *Mk* LVIII.XLVIII] XLVIII.XLVIII corr. ex LVIII.XLVIII *Lz* LVIII.XLVIII faciunt] om. rel. *Mm*

17 quoque] om. *MfMhMkSh* fecit] facit *LzLz*

18 Ipsi *Wb* VII.CCCCLXXXI *Pe* VI.CCCLXXXI *Sh* unitatis] unitas *LzMfMhMkPeShWbLz*

262,29 QUODSI

101 sed <si>

Vrf

262,29 PRIMI102 **LXV.DXXXVI***Pb V2Aut*

103 termini

*Aut***262,29 SECUNDUM**104 vel medium **LXII.CCVIII***Pb V2Aut*vel medium] *om. Aut***262,30 QUAE**

105 proporcio

*Aut***262,30 SECUNDI**

106 numeri

*Aut***262,30 TERTIUM**107 **LVIII.XLVIII***Aut***263,1 INTEGRI ESSE SEMITONII PROBARETUR**

108 quia utraque sunt semitonia

*Wb WnEwn***263,1 DIMIDIA**

109 semitonia

*Pb V2Aut***263,3 EXTREMORUM TERMINORUM**110 **LXV.DXXXVI et LVIII.XLVIII***Aut*

263,4 DUO SPATIA

111   LXV.DXXXVI ad LXII.CCVIII ad LVIII.XLVIII

Aut

112   semitoniorum

Pts

263,5 CUIUSCUNQUE

113   toti

Aut

114   rei

Vrf

263,6 ILLUD

115   integrum

Pn

116   totum

Aut

263,7 SI VERO ILLUD

117   dimidium

Wi

263,8 SI VERO SUPERFLUAT

118   illa particula

Aut

**263,9 PRAETEREA PROBABUNTUR AUTEM LXV.DXXXVI NON
FACERE SESQUIOCTAVAM PROPORTIONEM**

119   Quod dicit: Patens erit inter istos numeros non esse sesquiocavam proportionem, si ipsis numeris inter se comparatis addatur minori eius pars octava; et enim secundum regulas arhitmetice patens est. Regula enim est, si duo numeri sint in sesquiocava proportione, octava parte minoris addita sibi numerus, qui fiet inde, et ipse erit in eadem proportione, quod non est hic.

Vrf

263,9 PRAETEREA PROBABUNTUR

- 120   hec a toto
Bx
 121   quod tantum restat
Vrf

263,9 PROBABUNTUR

- 122   patens erit
Vrf

263,10 NON FACERE SESQUIOCTAVAM PROPORTIONEM

- 123   quia non habet perfectam et deliberatam VIII^{am} partem hic numerus
O

263,11 LVIII.XLVIII

- 124   dativus
Vrf

263,11 COMPARENTUR

- 125   scilicet
Aut
 126   inter se
Vrf

263,12 OCTAVA PARS LVIII.XLVIII

- 127   De LVIII.XLVIII octava pars sunt VII.CCCLXXXI et octava pars unius [i. uncia et semis] [s. sescuntia].
OQ²SV¹CgMcPb³PnPq
 De] DC O LVIII et XLVIII McPn LVIII.XLVIII Pg sunt] est Cg et octava pars unius] om. OPn unius] unitatis Cg unus Mc i. uncia et semis] add. Pb s. sescuntia] add. Cg
- 128a   quae est VII.CCCLXXXI et – et §, i. uncia et semis
BxMcMmPb³AutLryVrf
 et – et §, i. uncia et semis] § Bx et uncia et semis Mm et octava pars unitatis, i. bessis Aut et est Lry et uncia – et semis V Vrf i. uncia et semis] om. Pb

128b Quae est VII.CCCLXXXI £, quae iuncta ad LVIII.XLVIII faciunt LXVI.CCCCXXX £, qui superat numerum LXV.DXXXVI ea differentia, quae in DCCCXCIII numero continetur.

Bc

VII.CCCLXXXI] XI.CCCLXXXI *Bc* LXVI.CCCCXXX] CXI.CCCCXXX
Bc DCCCXCIII] XLV.DCCCXCIII *Bc*

128c VII.CCCLXXXI et remanet I

WiBwi

129 huius pars octava VII.CCCLXXXI et octava pars unitatis, quae minori addita supervadit LXV.DXXXVI DCCCXCIII.

La

263,12 OCTAVA PARS

130 numeri huius

V2

131 VII.CCCLXXXI

V2

263,12 EISDEM

132 sibi

Bz

133 LVIII.XLVIII

Pb*Pe5Aut

263,13 AGGERATUR

134 agitatur

Ma

135 copuletur

Vrf

263,13 QUAE QUONIAM IN INTEGRIS NUMERIS NON CONSISTIT

136 octava pars; quia ad octavam partem unus in octo dividitur.

OQ²V¹CgEiEnKnMf²MhMkPbPe⁵PnPg*ShWbWiWnAutEwnLpl
 octava enim <...> quia ad octavam <...> in octo dividitur *O* octava pars] om.
EiEnMfMhMkSh octava *Wi* pars octava *Aut* quia - dividitur] om. *QCgPbWi*
 partem] om. *Aut* unus] unitas *Pe* in] id est *PnLpl* dividit *Kn*

263,14 IDCIRCO EANDEM OCTAVAM PARTEM RELINQUIMUS LECTORUM DILIGENTIAE COMPUTANDAM

137 Fuit LXVI.CCCCXXX §.

Bx

138 ¹De LVIII.XLVIII octava pars [est] VII.CCCLXXXI et octava pars unius. ²Que octava si LVIII.XLVIII addatur, supervadit LXV.DXXXVI numerum, et ideo LXV.DXXXVI non faciunt sesquiocavam proportionem, si LVIII.XLVIII comparentur.

³Duo vero semitonia, i. differentia inter LVIII.XLVIII ad LXII.CCVIII et differentia inter LXII.CCVIII ad LXV.DXXXVI primo termino comparata, i. LVIII.XLVIII, terminum tertium reddunt, i. LXV.DXXXVI. ⁴Est vero unum semitonium, quod est inter primum terminum ac secundum III.CCCXXVIII, aliud quod est inter secundum ac tertium III.CLVIII. ⁵Quae duo semitonia, quoniam octavam partem LVIII.XLVIII non adaequabunt, i. tonum, non sunt vere unius toni dimidia sed minus.

EiEnKnLzMf²MhMkPeShWb⁴WnEwnPts

¹ LVIII.XLVIII Ewn est] add. Pts VII.CCCLXXXI VI.CCLXX *Ei* VI.CCXXX *En* VII.CCLVIII *Kn* WnEwn VII.CCLXXX *Pe* VII.CCLVIII Wb unius] unitatis LzMfMhMkSh unitatis i. Pts

² Que] qui MfMhMkPeSh si] si eisdem Pts numerum] om. *Pe* et ideo non faciunt LXV.DXXXVI Pts ideo LXV.DXXXVI] ideo LXII.DXXXVI Lz proportionem] habitudinem LzMfMhMkSh

³ vero] om. Pts et differentia inter LXII.CCVIII] om. Kn inter] in Mf ad LXV.DXXXVI] ad LXV.DXXX *EiEnKnLzMfMhMkPeShWbWnEwn* primo termino i. LVIII.XLVIII coniuncta Pts termino primo Mk tertium terminum Pts i. LXV.DXXXVI] i. LXV.DXXX *EiEnKnLzMfMhMkPeSh-WnEwn* LXV.DXXXVI suprascri. Wb

⁴ vero] autem *Pe* quod inter primum terminum est ad secundum Pts III.CCCXXVIII] III.CLVIII Kn Wb WnEwn in CCCXXVIII Lz III.CLVIII Pts aliud] ad aliud LzMfMhMkPeSh aliud vero semitonium Pts secundum et tertium *En* secundum terminum ad tertium Pts III.CLVIII] III.CCCXXVIII Kn Wb WnEwn III.CCCXXVIII Pts

⁵ octavam partem minimi termini, i. Pts LVIII.XLVIII] LXIII XLVIII Lz adaequabunt] adaequant *Pe* dimidia toni *Pe* dimidia dimidia Pts instar textus Sh

139 ¹Quinquaginta novem milium XLVIII octava pars est VII.CCCLXXXI et octava pars unitatis. ²Quae eisdem quinquaginta novem milibus XLVIII addita efficit sexaginta sex milia CCCCXXX et octavam, ³qui superant LXV.DXXXVI octingentis nonaginta quatuor unitatibus et octava parte unitatis.

PeHwg

¹ septem milia trecenti octaginta quattuor *Hwg*

² octava *Pe*

263,14 EANDEM OCTAVAM PARTEM

- 140 de LVIII.XLVIII
Pec⁵

141 VII.CCCLXXXI et octavam partem unitatis, i. bessis
Aui

LIB. II, CAP. 30

263,20 DE MAIORE PARTE TONI, IN QUIBUS MINIMIS NUMERIS CONSTET.

1 Apotome

R1 Aut Lry Vrf

- 2 ¹Si CCXLIII octava requiritur, erit XXX et trium unitatum octavae partis. ²Quae eisdem addita efficit CCLXXIII cum trium unitatum octavis [i. triente et semuntia]. ³Sunt ergo in semitonii proportione CCLVI ad CCXLIII, quorum differentia XIII, minus quam minoris octavam decimam, plus vero quam nonam decimam partem obtinet. ⁴Si enim octies decies XIII ducas, efficies CCXXXIII, qui sunt minores CC^{tis}XLIIIbis novenario; ⁵si novies decies, reddes CCXLVII, maiores quam CCXLIII quaternario. ⁶In apotomes vero proportione constant CCLXXIII cum trium unitatum octavis [i. triente et semuntia] ad CCLVI, quorum differentia XVII cum trium unitatum octavis minus quam minoris quartam decimam, plus vero quam quintam decimam optinet partem. ⁷Quia, si quater et decies XVII ducas, erunt CCXXXVIII, et si trium unitatum octavas [i. trientem et semuntiam] ducas quater et decies, efficient V unitates et quadrantem unitatis. ⁸Hos ducentis XXXVIII si iungas fient CC^{tis}XLIII et quadrans, minores s. CC^{tis}LVI XII unitatibus et tribus quartis partibus unitatis. ⁹Si vero quinquies et decies XVII ducas, fient CCLV, at si trium unitatum octavas per XV numeres, reddent integras V unitates et V octavas. ¹⁰Hos iunge CC^sLV facies CCLX et V octavas, qui superant CCLVI quatuor unitatibus et V octavis. ¹¹Igitur si numeris integris haec omnia videre desideras, tam suprascriptos terminos quam differentias per octonarium numera, et nihil molestum reperire te gaudebis. ¹²Duc ergo CCXLIII octies, fient tibi I.DCCCCXLIII. ¹³Octies CCLVI II.XLVIII. ¹⁴Octies CCLXXIII sunt II.CLXXXIII. ¹⁵Octies tres octavae partes tres integras unitates efficient. ¹⁶Quas iunge II.CLXXXIII, fient II.CLXXXVII in sesquioctava se continentibus habitudine ad I.DCCCCXLIII. ¹⁷Quorum differentia est CCXLIII, quae ex XXX et trium unitatum octavis distantia s. CCXLIII^{um} et CC^{torum}LXXXIII^{um} cum trium unitatum octavis sic octies aucta concrevit. ¹⁸Octies XXX sunt CCXL, octies trium octavae tres integre unitates; inde haec differentia CC^{torum}XLIII summae est. ¹⁹In semitonii vero minoris habitudine constant II.XLVIII ad

ī.DCCCCXLIII, quorum differentia est CIII ex XIII distantia CC^{torum}XLIII^{um} et CCLVI octuplicata.

²⁰Obtinetque minoris minus quam octavam decimam, plus vero quam nonam decimam, ²¹quia octies decies CIII sunt ī.DCCCLXXII^o s. ex CCXXXIII octuplicatis facti, ²²et sunt minores ī.DCCCC^{tis}XLIII^{bus} LXII^{bus} unitatibus, quae ex novenario quo CCXLIII CC^{torum}XXXIII superabant, octies aucto creverunt.

²³Si vero novies decies CIII^o augeas, habebis ī.DCCCCLXXVI, s. ex CC^{tis}XLVII in octo ductis, ²⁴qui sunt maiores ī.DCCCC^{tis}XLIII his XXXII^{bus} unitatibus, quae ex IIII quo CCXLIII CCXLVII vincebantur, octies aucto creverunt.

²⁵At in apotomis proportione consistunt ī.CLXXXVII ad ī.XLVIII, quorum differentia est CXXXVIII, ex XVII et trium unitatum octavis aucta sic: ²⁶Octies XVII sunt CXXXVI, octies octavae trium integrae tres unitates iunctaeque CXXXVI redundunt CXXXVIII, ²⁷obtinetque minus quam minoris quartam decimam, plus vero quam quintam decimam. ²⁸Quia, si quater decies CXXXVIII ducas, habebis ī.DCCCCXLVI ex CCXLIII et quadrante unitatis sic auctos: ²⁹Octies CCXLIII ī.DCCCCXLIII, quadrans quoque octies auctus duas integras efficit unitates. ³⁰Iunge ī.DCCCCXLIII, erunt tibi I.DCCCCXLVI. ³¹Et sunt minores īI^{bus}.XLVIII CII unitatibus, quae ex XII et III^{bus} quaternis unitatum partibus, qui CCXL cum quadrante et CCLVI distabant, sic venerunt: ³²Octies tres quartae integrae VI, octies XII XCVI sunt. ³³Iunge et tene CII.

³⁴Quodsi quinquies et decies CXXXVIII facias, erunt ī.LXXXV ex CCLX et quinque octavis octuplicatis sic: ³⁵Octies CCLX ī.LXXX, octies quinque octavae unitatis partes integras V efficiunt. ³⁶Iunge superioribus et habe ī.LXXXV, ³⁷qui sunt maiores īI^{bus}.XLVIII his XXXVII monadibus, qui ex quaternario et V octavis, qui CCLVI vincebant sic pullularunt: ³⁸Octies IIII XXXII, octies V octavae integrae V sunt. ³⁹Iunge et habe XXXVII.

Pe Wq Hwg

1 trium unitatum octavae partis] triens et semuntia *Wq*

2 CCLXXIII] ducentos LXXXIII *Wq* i. triente et semuntia] add. *Wq*

3 CCXLIII] CCXLIII *Hwg* quorum] quarum *Wq*

4 XIII] XVI *Wq* ducas] dicas *Hwg* CCXXXIII] CCXXXIII *Hwg* novenario; si novies decies, reddes CCXLVII, maiores quam CCXLIII] om. *Hwg*

5 CCXLVII] CCXLVI *Wq*

6 constat *Wq* CCLXXIII] CCLXXIII *Wq* i. triente et semuntia] add. *Wq* trium unitatum octavis] triente et semuntia *Wq* unitatum] om. *Hwg* minoris quartam decimam] om. *Wq* minoris quarta decimam *Pe*

7 quater decies *Hwg* i. trientem et semuntiam] add. *Wq* efficiunt *Wq* V
 unitates et quadrantem unitatis] quinque asses et bissemi, i. V unitates et
 medianam et tertiam partem unitatis *Wq*
 8 si iungas] seiungas *Hwg* CCTⁱXLI]] CCLXXXIII *Wq* quadrans] quadras
Hwg XII]] tredecim *Wq* quartis] quadras *Wq*
 9 Si] i. *Wq* CCLV] CCLVI *WqHwg* numeres] numeros *Wq* minores *Hwg*
 10 CC⁸LV] CC⁸V *Pe* superant] supererant *PeHwg*
 11 haec omnia] om. *Pe* suprascriptos] supradictos *Wq* moleste] *Wq* te
 reperire *Hwg*
 12 fient] fiunt *Pe* I.DCCCCXLIIII]] 1943 *Hwg*
 14 CCLXXIII]] CCLXXXII *Wq*
 15 partes] om. *Hwg*
 16 II.CLXXXIII]] 2183 *Hwg* fient II.CLXXXVII] om. *Hwg* II.CLXXXVII]
 om. rel. *Wq* cum trium] om. *Hwg*
 18 Octies XXX sunt CCXL] om. *Hwg* summae] summa *Hwg*
 19 semitoni *Hwg*
 20 obtinet *Hwg* octovam *Pe*
 21 decies] om. *Pe*
 22 octies octo *Pe*
 24 IIII *Pe* CCXLVII] DCCXLVII *Pe* octies octo *Pe*
 25 apotomes *Hwg* ad II.XLVIII] om. *Hwg* et trium unitatum] unitati *Pe*
 26 tres unitates] unitatis *Pe* CXXXVI reddunt] om. *Pe*
 27 obtinet *Hwg*
 28 si quater] sequatur *Hwg* quadrantem unitatis si *Hwg*
 29 quadrans] quadras *Hwg* auctos *Pe* efficit] om. *Hwg*
 30 I.DCCCCXLIII]] I.DCCCCXLIII^{bus} *Pe*
 31 sunt] insunt *Hwg* II^{bus}.XLVIII]] 2049 *Hwg* quaternis] quartis *Hwg*
 32 Octies 12 96 sunt: octies 3 quartae integrae 6 *Hwg*
 36 II.LXXXV] 2805 *Hwg*
 37 qui CCLVI]] 260 *Hwg* pullulabunt *Hwg*
 39 XXXVII] XXXVI *Pe*

263,21 PARS

- 3 toni
*Pe*⁵V2Aut

263,21 APOTOME

- 4 Apotoma dicitur decisio.
KnMc
 decisio dicitur *Mc*

263,22 DECISIO

- 5 secatio
V2

263,23 FERT

- 6 apportat
*Pe*⁵

263,25 AUCTION

- 7 est
R₁
- 8 parte, qua minor deficit ad complendum dimidium
P_e⁵

263,25 DIMIDIUM VINCAT

- 9 natura fert
M_m

**263,26 QUANTUM IGITUR SEMITONIUM MINUS INTEGRO
 DIMIDIO TONI MINUS EST, TANTUM APOTOME TONI IN-
 TEGRUM SUPERAT DIMIDIUM.**

- 10 quia semitonium minus est medietate toni, apotome autem plus
 est medietate eiusdem.
V_rf

263,26 DIMIDIO

- 11 <dimidi>estate
P_e⁵
- 12 medietate
P_n

263,28 SEMITONIUM

- 13 minus
V₂A_{ut}

264,1 PRINCIPALITER

- 14 in primis numeris
LaP_bV₂

264,1 EA

- 15 proportio
A_{ut}

264,3 SI IGITUR CCXLIII PARTEM RECIPERE OCTAVAM POSSENT, CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARARETUR

16 Negando hoc dicit.

Pe⁵

17 Tunc octava ipsius sibi iuncta efficeret numerum, qui tercius poneretur, et CCXLIII † contra † CC uero LVI in medio. *Tunc habitudo CCLVI comparata ad sesquioctavam summam minimi numeri, v. ad illam, quae sibi conexa fuerat, apotomen necessaria ratione monstraret.*

La

contra] lectio incerta La

264,3 PARTEM RECIPERE OCTAVAM POSSENT

18 posset esse in sesquioctava proportione

Vrf

264,3 OCTAVAM

19a XXX SS § CCLXXIII SS §

Bx

19b CCLXXIII SS §

Pe⁵

264,4 POSSENT

20a quod non possunt

Pb V2

20b quod minime possunt

Aut

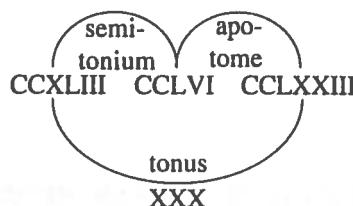
264,4 CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARARETUR, TUNC CCLVI HABITUDO AD SESQUIOCTAVAM SUMMAM MINIMI NUMERI COMPARATA APOTOMEN NECESARIA RATIONE MONSTRARET

21 quia inter CCXLIII et CCLVI semitonium minus, inter CCLVI vero et eum, qui esset sesquioctavus ad CCXLIII, maior pars toni esset, i. apotome

Ei*EnWb

i.] om. Wb

22

Pr
XXX] XXXL *Pr*

- 23 Si aliquis sesquioctavus numerus contineret eum totum et octavam partem eius, quod nequid esse, cum careat tercia parte, monstraretur ibi apotomen esse.

Aut

- 24 ¹Verbi gratia sit A nota numeri, ad quem CCXLIII faciant sesquioctavam proportionem, quod tamen non potest esse. ²Et sit hoc modo:

CCXLIII CCLVI A

³Igitur, si inter CCXLIII et A est sesquioctava proportio, i. tonus, et inter CCXLIII et CCLVI est minus semitonium, igitur inter CCLVI et A esset apotome.

Vrf

**264,4 CUM AD EUM SESQUIOCTAVUS NUMERUS COMPARA-
RETUR**

- 25 CCLVI, qui partem VIII^{vam} recipit

Mm

- 26 qui ab eo esset formatus

Pb V2

264,4 AD EUM

- 27 CCXLIII

EiEnPe⁵WbAut

264,4 SESQUIOCTAVUS NUMERUS

- 28 qui fieret addita ei sua octava

*EiEnPe⁵Wb
octava sua ei addita En*

- 29 aliquis
Aut
- 30 ultimus s., hoc est A
Vrf
cf. II,30,24

264,5 AD SESQUIOCTAVAM SUMMAM MINIMI NUMERI

- 31 ad eum totum qui esset sesquioctavus ad minimum, i. CCXLIII
EiEnPe⁵Wb
eum totum] tonum Pe i. CCXLIII] om. Wb (cf. II,30,35)
- 32 ad numerum, qui faceret sesquioctavam proportionem cum CCXLIII, si fieri posset.
Aut
- 33 ad ultimum, s. ad A
Vrf
cf. II,30,24

264,5 SUMMAM

- 34 cuius
Pe⁵

264,6 MINIMI NUMERI

- 35 CCXLIII
BxKnPbPrV2WbWnEwn

264,6 APOTOMEN

- 36 maiorem partem
Pn

264,7 EI

- 37 minori numero
KnPr²WbWnEwn
- 38 CCXLIII
PbPe⁵V2Aut

264,8 UTRIQUE NUMERI

- 39 CCXLIII et CCLVI
Aut

264,8 OCTIES FIANT

- 40 unusquisque multiplicetur per octies
Aut

264,8 ET EX CCXLIII QUIDEM OCTIES MULTPLICATIS ...

- 41 ¹CC octies [ducti] $\bar{I}.$ DC.
²XL octies CCCXX.
³III octies XXIII.
⁴Summa $\bar{I}.$ DCCCCXLIII.
⁵Hic adde CCXLIII fiunt $\bar{I}.$ CLXXXVII.
⁶CC octies $\bar{I}.$ DC.
⁷L octies CCCC.
⁸VI octies XLVIII.
⁹[Summa] $\bar{I}.$ XLVIII.

EiEn *LzMf²MhMkShWbLlz
 1 ducti] add. *LzMfMhMkShLlz* $\bar{I}.$ DC] in DC *Sh*
 3 octies III *LzMfMhMkShLlz* XXIII] XXIII *Sh* XLIII *Llz*
 4 $\bar{I}.$ DCCCCXLIII] in DCCCCXLIII *Sh*
 5 fiunt] sunt *EiEn* faciunt *LzMfMhMkShLlz*
 6 Item octies CC *LzMfMhMkShLlz* $\bar{I}.$ DC] in DC *Sh*
 7 octies L *LzMfMhMkSh* L] om. *Llz*
 8 octies VI *LzMfMhMkShLlz*
 9 Summa] add. *LzMhMkLlz* Summa vero add. *MfSh*

264,8 EX CCXLIII

- 42 multiplicatis; exponit, i. ex
Aut

264,9 M.DCCCCXLIII

- 43 probatus fuit
Pb V2

264,10 QUIBUS SI PROPRIA CONFERATUR OCTAVA

- 44 quia habet eum totum in se et eius octavam partem, i. CCXLIII
O

264,10 QUIBUS

- 45 M.DCCCCXLIII
Aut

264,10 OCTAVA

- 46 pars
O Aut

264,11 $\bar{\text{I}}.\text{CLXXXVII}$

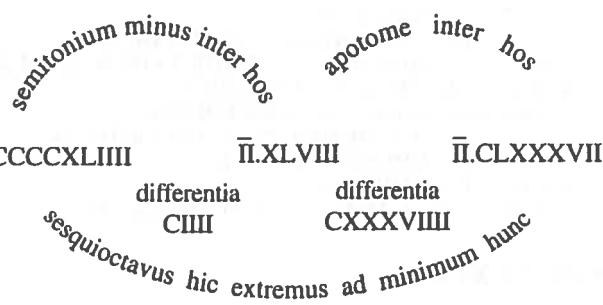
- 47 probatus
Pb V₂

264,12 SUPRASCRRIPTORUM TERMINORUM

- 48 $\bar{\text{I}}.\text{CLXXXVII}$
Pb V₂
 $\bar{\text{I}}.\text{LXXXVII} V_2$

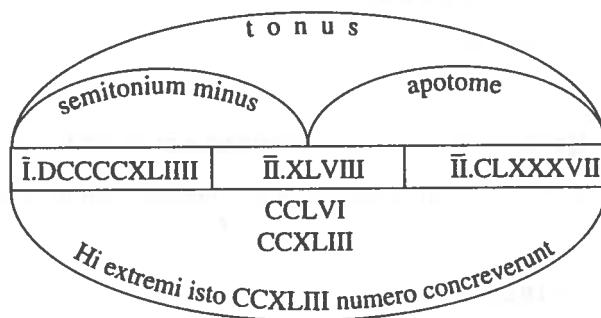
264,14 M.DCCCCXLIII. $\bar{\text{I}}.\text{XLVIII}$. $\bar{\text{I}}.\text{CLXXXVII}$.

49a

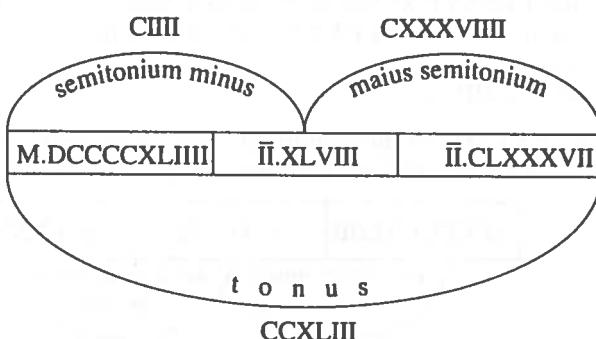

EiEnLzWb
 semitonium minus] semitermino *Lz* CXXXVIII] CXXXVIII *LzWb* hic] *om.*
LzWb

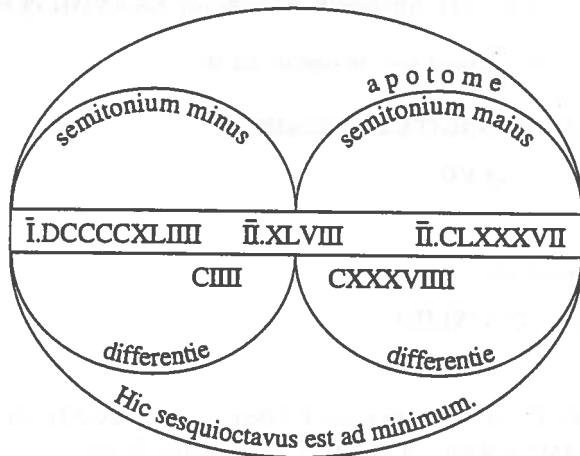
49b

La

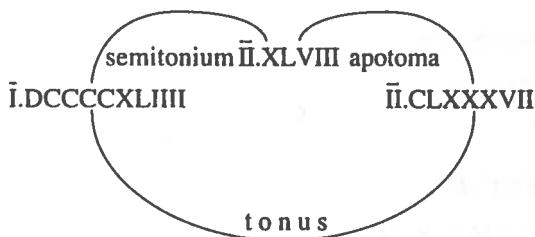
49c

*La*Pb³Aut*minus semitonium *La* semitonius minus - semitonius maius *Aut*

49d

Mm

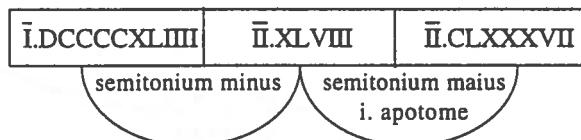
49e

Pr

- 50 Inter $\bar{I}.$ DCCCCXLIII et $\bar{II}.$ XLVIII CIIII sunt in differentia, et inter $\bar{II}.$ XLVIII et $\bar{II}.$ CLXXXVII CXXXVIII sunt in differentia.

*CgPnLpl
CIIII] CXLIII CgPnLpl*

- 51 CCXLIII per octonarium ducti octava pars earum his aucta fiunt $\bar{II}.$ CLXXXVII. CCLVI per octonarium aucti fiunt $\bar{II}.$ XLVIII

Mc

- 52 Inter mille DCCCCXLIII et duo milia XLVIII differentia est centum quattuor et est semitonium minus; et inter $\bar{II}.$ XLVIII ac $\bar{II}.$ CLXXXVII differentia est centum XXXVIII et est apotome.

*Wi
centum quattuor] corr. in centum III Wi*

264,15 TERTIUS IGITUR TERMINUS

- 53 $\bar{II}.$ CLXXXVII

Aut

264,15 PRIMUM

- 54 M.DCCCCXLIII

Aut

264,16 SECUNDUS VERO AD PRIMUM SEMITONII MINORIS, APO- TOMES VERO TERTIUS AD SECUNDUM.

- 55 Nam praedictus tonus CCXLIII minorem partem habet in CIIII, maiorem in CXXXVIII.

Q²S

264,16 SECUNDUS

- 56 $\bar{II}.$ XLVIII

Aut

264,16 PRIMUM

- 57 M.DCCCCXLIII

Aut

264,16 SEMITONII MINORIS

- 58a optinet proportionem
OPe
58b retinet proportionem
V2Aut
59 CIII
Q²S

264,16 APOTOMES

- 60a CXXXIX
Q²S
60b quae est CXXXVIII
Bx
61 maior dimidio
PnLpl
62 maius semitonium
Aut

264,17 TERTIUS AD SECUNDUM

- 63 retinet proportionem
Aut

264,17 IN EISDEM

- 64 tercio et secundo
PbPe⁵V2Aut

264,17 PRIMIS

- 65 [minimis] numeris
PbPe⁵
minimis] add. *Pe*
66 dirivatis
PnLpl

264,18 APOTOMES

- 67 genitivus
OPe⁵

264,18 CUM SEMITONII IN CCLVI ET CCXLIII MINIMIS NUMERIS SPATIUM CONTINEATUR

- 68 quod supra ostensum est
 V_{rf}

264,18 SEMITONII

- 69 spatium
 V_2
- 70 minoris
 $P_n L_{pl}$

264,19 MINIMIS

- 71 in
 P_n

264,21 IN EADEM PROPORTIONE SUNT

- 72 in semitonio minore
 Q^2
- 73 semitonium minus faciunt
 $P_b V_2$
- 74 limna, i. semitonium minus
 P_e^5

264,23 SI ENIM UNUS NUMERUS DUOS QUOSLIBET NUMEROS MULTIPLICET, ...

- 75 ut II multiplicet III et IIII, fiunt VI et VIII; ibi sesquiteria et hic.
 $EiEn$
- 76 Si quis accipiat senarium, cum sit sesqualter ad IIII, et multiplicet utrumque per eundem numerum vel binarium vel ternarium, in ea- dem erunt proportione, qua multiplicabuntur. Bis enim IIII faciunt VIII, bis VI faciunt XII. Ecce sesqualtera se habent proportione, et sic in infinitum.
 Aut

264,23 DUOS QUOSLIBET NUMEROS

- 77 ut CCXLIII et CCLVI
 Aut

264,23 MULTIPLICET

78 sicut octonarius multiplicavit modo CCXLIII et CCLVI

Pb V2

sicut octonarius] *repet.* *V2*

79 ut dicas octies CCXLIII et octies CCLVI

Aut

264,24 QUI EX EA MULTIPLICATIONE NASCUNTUR

80 numeri

V2

81 ut ex CCXLIII nascuntur M.DCCCCXLIII, et ex CCLVI nascun-
tur $\bar{I}I.XLVIII$

Aut

264,25 QUA FUERINT HI NUMERI

82 *qua fuerint* antequam multiplicarentur

Pb V2

264,25 QUOS PRIOR NUMERUS MULTIPLICAVIT

83 sicut M.DCCCCXLIII et $\bar{I}I.XLVIII$ in eadem proportione sunt,
qua fuerunt CCXLIII et CCLVI, *quos multiplicavit prior numerus*
octonarius, qui semitonium minus faciunt.

Pb V2

LIB. II, CAP. 31**265,1 PAENE PURIS NUMERIS**

- 1 De pene paris numeris, i. non multiplicitatis sed simplicibus
O
- 2 non adeo compositis; simplicibus
Pe
- 3 *Pene numeris puris* dicit propter simplices, i. duplos triplos et reliquos.
Pe⁵
- 4 quia non multum argumentose
Aut
- 5 tantum in numeris
Vrf

265,1 PAENE PARIS NUMERIS (*pro PAENE PURIS NUMERIS*)

- 6 diapason et c.
McMmAutLryVrf
et c.] om. *Mm* de dyapason *Vrf*

265,2 DIAPENTE ENIM CONSTAT EX TRIBUS TONIS AC SEMITONIO, ID EST EX DIATESSARON ET TONO.

- 7 et ostendit in numeris, qualiter hoc sit
Vrf

265,4 DESCRIPTIO

- 8 figura
Vrf

265,5 CXCII. CCXVI. CCXLIII. CCLVI.

- 9 In quibus numeris constat diatesseron; et designat duos tonos et semitonium: CXCII CCXVI CCXLIII CCLVI.
Aut

265,7 TONORUM

- 10 duorum
Vrf

265,7 PROPORTIONES

11 sesquioctavas

*OCgPn***265,7 TERTIUS AD QUARTUM**

12 CCXLIII ad CCLVI

*Aut***265,7 TERTIUS**

13 terminus

*Aut***265,8 MINORIS**

14 retinet proportionem

*V2Aut***265,8 UT SUPRA MONSTRATUM EST**

15 ecce diatessaron

*Vrf***265,9 OCTAVA**

16 [pars, quae est] XXXII

OQ²MmPbPe⁵PiPnV2WbWiAutBwiTp;Vrf
pars quae sunt XXVI O pars, quae est] add. Pb V2

17 pars

*Aut***265,9 EISDEM**

18 CCLVI

*WiAutBwi***265,9 QUORUM OCTAVA EST**

19 CCLVI

*Aut***265,9 APPONATUR**

20 XXXII

Aut

**265,10 FIENT CCLXXXVIII, QUI CXCII COMPARATI SESQUAL-
TERUM SPATIUM PROPORTIONIS EFFICIUNT**

- 21 In quibus numeris constat diapente; et declarat III tonos et semi-tonium.

Aut

265,10 FIENT CCLXXXVIII

- 22 tunc

Aut

- 23 CXCII CCLXXXVIII
 CXCII CCXVI CCXLIII CCLVI CCLXXXVIII
Mc Vrf
 CXCII¹- CCLXXXVIII¹] *om. Vrf* CXCII²] CCXCII *Mc*

265,10 QUI

- 24 CCLXXXVIII

Aut

265,12 PRIMUS

- 25 CXCII

Pb V2 Aut

265,12 SECUNDUM

- 26 CCXVI

Pb V2 Aut

265,12 SECUNDUS

- 27 CCXVI

Pb V2 Aut

265,12 TERTIUM

- 28 CCXLIII

Pb V2

265,13 QUINTUS

- 29 CCLXXXVIII

Pb V2 Aut

265,13 QUARTUM

- 30 CCLVI
Pb V2 Aut

265,14 TERTII

- 31 numeri
Pe⁵ V2
 32 CCXLIII
V2 Aut

265,14 QUARTUM

- 33 CCLVI
Aut

265,14 COMPARATIO TENET

- 34 quia ibi est semitonium minus, i. inter quartum et tertium.
O
 35 semitonium minus
V2

265,16 DIAPENTE VERO TRIUM TONORUM AC SEMITONII MINORIS

- 36 quod utique est
Vrf

265,18 ERUNT

- 37 tunc in diapason
Aut

265,19 NON EST IGITUR DIAPASON CONSONANTIA CONSTANS SEX TONIS

- 38 quandoquidem illa duo minora spacia non implet unum tonum,
 igitur
Aut

265,20 SEX TONIS

- 39 integris
Pq

265,21 ARISTOXENUS

- 40 [Aristoxenus interpretatur] virtus auspicii
Pn Wi
 Aristoxenus interpretatur] add. *Wi*
cf. II,31,98; III,1,1

265,21 ARBITRATUR

- 41 sex tonis integris constare diapason
Q²

265,21 QUOD IN NUMERIS QUOQUE DISPOSITUM EVIDENTER APPARET.

- 42 Modo dixi.
Aut

265,21 QUOD

- 43 quaeres
Pe⁵

265,21 IN NUMERIS QUOQUE

- 44 non solum in argumento praemisso
Aut

265,22 SEX ENIM TONI IN ORDINEM DISPONANTUR

- 45 ut in subiecta figura patet, cum VIII sit octuplus ad unum, quod vocat primum tonum; et LXIII ad VIII est enim eius octuplus. Sic de aliis.
Aut
cf. 265,26 (B30)

265,24 SEX VERO SESQUIOCTAVAE PROPORTIONES A SEXTO OCTUPLO PROCREANTUR.

- 46 In quantum veniunt octupli ab uno, tantum a se sesquioctavas proportiones faciunt.
V¹CgPr¹Wq
tantas Cg sesquioctavas Wq

265,24 A SEXTO OCTUPLO

- 47 qui est *CCLXII.CXLIII^{or}*, sicut patens est in sequenti figura.
Vrf
cf. 265,26 (B30)

**265,26 I. VIII. LXIII. DXII. IIII.XCVI. XXXII.DCCLXVIII.
CCLXII.CXLIII.**

- 48 Octupli
V_rf
- 49 ¹Occies L   CCCC
 Occies X   LXXX
 Occies IIII   XXXII
 Simul   DXII
²Octies D   IIII
 Occies XII   XCVI
 <Simul IIII.XCVI>
³Octies IIII   XXXII
 Occies XC   DCCXX
 Occies VI   XLVIII
 <Simul XXXII.DCCLXVIII>
⁴Occies XXXII   CC<LVI>
 Occies DCC   V.DC
 Occies LX   CCCCLXXX
 Occies V   XL
 Occies III   XXIIII
 <Simul CCLXII.CXLIII>
Mc
 3 XXXII] XXXII *Mc*

265,27 AB HOC IGITUR ULTIMO

- 50 sexto octuplo
Pn
- 51   CCLXII.CXLIII
Aut

265,28 LOCENTUR HOC MODO

- 52 in figura, quae sequitur, aparet
Aut
cf. 266,1-10 (B31)

265,29 UT

- 53 ita
Aut

265,29 PARTES

54 octuplorum

*Aut***265,30 TERMINORUM LATERIBUS ADIUNGANTUR**

55 Aspice ordinem in figura.

*Aut*ordine *Aut**cf. 266,1-10 (B31)***265,30 TERMINORUM**

56 sesquiocavorum

*Pb V2 Aut***265,30 DESCRIPTIO**

57 vel disposicio

*Kn***266,1-10 ad B31**

58 in XIII capitulo III libri

*Q²*59 ¹De CCLXII.CXLIII:

octava	<u>CC^{orum}</u>	<u>XXV</u>
octava	<u>LVI</u>	<u>VII</u>
octava	<u>VI</u>	<u>DCCL</u>
octava	<u>XCVI</u>	<u>XII</u>
octava	<u>XLVIII</u>	<u>VI</u>

²Item de CCXCIII.DCCCCXII:

octava	<u>CC</u>	<u>XXV</u>
octava	<u>LXXXVIII</u>	<u>XI</u>
octava	<u>VI</u>	<u>DCCL</u>
octava	<u>DCCC</u>	<u>C</u>
octava	<u>CXII</u>	<u>XIII</u>
³ octava	<u>CCC</u>	<u>XXXVII.D</u>
octava	<u>XXIIII</u>	<u>III</u>
octava	<u>III</u>	<u>D</u>
octava	<u>II</u>	<u>CCL</u>
octava	<u>DCCC</u>	<u>C</u>
octava	<u>CC</u>	<u>XXV</u>

octava	CCCC	L
octava	CC	XXV
<octava>	CLXXVI	XXII
⁴ octava	CCC	XXXVII.D
octava	LXIII	VIII
octava	VIII	I.CXXV
octava	CC	XXV
octava	XLVIII	VI
⁵ octava	CCCC	L
octava	XVIII	II.CCCLXXV
octava	DCCC	<C>
octava	CIII	XIII
⁶ octava	CCCC	L
octava	LXXII	VIII
octava	CC	XXV
octava	CXCII	XXIII

*Ei**1 XCVI] XCII *Ei*

60

I	VIII	LXIII	DXII	III. XCVI	XXXII. DCCLXVIII	CCLXII. CXLI	Sesquioctavi
Partes octavae sequentium							
I	VIII	LXIII	DXII	III. XCVI	XXXII. DCCLXVIII	CCLXII. CXLI	T
VIII	LXXII	DLXX	VI	III. DCVIII	XXXVI. DCCCLXIII	CCXCIII. DCCCCCXII	O
	LXXXI	DCXL	VIII	Ⅴ.C LXXXIII	XLI.CCCC LXXII	CCCXXXI. DCCLXXVI	N
		DCXX	VIII	Ⅴ.DCCC XXXII	XLVI. DCLVI	CCCLXXXIII. CCXLVIII	I
				VI. DLXI	LII.CCCC LXXXVIII	CCCCXVIII. DCCCCCIII	S
					LVIII. XLVIII	CCCCLXXII. CCCXCII	E
						DXXXI. CCCCXLI	X

*Pet*CCCLXXXIII.CCXLVIII] CCCLXXXIII.CCXLVII *Pet* TONI SEX] DIAPASON
add. *Pet*

266,1 I. (B31)

- 61 Unitas ponitur, ut videatur cuius sit octuplus VIII.
Aut

266,11 HUIUS IGITUR DISPOSITIONIS HAEC RATIO EST.

- 62 Modo exponitur figura.
Aut
cf. 266,1-10 (B31)

266,11 CONTINUUS ENIM VERSUS

- 63 VIII LXIII
Pe⁵

266,12 LIMES

- 64 linearis mensura, ut trames transversa mensura
Aut

266,12 OCTUPLOS NUMEROS

- 65 VIII LXIII et reliqui
PbV2
reliqua V2

266,12 A SEXTO VERO OCTUPLO

- 66 CCLXII.CXLIII
PbV2Aut

266,13 SESQUIOCTAVAE PROPORTIONES

- 67 una post aliam in uno continuo tramite
Aut

266,13 DUCUNTUR

- 68 procedunt
V2

266,14 SCRIPSIMUS

- 69 in figura
Lry
cf. 266,1-10 (B31)

266,14 EORUM NUMERORUM

70 aspice in aliam transversam mensuram

Aut

cf. 266,1-10 (B31)

266,15 QUAE

71 octavae partes

V2Aut

266,16 APPONANTUR

72 integritate, s. toni

Cg

266,16 POSTERIORES NUMEROS CREAT

73 semet exponit

Aut

74 sequentes in ordine

V7f

266,17 HUIUS OCTAVA

75 pars est

Aut

266,17 UT IN PRIMO ...

76 CCLXII.CXLIII

DXXXI.CCCCXLI

Mc

CCLXII.CXLIII] *repet. Mc*

266,18 POSTERIOREM

77 sequentem

V7f

266,21 PRIORIS NUMERI

78 CCLXII.CXLIII

Aut

266,24 MINOR ERIT

79 VII.CLIII
V¹

80 ille minimus numerus i. CCLXII.CXLIII
Aut

266,25 MAXIMUS

81 DXXIII.CCLXXXVIII
Aut

266,26 DUPPLUS EST

82 illius s.
Aut

266,27 TENET

83 scilicet
Aut

266,27 HIC IGITUR MINOR EST

84 VII.CLIII
Q²*Ol

266,27 HIC

85 CCLXII.CXLIII
Aut

266,28 EO NUMERO

86 minor est
Aut

267,1 ATQUE ID, QUOD SEX TONI DIAPASON CONSONANTIAM SUPERVADUNT, VOCO COMMA, QUOD CONSTAT IN MINIMIS NUMERIS DXXIII.CCLXXXVIII ET XXXI.CCCCXLI.

87 Comma
RILry

88 Minimum comma inter DXXIII.CCLXXXVIII et DXXXI.
CCCCXLI, sed differentia numerorum istorum sunt VII.CLI^{III}.

Mm

89 Nota in quibus minimis numeris comma constet, i. VII.CLI^{III}. Et
haec est differentia, qua sex toni superant diapason consonantium.
Wb

267,2 QUOD SEX TONI DIAPASON CONSONANTIAM SUPER- VADUNT

90 VII.CLI^{III}

EiEnMmAutVrf

267,2 COMMA

91 Comma, i. offendio, i. qua offendit, ne sex toni in diapason sint.
OQ¹SV¹OlPb³P_e⁵WqAut
i. qua - sint] om. Aut i.] om. OlPeWq id QS qua] quia OPbPeWq corr. in
quia V quae Ol sint in diapason O sint] sit QS
gl. cancell. Pb

92 F_{<ulbertus>}: Comma, i. VII.CLI^{III}

Pb³Lry

Comma] om. Lry

267,2 QUOD CONSTAT IN MINIMIS NUMERIS DXXIII. CCLXXXVIII ET DXXXI.CCCCXLI

93 nam inter DXXIII.CCLXXXVIII et DXXXI.CCCCXLI comma
interest, i. VII.CLI<II>
Q²*

94 comma est ibi VII.CLI^{III}

Mf²MhMkSh

267,2 QUOD

95 comma
O

267,3 DXXIII.CCLXXXVIII ET DXXXI.CCCCXLI

96 quorum est differencia VII.CLI^{III}
O

97 inter hos duos commatis proportio [est]

EiEnSz
est] add. Sz

267,4 ARISTOXENUS

98 virtutis hospitium [interpretatur]

O S O I P e⁵ W q
interpretatur] add. *O I*
cf. III,1,1

267,5 QUI AURIBUS DEDIT OMNE IUDICIUM

99 relicta ratione

P e⁵